

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

Документу державного планування

“Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки”

Виконавець

ФОП БОЙКО О.Ю. Свідоцтво про державну реєстрацію № 20740000000009347 від 19.03.2007

04111, м. Київ, вул. Д. Щербаківського, 53В/ 22.

Тел. : 044 338 9370

Email : office@juliesdata.com

juliesdata.com

facebook.com/juliesdata

Даний твір є об'єктом авторських прав. © Юлія Максимова, Олексій Бойко.

Поширення та цитування можливе лише за умови посилання на першоджерело.

КИЇВ-2021

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Керівник, спеціаліст із CEO
та геоінформаційних систем

Бойко О.Ю.

Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління № 25-01 від 31 березня 2021р.

Інженер-геоінформатик,
спеціаліст із CEO, к.т.н.

Максимова Ю.С.

Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління № 25-03 від 31 березня 2021р.

ЗМІСТ

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	5
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ	15
2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка	15
2.1.1. Викиди парникових газів	17
2.1.2. Прогнозовані зміни клімату, якщо документ не буде затверджено	18
2.2. Стан здоров'я	18
2.2.1. Прогнозовані зміни стану здоров'я населення, якщо документ не буде затверджено	21
2.3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря	22
2.3.1. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря	28
2.3.2. Ризики розвитку транспортно-дорожньої мережі	29
2.3.3. Прогнозовані зміни у динаміці та структурі викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря	30
2.4. Характеристика водних ресурсів	30
2.4.1. Якість питної води та її вплив на здоров'я населення	41
2.5. Відходи	43
2.6. Сучасний стан природно-заповідного фонду та рекреації	47
2.6.1. Рослинний покрив і тваринний світ області	47
2.6.2. Природно-заповідний фонд	49
2.6.2.1. Території, що можуть бути включені до складу ПЗФ	53
2.6.2.2. Перспективні для заповідання території	55
2.6.3. Смарагдова мережа та водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення	56
2.6.4. Прогнозовані зміни стану об'єктів, зазначених в п.2.6	57
2.7. Земельні ресурси та ґрунти	57
2.8. Основні екологічні проблеми території МТГ	61
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	63
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	67
4.1. Основні екологічні проблеми, які стосуються ДДП, зокрема щодо територій із природоохоронним статусом	67
4.2. Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	69
4.3 Інформація про обговорення Звіту про стратегічну екологічну оцінку	69
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	69
5.1. Основні міжнародні та національні зобов'язання	69
5.2. Процедура ОВД	73

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	73
6.1 Атмосферне повітря	73
6.2. Клімат	74
6.3. Водні ресурси	74
6.4. Земельні ресурси	74
6.5. Відходи	74
6.6. Біорізноманіття	75
6.7. Природоохоронні території	75
6.9. Транскордонний вплив	76
6.10. Результати розділу	76
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	78
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ	80
8.1. Вихідні дані для виконання оцінки	80
8.2. Використані інструменти та методи	80
8.3. Планувальні альтернативи	81
8.4. Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту	81
9. УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ	82
10. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	82
10.1. Вибір екологічних показників	82
10.2. Індикатори моніторингу	82
10.3. Збір статистичних даних	87
10.4. Додаткова інформація щодо моніторингу довкілля	87
11. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	87
12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	87

ВСТУП

Замовник документу державного планування: Виконавчий комітет Канівської міської ради Черкаської області за адресою: 19000 Черкаська область, місто Канів, вул. Олега Кошового 3, тел. (04736)32251, uprek@ukr.net.

Виконавець стратегічної екологічної оцінки ДДП "Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки" — ФОП Бойко О. Ю. в особі відповідальних осіб Бойка О.Ю., Максимової Ю.С.

Акроніми та аббревіатури

ДДП	Документ державного планування
ДСТУ	Державний стандарт України
ДСанПіН	Державні санітарні правила і норми
Заява	Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки ДДП
ЗУ "Про СЕО"	Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
ОДА	Обласна державна адміністрація
МТГ	Міська територіальна громада
ПЗФ	Природно-заповідний фонд
Програма	Ця Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки
СЕО	Процедура стратегічної екологічної оцінки документу державного планування
Звіт	Цей звіт про стратегічну екологічну оцінку

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Відповідно до п. 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування - стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

«Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки» (далі - Програма) – документ державного планування, що затверджується органом місцевого самоврядування.

Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки (далі Програма) направлена на реалізацію державної політики у сфері житлово комунального господарства, спрямованої на: задоволення потреб всіх споживачів у економічно доступних житлово-комунальних послугах належного рівня та якості, що відповідає вимогам державних стандартів; створення умов для сталої, ефективної роботи та розвитку житлово-комунального господарства, підвищення рівня прозорості у взаємовідносинах між суб'єктами ринку житлово – комунальних послуг; зниження техногенного впливу на природні об'єкти; стимулювання економного і раціонального використання ресурсів, насамперед енергоносіїв.

В таблиці 1.1 наведено напрями, заходи та очікуваний соціальний ефект від реалізації Програми.

Таблиця 1.1
Напрями та заходи, визначені в Програмі розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки

Напрям/Заходи	Соціальний ефект
<i>I Модернізація, реконструкція і будівництво систем теплопостачання із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій та обладнання з метою зменшення споживання енергоресурсів</i>	
1.1. Обстеження зі складанням звіту технічного стану з висновками та рекомендаціями про експлуатаційну придатність несучих будівельних конструкцій залізобетонної димової труби (H=75м) центральної котельні ККПТМ за адресою вул. Енергетиків,30 м. Канів	Покращення якості та надійності теплопостачання
1.2. Реконструкція центральної котельні по вул. Енергетиків,30 в м. Каневі. Реконструкція залізобетонної димової труби	Покращення якості та надійності теплопостачання
1.3. Реконструкція котла ПТВМ-30 № 3 з автоматизацією пальників на центральній котельні Канівського КПТМ по вул. Енергетиків, 30 м. Канів:	Зменшення споживання енергоносіїв та покращення якості теплопостачання
1.4. Розробка ПКД на будівництво модульної котельні в районі будинків № 5 по вул. Буваліна та №16, 18 по вул. Пилипенка м. Канів	Покращення якості теплопостачання та економії енергоресурсів
1.5. Будівництво модульної котельні для опалення житлових будинків по вул. Буваліна, 5, по вул. Пилипенка, 16,18 м. Канів	Покращення надійності теплопостачання, економія палива
<i>II Модернізація, реконструкція і будівництво мереж теплопостачання</i>	
2.1. Модернізація ділянки тепломережі від ТК.Л117 до ТК.Л135 по вул. Енергетиків в м. Каневі із застосуванням сталевих труб в ПЕ оболонці; D159/250-146 м.п. в однотрубному вимірі	Покращення надійності теплопостачання, зменшення втрат теплової енергії
2.2.Модернізація надземної ділянки тепломережі до навчального корпусу Канівського коледжу культури і мистецтв з заміною теплоізоляційного покриття ; D108 -204 м.п. , в однотрубному вимірі	Покращення надійності теплопостачання, зменшення втрат теплової енергії
2.3. Модернізація надземної ділянки теплової мережі з заміною теплоізоляційного покриття до житлових будинків №167(237) по вул. Енергетиків в м. Каневі; D76-90 м.п., в однотрубному вимірі	Покращення надійності теплопостачання, зменшення втрат теплової енергії
2.4.Модернізація ділянки тепломережі від ТК.8а в сторону ТК.9 в районі Канівського маслосирзаводу із застосуванням сталевих труб утеплених ППУ скорлупою; Ду 150 - 280 м.п. в однотрубному вимірі	Покращення надійності теплопостачання, зменшення втрат теплової енергії

2.5.Реконструкція ділянки тепломережі по вул. 206 Дивізії в районі міського ринку із застосуванням сталевих труб в ПУ оболонці, Ду400м - 134м.п. в однострубіному вимірі	Покращення надійності теплопостачання, зменшення втрат теплової енергії
2.6.Реконструкція ділянки розподільчої тепломережі від ТК.К-10 по вул. Шевченка протяжністю 108 п.м(216 п.м труби Д219 мм) з застосуванням попередньо ізольованої труби	Покращення надійності теплопостачання, зменшення втрат теплової енергії
2.7.Реконструкція ділянки магістральної тепломережі по вул. Енергетиків та 206 Дивізії протяжністю 1100 м.п. (2200 м.п. труби Ø 530 мм) з застосуванням попередньо ізольованої труби	Покращення надійності теплопостачання, зменшення втрат теплової енергії
<i>III Модернізація, реконструкція і будівництво систем водопостачання та водовідведення із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій для зменшення споживання енергоресурсів</i>	
3.1.Корегування ПКД «Споруди водопостачання південно – західного мікрорайону м. Канів, Черкаської області»	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.2.Виконання проекту «Споруди водопостачання південно – західного мікрорайону м. Канів, Черкаської області»	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.3.Корегування ПКД «Встановлення додаткового резервуару запасу води об'ємом 1000 м. куб. на горі Московка у місті Каневі»	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.4.Виконання проекту «Встановлення додаткового резервуару запасу води об'ємом 1000 м. куб. на горі Московка у місті Каневі»	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.5. Розробка ПКД «Реконструкція системи водопостачання мікрорайон №10»	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.6.Виконання проекту «Реконструкція системи водопостачання мікрорайон №10»	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.7. Облаштування охоронною сигналізацією резервуарів питної води, свердловин та насосних станцій	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.8. Замовити ТЕО по вибору технології біологічного очищення стічних вод КОС по об'єкту «Реконструкція системи каналізації м. Канева, Черкаської області» (НЕФКО)	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.9. Розробка проектної документації та виконання робіт по проекту "Реконструкція системи каналізації м. Канів, Черкаської області»	Покращення доступності та якості послуг водопостачання

3.10. Впровадження системи телемоніторингу телекерування об'єктами водопостачання та водовідведення, заміна насосного обладнання на КП "Управління ВКГ"	Покращення доступності та якості послуг водопостачання та водовідведення
3.11.Проведення обстеження каналізаційної мережі протяжністю 800 м. від вул.. Дніпробудівська до вул.. Г. Дніпра, 5	Покращення доступності та якості послуг водовідведення
3.12.Впровадження АСКОВЕ (автоматизована система комерційного обліку електроенергії)	Покращення доступності та якості послуг водопостачання
3.13.Перебудування артезіанських свердловин №10, №15, №22	Покращення якості води та водопостачання
3.14. Придбання спеціалізованого транспорту	Покращення та швидкість надання послуг водопостачання та водовідведення
3.15. Капітальний ремонт виробничих приміщень	Покращення умов праці працівників
3.16.Виготовлення ПКД на підключення водопостачання по вул.. Лозова с. Яблунів	Поліпшення якості водопостачання
3.17.Заміна водозапірної арматури водяної башти по вул. Перемоги с. Яблунів	Економія води, зменшення витоків в мережі
3.18.Заміна водозапірної арматури водяної башти по вул. Канівська с. Яблунів	Економія води, зменшення витоків в мережі
3.19.Заміна водозапірної арматури водяної башти по вул. Садова с. Яблунів	Економія води, зменшення витоків в мережі
3.20.Обслуговування водонапірних башт	Поліпшення якості водопостачання
3.21.Проведення очищення та знезараження водонапірних башт	Поліпшення якості водопостачання
3.22.Виготовлення паспортів на свердловини	Приведення у відповідність документації
3.23.Придбання глибинного насоса для нової водонапірної башти по вул.. Лозова с. Яблунів	Економія води, поліпшення якості водопостачання
<i>IV Модернізація, реконструкція і будівництво мереж водопостачання та водовідведення</i>	
4.1.Заміна мереж водопостачання по м. Каневу (протяжністю до 3 км на рік)	Поліпшення якості водопостачання
4.2.Виготовлення ПКД для будівництва мережі водопостачання по вул. Маяковського	Поліпшення водопостачання

4.3.Впровадження проекту «Будівництво мережі водопостачання по вул. Маяковського м. Канів, Черкаська обл.»	-
4.4.Реконструкція самопливного колектора від вул.. Енергетиків, 179 до КНС №1, довжиною 285 м	-
4.5. Обслуговування водопровідних мереж	Економія води, зменшення витоків в мережі
4.6.Проведення ремонтних робіт водогону по вул.. Молодіжна с. Яблунів	Зменшення витоків в мережі
4.7. Проведення ремонтних робіт водогону по вул.. Новоселиця с. Яблунів	Зменшення витоків в мережі
4.8. Проведення ремонтних робіт водогону по вул.. Польова с. Яблунів	Зменшення витоків в мережі
4.9.Проведення ремонтних робіт водогону по вул.. Лозова с. Яблунів	Зменшення витоків в мережі
<i>V Встановлення приладів обліку споживання води та каналізаційних стоків</i>	
5.1.Розробка ПКД для впровадження системи комерційного обліку	Контроль за споживанням та використанням води, зменшення втрат
5.2.Впровадження системи комерційного обліку води	Контроль за споживанням та використанням води, зменшення загально будинкових втрат
5.3.Облаштування системою обліку КНС та ОС	Контроль за пропуском каналізаційних стоків
5.4.Придбання та встановлення приладів обліку води на водонапірних баштах в с. Яблунів	Контроль за підйомом та використанням води
<i>VI Об'єкти житлового фонду, впровадження енергозберігаючих заходів</i>	
6.1. Створення системи ефективного управління житлом (створення ОСББ)	Поліпшення якості надання послуг та самостійність в управлінні будинками
6.2.Придбання житла та відселення мешканців з аварійних будинків оргперіоду	Безпечне проживання мешканців будинків
6.3. Обладнання пожежною сигналізацією багатоповерхового будинку вул. Енергетиків, 186 (Леніна 200)	Комфортне та безпечне проживання громадян в будинках підвищеної поверховості

6.4.Капітальний ремонт протипожежної автоматики житлового будинку підвищеної поверховості в м. Канів по вул. Героїв Дніпра, 47.	Комфортне та безпечне проживання громадян в будинках підвищеної поверховості
6.5.Виготовлення ПД на реконструкцію електричних мереж будинку 5 по вул. Буваліна	Комфортне та безпечне проживання громадян в будинках
6.6.Виготовлення ПД та проведення реконструкції електричних мереж будинку 147 по вул. Енергетиків	Комфортне та безпечне проживання громадян в будинках
6.7.Реконструкція зовнішніх електричних мереж будинку 1 по вул. Героїв Дніпра	Забезпечення надійного та безпечного проживання громадян в будинках
VII Капітальний ремонт та модернізація ліфтів житлового фонду	
7.1. Заміна ліфтів житлового фонду	Безперебійна робота ліфтового господарства
7.2. Технічне обслуговування та ремонт ліфтів	
VIII Впровадження заходів у сфері поводження з побутовими відходами	
8.1.Виготовлення ПКД для проведення реконструкції міського сміттєзвалища	Приведення у відповідність міського сміттєзвалища санітарним нормам
8.2.Придбання обладнання, машин та механізмів для виконання робіт у сфері поводження з відходами	Поліпшення обслуговування споживачів
8.3. Улаштування контейнерних площадок та встановлення контейнерів для вивезення відходів з приватного сектора в м. Канів	Поліпшення обслуговування споживачів та приведення у відповідність санітарний стан контейнерних площадок
8.4. Улаштування контейнерних площадок та встановлення контейнерів на території сіл Канівської міської громади для вивезення відходів	Поліпшення обслуговування споживачів та приведення у відповідність санітарний стан контейнерних площадок
8.5. Придбання контейнерів для забезпечення роздільного збирання відходів	Зменшення кількості побутових відходів на сміттєзвалищі
8.6. Розробити правила вивезення сезонного сміття з приватного сектору	Поліпшення обслуговування споживачів та приведення у відповідний санітарний стан вулиць міста

IX Утримання об'єктів дорожнього – мостового господарства населених пунктів Канівської міської громади

9.1. Капітальний ремонт вулиць, доріг, проїздів, тротуарів Канівської міської громади	Поліпшення технічного та естетичного стану доріг та вулиць
9.2. Поточний ремонт вулиць, доріг, проїздів, тротуарів Канівської міської громади	
9.3. Придбання машин та механізмів для утримання в чистоті доріг та вулиць (грейдер, навантажувач, вантажівка, посипала, пилосос та ін..)	Оновлення парку спеціалізованої техніки для якісного утримання в належному санітарному стані доріг та вулиць громади
9.4. Утримання в чистоті доріг, парків, скверів, площ та місць загального користування м. Канів (літній період)	Приведення доріг та вулиць міста до належного санітарного стану
9.5. Утримання в чистоті доріг, парків, скверів, площ та місць загального користування м. Канів (зимовий період)	Проведення робіт по очистці доріг та вулиць від снігу та посипання протижеледними сумішами
9.6. Розробити порядок та закріпити території для проведення санітарної очистки пустирів з повним викоріненням чагарників та порослі	Поліпшення санітарного стану пустирів та привабливості міста
9.7. Нанесення дорожньої розмітки та встановлення знаків	Зменшення кількості ДТП
9.8. Утримання в належному санітарному стані вулиць населених пунктів Канівської міської громади	Поліпшення стану доріг та вулиць
9.9. Улаштування водовідвідних лотків по вул.. Жовтневій в с. Яблунів	Поліпшення технічного стану вулиці

X Модернізація, ремонт та утримання об'єктів зовнішнього освітлення населених пунктів Канівської міської громади

10.1. Технічне обслуговування, утримання в належному стані та поточний ремонт мереж зовнішнього освітлення м. Канева (заміна ламп, світильників, проводів, ремонт обладнання та електроенергія)	Поліпшення освітлення вулиць в темний період доби
10.2. Реконструкція зовнішнього освітлення вулиць в с. Яблунів	Поліпшення освітлення вулиць в темний період доби
10.3. Утримання об'єктів зовнішнього освітлення (заміна ламп, електроенергія)	Поліпшення освітлення вулиць в темний період доби

XI Утримання об'єктів благоустрою

11.1. Утримання в належному стані кладовищ міста	Благоустрій території та місць вшанування пам'яті
--	---

	померлих
11.2. Ремонт малих архітектурних форм (дитячі та спортивні майданчики, лавочки та інше)	Благоустрій території міста та місць загального користування
11.3. Утримання в належному стані кладовища в с. Яблунів	Благоустрій території та місць вшанування пам'яті померлих
11.4. Утримання в належному стані меморіального комплексу в с. Яблунів	Благоустрій території та місць вшанування пам'яті померлих
<i>XII Утримання об'єктів зеленого господарства</i>	
12.1. Придбання та ремонт обладнання, машин та механізмів для виконання робіт з утримання об'єктів зеленого господарства (газонокосарки, мотокоси, подрібнювачі гілок та ін..)	Утримання в належному санітарному стані зелених насаджень парків, скверів, вулиць та місць загального користування
12.2. Утримання в належному санітарному стані зелених насаджень парків, скверів, вулиць та місць загального користування	Утримання в належному санітарному стані зелених насаджень парків, скверів, вулиць та місць загального користування
12.3. Утримання в належному санітарному стані зелених насаджень парків, скверів, вулиць та місць загального користування	Утримання в належному санітарному стані зелених насаджень парків, скверів, вулиць та місць загального користування
12.4. Утримання об'єктів зеленого господарства в населених пунктах Канівської міської громади	Утримання в належному санітарному стані зелених насаджень вулиць та місць загального користування

В таблиці 1.2 наведено узгодженість завдань Програми із напрямками Стратегія розвитку Черкаської області на період 2021-2027 роки.

Програма не суперечить завданням обласної прогари розвитку охорони навколишнього середовища [\[https://drive.google.com/drive/folders/1xqLf5EXghkXZ-AmPLxehNQnM4xec4vT\]](https://drive.google.com/drive/folders/1xqLf5EXghkXZ-AmPLxehNQnM4xec4vT) та узгодується в розрізі задачі проведення заходів з розвитку, модернізації, реконструкції, ремонту і контролю систем водопостачання та водовідведення для більш ефективної їх роботи із застосуванням нових технологій та відповідного обладнання, а також задачі придбання обладнання, машин та механізмів для виконання робіт у сфері поводження з відходами.

Таблиця 1.2

Узгодженість основних положень Програми розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської громади на 2021 – 2025 роки із основними напрямками Стратегія розвитку Черкаської області на період 2021-2027 роки

	Стратегія розвитку Черкаської області на період 2021-2027 роки				
Основні цілі Програми розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської громади на 2021 – 2025 роки	СЦ.1. Економіка: високотехнологічна, продуктивна, експортоорієнтован	SMART-спеціалізація регіону С.1 Інноваційні агротехнології, глибока переробка сільськогосподарської продукції, висока якість продуктів харчування	SMART-спеціалізація регіону С.2. Розвиток ІТ-галузі та інформаційно-комунікаційних технологій	СЦ. 2 Люди: професійні, адаптивні, згуртовані	СЦ.3.Висока якість життя: екологія, безпека, інфраструктура
I Модернізація, реконструкція і будівництво систем теплопостачання із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій та обладнання з метою зменшення споживання енергоресурсів	○	○	○	○	++
II Модернізація, реконструкція і будівництво мереж теплопостачання	○	○	○	○	++
III Модернізація, реконструкція і будівництво систем водопостачання та водовідведення із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій для	○	○	○	○	++

зменшення споживання енергоресурсів					
IV Модернізація, реконструкція і будівництво мереж водопостачання та водовідведення	0	0	0	0	++
V Встановлення приладів обліку споживання води та каналізаційних стоків	0	0	0	0	++
VI Об'єкти житлового фонду, впровадження енергозберігаючих заходів	0	0	0	0	++
VII Капітальний ремонт та модернізація ліфтів житлового фонду	0	0	0	0	++
VIII Впровадження заходів у сфері поводження з побутовими відходами	0	0	0	0	++
IX Утримання об'єктів дорожнього – мостового господарства населених пунктів Канівської міської громади	0	0	0	0	++
X Модернізація, ремонт та утримання об'єктів зовнішнього освітлення населених пунктів Канівської міської громади	0	0	0	0	++
XI Утримання об'єктів благоустрою	0	0	0	0	++
XII Утримання об'єктів зеленого господарства	0	0	0	0	++
Основні цілі Програми розвитку житлово – комунального господарства	СЦ.1. Економіка: високотехнологічна, продуктивна,	SMART-спеціалізація регіону С.1 Інноваційні агротехнології, глибока	SMART-спеціалізація регіону С.2. Розвиток ІТ-галузі та інформаційно-	СЦ. 2 Люди: професійні, адаптивні, згуртовані	СЦ.3.Висока якість життя: екологія,

Канівської міської громади на 2021 – 2025 роки	експортоорієнтован	переробка сільськогосподарської продукції, висока якість продуктів харчування	комунікаційних технологій		безпека, інфраструктура
	Стратегія розвитку Черкаської області на період 2021-2027 роки				

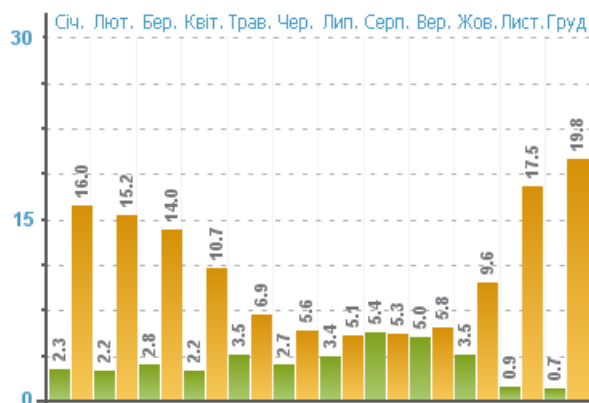
Примітка. "+" - узгоджені частково, "++" - повністю узгоджені, "-" - є суперечності, "0" - нейтральний взаємозв'язок

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ

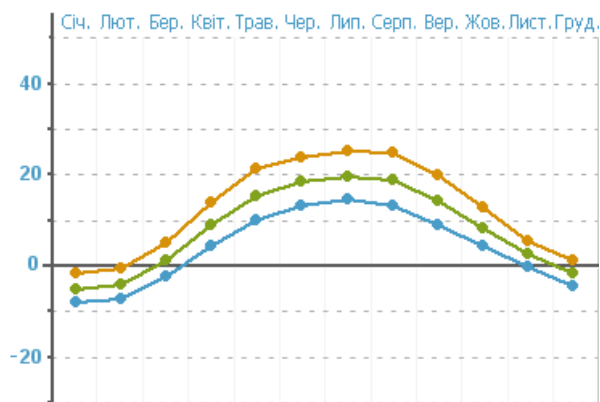
2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка

Основними характеристиками кліматичних умов є температура повітря, атмосферні опади тощо. Нижче розглянуто деякі з цих складових.

Умови загальної атмосферної циркуляції визначають напрямки вітрів: взимку – західні і південно-західні, влітку – західні і північно-західні. Нижче наведено графіки кліматичних даних на станції "Канів", починаючи з 1899 року за даними Українського гідрометричного центру [\[https://meteo.gov.ua/ua/34208/climate/climate_stations/73/12/\]](https://meteo.gov.ua/ua/34208/climate/climate_stations/73/12/). Клімат у Канівській МТГ помірно континентальний.

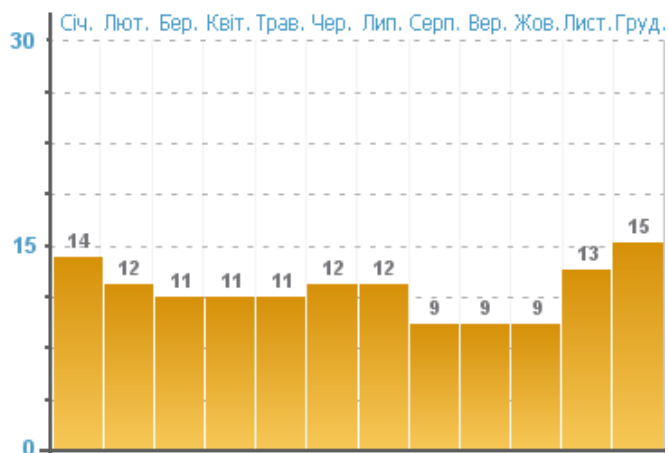

Умовні позначення: зелений графік- ясні; помаранчевий графік - похмури
рис.2.1 Число ясних і похмурих днів за загальною та нижньою хмарністю

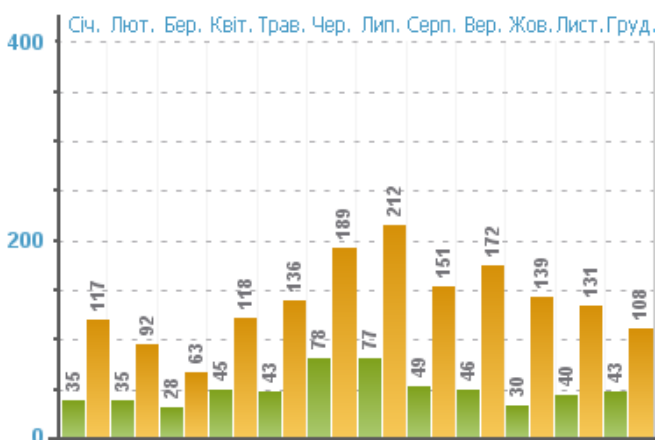
Умовні позначення: *оранжева лінія графіку- середньомісячна максимальна; синя лінія графіку -середньомісячна мінімальна; зелена лінія графіку - середньомісячна.*

рис.2.2 Показники середньої місячної і річної температури

Умовні позначення: *зелений графік- середня; оранжевий графік - максимальна.*

рис.2.3 Число днів із різною кількістю опадів

Умовні позначення: *зелений графік- середня; оранжевий графік - максимальна.*

рис.2.4. Середня місячна і максимальна кількість опадів (мм) з поправками на змочування

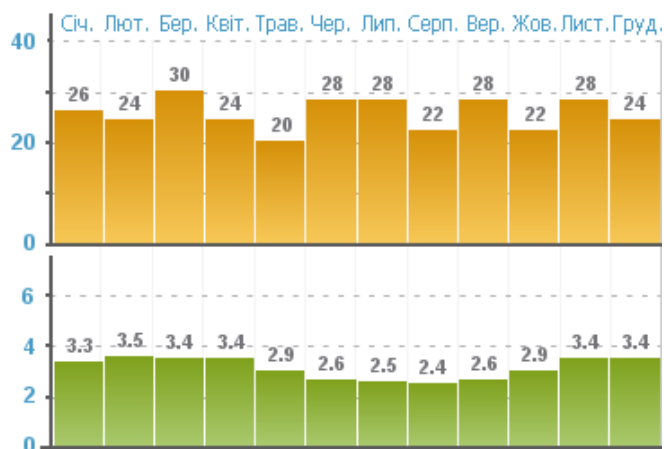

рис.2.5. Швидкість вітру, м/с*

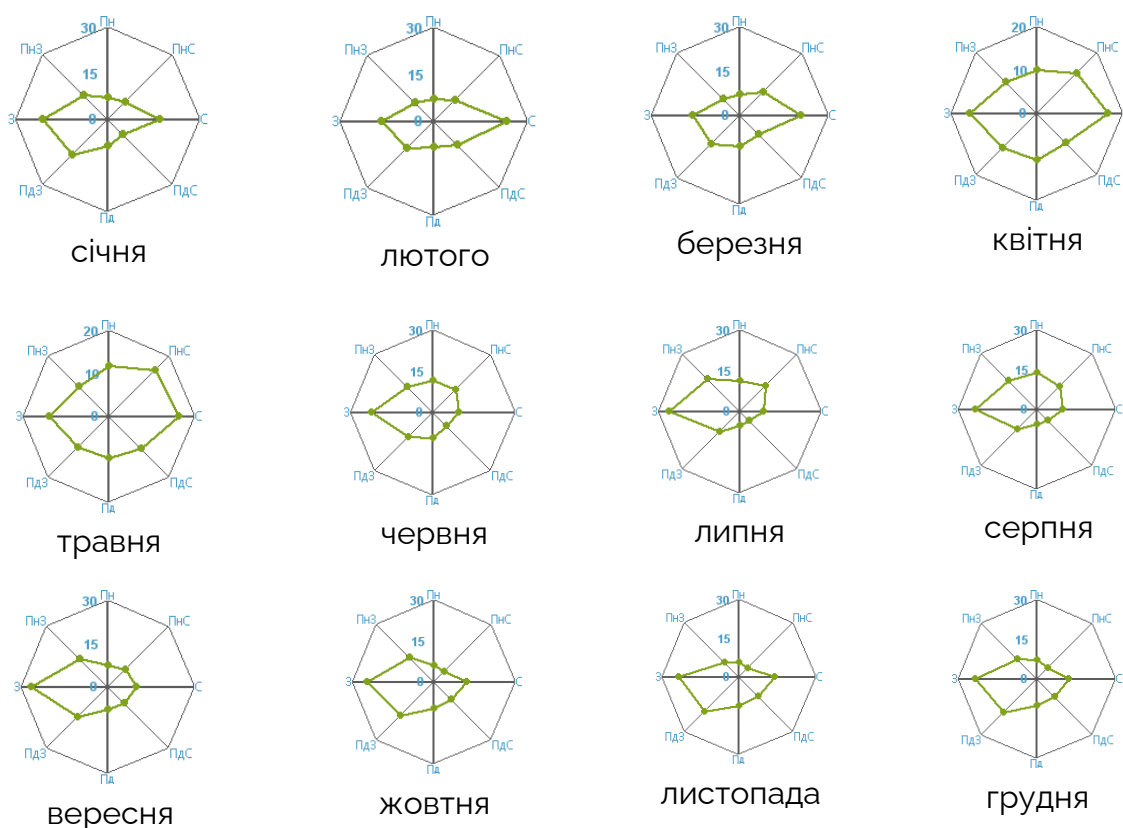

рис.2.6. Повторюваність (%) напрямку вітру та штилю

2.1.1. Викиди парникових газів

Парникові гази, що утворюються внаслідок діяльності людини, викликають посилення парникового ефекту та є одним із суттєвих факторів впливу на зміну клімату. Надмірна кількість газів, які утворюються в результаті діяльності транспорту, сільського господарства, промисловості, а також лісових пожеж, утримують сонячне тепло у нижніх шарах атмосфери, не даючи йому повертатись до космосу.

Згідно Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Черкаській області [\[https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMHI\]](https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMHI) у сумарній кількості забруднюючих речовин викиди метану та азоту діазоту по області, які належать до парникових газів, становили відповідно 18,333 тис. т та 0,058 тис. т, діоксиду вуглецю – 2616,771 тис. т.

Рухомі джерела викидів (автомобільний, залізничний, річковий транспорт та виробнича техніка) залишаються потужним забруднювачем довкілля в області, але окремі відомості про викиди від пересувних джерел забруднення за останні роки відсутні.

2.1.2. Прогнозовані зміни клімату, якщо документ не буде затверджено

Згідно Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Черкаській області (<https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH>) на території області спостерігаються загальні кліматичні тенденції характерні для України.

Потепління клімату в області чітко прослідковується з 1988 року. У порівнянні з останньою кліматичною нормою (1961-1990) середня річна температура повітря, в більшості випадків, вища на 1-2°. Зима та весна потеплішали на 2°, літо – на 1,1°, осінь – на 0,6-1°C. Зими стали малосніжними. Весни гірше забезпечені опадами. Влітку опадів стало більше на початку сезону та менше – всередині. Восени опадів стало більше, особливо на початку сезону 2019 рік відрізнявся значною позитивною аномалією та дефіцитом опадів. При цьому, йому були притаманні великі температурні контрасти, ранні нетривалі "затоки холоду" в теплий період року та пізні тривалі "повернення тепла" - в холодний. Внаслідок цього було перекрыто багато температурних рекордів дня в літній та осінній сезони. Так, в червні - 1 рекорд по максимальній температурі, в липні – 1 по максимальній та 3 – по мінімальній, в серпні і вересні – 1 по максимальній і 1 по мінімальній, в жовтні – 3 рекорди по максимальній і 1 по мінімальній. В листопаді перекрытий рекорд абсолютного максимуму місяця.

Серед наслідків зміни клімату на території області відзначається подальше збільшення температури повітря та кількості екстремальних погодних умов.

Згідно рекомендацій щодо включення кліматичних питань до документів державного планування (лист-звернення заступника Міністра пані Ірини Ставчук від 03.03.2020 №26/1.4-3-5650, додаток 1) нижче в таблиці 5.1 наведено узагальнену оцінку впливу на клімат ДДП.

У Канівській МТГ, як у всій Україні спостерігається потепління, яке переважно проявляється у змінах (часто екстремальних) звичного середовища проживання та погіршення якості природних ресурсів, важливих для існування людини. У глобальному контексті це проявляється в активізації масових міграційних процесів. Локально отримуємо зменшення води в річках, зміну та/або зникнення видів флори та фауни, підвищення загрози розповсюдження інфекційних хвороб.

2.2. Стан здоров'я

Стан здоров'я населення оцінюється, зокрема за тенденцією та кількістю вперше зареєстрованих випадків захворювань, структурою населення, загальною кількістю захворюваності тощо. Статистику по зазначеним показникам подано нижче згідно даних головного управління статистики Черкаській області (<http://www.ck.ukrstat.gov.ua/>) та Державної служби статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua/>), паспорту Канівської міської територіальної громади за 2021 рік.

Перелічені дані наведено нижче в таблицях.

Таблиця 2.1

Демографічні показники згідно паспорту Канівської МТГ станом на 01.01.2021р

Показник	Значення
Чисельність наявного населення міської ТГ з врахуванням сіл Яблунів, Пекарі, Межиріч, Лука, Бабичі, Кононча, Гамарня, Хмільна, Хутір-Хмільна, Михайлівка, осіб	27 243
Чисельність наявного населення по місту, осіб	23 503
Щільність населення на 1 кв. км., осіб	1 349,2
Чисельність постійного населення по місту, осіб	23 626
Природний приріст:	-288
Народилося, осіб	132
Померло, осіб	420
Міграційний рух:	+194
Кількість прибулих, осіб	567
Кількість вибулих, осіб	373
Кількість шлюбів, одиниць	157

Таблиця 2.2

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.Кількість постійного населення	25416	25155	24903	24275	24398	24247	24166
в тому числі:							
- живонароджених	232	245	217	187	278	154	132
- померлих	338	341	348	362	474	351	420
-прибулих	450	456	67	75	382	525	567
-вибулих	405	621	188	528	612	473	373
2.Кількість наявного населення	25293	25032	24780	24152	24275	24124	24043
3.Кількість пенсіонерів	9824 (38,8%)	9831 (39,2%)	9744(39,3%)	9888 (40,9%)	10703 (44%)	9908 (41%)	9857 (41%)
4.Кількість працездатних	15350 (60,7%)	14329 (57,2%)	14567 (58,8%)	16655 (68,9%)	16854 (69,4%)	16037 (66,4%)	...
5.Кількість дітей до 18 років	4667 (18,45%)	5286 (21,12%)	4428 (17,87%)	3722 (15,41%)	4466 (18,4%)	4294 (17,8%)	...

Таблиця 2.3

Кількість померлих за статтю, віковими групами та причинами смерті в області, осіб [http://database.ukrcensus.gov.ua]

	2005	2010	2015	2019	2020
Клас I. Деякі інфекційні та паразитарні хвороби A00-B99	245	236	254	192	155
Туберкульоз органів дихання A15-A16	93	74	73	40	36

Хвороба, зумовлена вірусом імунodefіциту людини (ВІЛ) B20-B24	51	81	85	65	50
Клас II. Новоутворення C00-D48	2 515	2 325	2 435	2 479	2 461
Клас III. Хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму D50-D89	5	10	7	3	5
Клас IV. Ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин E00-E89	117	101	80	88	122
Клас V. Розлади психіки та поведінки F01-F99	77	27	13	19	19
Клас VI. Хвороби нервової системи G00-G98	143	239	170	143	158
Клас VII. Хвороби ока та його придаткового апарату H00-H57	-	-	-	-	-
Клас VIII. Хвороби вуха та соскоподібного відростка H60-H93	1	-	1	-	1
Клас IX. Хвороби системи кровообігу I00-I99	16 942	15 202	14 342	13 840	14 299
Ішемічна хвороба серця I20-I25	9 459	8 499	8 217	8 194	8 404
Гострий інфаркт міокарда та деякі його поточні ускладнення I21, I23	161	200	196	232	275
Повторний інфаркт міокарда I22	18	10	15	15	12
Клас X. Хвороби органів дихання J00-J98	1 368	1 200	622	562	711
Клас XI. Хвороби органів травлення K00-K92	1 015	807	758	843	872
Клас XII. Хвороби шкіри та підшкірної клітковини L00-L98	6	6	6	8	10
Клас XIII. Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини M00-M99	26	11	12	13	14
Клас XIV. Хвороби сечостатевої системи N00-N98	121	89	85	84	100

Клас XV. Вагітність, пологи та післяпологовий період O00-O99	-	5	2	2	4
Клас XVI. Окремі стани, що виникають у перинатальному періоді P00-P96	34	62	54	33	30
Клас XVII. Природжені вади розвитку, деформації та хромосомні аномалії Q00-Q99	55	61	46	29	31
Клас XVIII. Симптоми, ознаки та відхилення від норми, що виявлені при лабораторних та клінічних дослідженнях, не класифікованих в інших рубриках R00-R99	287	211	183	243	281
Клас XX. Зовнішні причини смерті V01-Y89	2 133	1 228	1 101	1 121	1 020
Клас XXII. Коды для особливих цілей U00-U85 (Covid, вірус ідентифікований та неідентифікований)	468

Згідно наведених статистичних даних видно, що частка пенсіонерів поступово зростає, а кількість дітей до 18 років зменшується. Це може загрожувати ситуації, коли категорії населення молодше 18 років та старше 60 зрівняються у своїй кількості протягом наступного десятиліття. Для громади, яке прагне розвиватися, такий сценарій є загрозливим.

Існуючі статистичні дані говорять про такі загальні тенденції в області та громаді, як зниження народжуваності, підвищення показника смертності, підвищення питомої ваги населення старшого пенсійного віку, зниження середньої очікуваності тривалості життя. В цілому тенденції різкого або негативного погіршення стану здоров'я населення немає.

З іншої сторони, є загрозлива тенденція в громаді щодо скорочення населення громади, темпи якого більші ніж в районі.

2.2.1. Прогнозовані зміни стану здоров'я населення, якщо документ не буде затверджено

За умови збереження існуючого ситуації значного збільшення впливу негативних факторів на стан здоров'я мешканців не передбачається. У зв'язку з кумулятивними впливами автомобільних викидів, недостатнім очищенням стічних вод, неякісної питної води, зношеністю міського питного водопроводу, можливе накопичення шкідливих сполук в ґрунті, зараження ґрунтових вод, поверхневих вод, повітря, що матиме систематичний негативний вплив на здоров'я, зумовлюючи збільшення частоти хронічних захворювань. Також є загроза зі сторони відсутності достовірної та актуальної інформації щодо викидів у атмосферне повітря (див. п.2.3)..

Детальний прогноз стану здоров'я населення можливий лише після отримання локальних статистичних даних на рівні населеного пункту.

2.3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

На території міста Канів розташовано 60 об'єктів господарювання, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Обсяг викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у 2019 році склав 319,4 тон (96,7% до попереднього року), 18,7% з них складає діоксид азоту, викиди якого зменшилися до 2018 року на 17,6%; в розрахунку на 1 кв.км. це 18,3 тон (зменшення на 5,7%). На 1 особу припадає 13,5 кг. забруднюючих речовин (зменшення від 2018 на 2,2%). Запит на викиди підприємства міста подають безпосередньо на управління природними ресурсами та екології Черкаської ОДА. За їх інформацією 93% джерел викидів мають дозволи, у 7% строки дії дозволів завершилися. Місто не володіє інформацією щодо реальних показників викидів підприємств міста у повітря і не має на це впливу, в місті відсутній еколог, у служби санепідемстанції обмежені повноваження. Точний висновок щодо екологічного стану міста може надати тільки екологічний аудит, який в місті не проводився. [Згідно наданих даних Канівською МТГ].

Нижче наведено відомості про викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря згідно даних Регіональної доповіді про стан навколишнього середовища в Черкаській області за 2019 рік [https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH].

Таблиця 2.4

Динаміка викидів забруднюючих речовин в Черкаській області

Роки	Викиди в атмосферне повітря, тис.т.			Щільність викидів у розрахунк у на 1 кв.км, т	Обсяги викидів у розрахун ку на 1 особу, кг	Обсяг викидів на одиницю ВРП
	Всього	у тому числі				
		стаціонарними джерелами	пересувними джерелами			
2000	93,1	28,8	64,3	4,5	64,5	- *
2011	140,2	62,2	78	6,7	109,4	0,005
2012	146,4	69,4	77	7	115	0,005
2013	150	73,1	76,9	7,2	118,6	0,005
2014	136,6	66,7	69,9	6,5	108,8	0,004
2015	120,3	57,5	62,8	5,7	96,4	0,002
2016		52,3	***	2,5	42,3	0,001
2017		48,3	***	2,3	39,4	0,001
2018		57,9	***	2,8	47,7	0,001

2019		51,8	***	2,5	43,2	**
------	--	------	-----	-----	------	----

Таблиця 2.5

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у Канівський районі та м.Канів, тис. т

Одиниця АТУ	2000 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
м. Канів	0,115	0,337	0,33	0,319
Канівський р-н	0,015	6,99	7,339	6,460

Основними забруднювачами повітря в області залишались підприємства постачальники електроенергії, газу, пари та кондиціювання повітря (38.3%); сільського, лісового та рибного господарства (11.025%); водопостачання; каналізація, поводження з відходами (3.149%); транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (1.854%) [<https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH>].

Перелік об'єктів Канівської міської територіальної громади, які мають дозволи викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, станом на 24.09.2021 наведений у таблиці нижче за даними наданими Управлінням екології та природних ресурсів Черкаської ОДА.

№ з/п	Назва суб'єкта господарювання	Юридична адреса	Місце діяльності	Код ЄДРПОУ
1	ТОВ "Канівське АТП-17151"	м. Канів, вул. Київська, 11	м. Канів, вул. Київська, 11	3119517
2	БАТ "Черкасигаз" Канівське УЕГГ майд. №1	м. Канів, вул. Енергетиків, 30	м. Канів, вул. Леніна, 182	24419241
3	БАТ "Черкасигаз" Канівське УЕГГ майд. №2	м. Канів, вул. Енергетиків, 31	м. Канів, вул. Київська, 21	24419241
4	ДЗ "Канівська районна санітарно-епідеміологічна станція"	м.Канів, вул.Леніна,140	м.Канів, вул.Леніна,140	2009778
5	ПАТ "ЕМЗ "Магніт"	м. Канів, вул. Леніна, 161	м. Канів, вул. Леніна, 161	14309540
6	ТОВ "Агроекопродукт"	м.Канів, вул.Київська,11	м.Канів, вул.Київська,11	24372924
7	СТОВ "Інкубатор"	м.Канів, вул.Трахтомирівська,16	м.Канів, вул.Трахтомирівська,16	32342733
8	Проммайданчик гуртожитки ПрАТ "Миронівська птахофабрика"	с.Степанці, вул.Жовтева,25	м.Канів, вул.Пилипенка,13	30830662
9	Офіс ПрАТ "Миронівська птахофабрика"	с.Степанці, вул.Жовтева,25	м.Канів, вул.Леніна,177	30830662

10	ФОП Чала Т.В.	м. Канів, вул. О.Кошового, 10	м. Канів, вул. Коцюбинського, 17 а	2471305169
11	ПрАТ "Спортек-Черкаси"	м. Черкаси, вул. Корольова, 7	м. Канів, вул. Малика, 9	1555316
12	ПАТ "Черкасиобенерго" Канівський РЕМ	м.Черкаси, вул.Гоголя,285	м.Канів, вул.Леніна,127	22800735
13	ФОП Марікуца Є.В. (ТОВ "Старий Канів")	м. Канів, вул. Леніна, 17/1	м. Канів, вул. Леніна, 17/1	2075506908
14	КП "Управління водопровідно-каналізаційного господарства"	м. Канів, вул. 1-го Травня, 21	м. Канів, вул. 1-го Травня, 21	30598710
15	ВАТ "Черкасигаз" Канівське УЕГГ	м.Черкаси, вул.Громова, 142	м.Канів, вул.Леніна,182	3361402
16	ПАТ "Укртелеком" ЦТП №7	м.Київ, будл.Т.Шевченка,18	м. Канів, вул. Леніна, 14	21560766
17	Канівський МРСТК ТСОУ	м. Канів, вул. Бузницького, 2	м. Канів, вул. Бузницького, 2	2722039
18	ФОП Федорчук О.В. (Готельно-ресторанний комплекс "Княжа гора")	Київська обл., Бориспільський р-н, с. Гора, вул. Польова, 21	м. Канів, вул. Дніпровська, 1	2213904399
19	ФОП Трохимець Г.В.	м.Канів, вул. Київська, 22	м. Канів, вул. Трахтомирівська, 16	2430412366
20	ГРС "Канів"	м. Київ, Кловський узвіз, 9/1	м. Канів	30019801
21	ТОВ "Ергопак" майданчик № 1	м.Боярка, вул.40 річчя Жовтня, 36, Київська обл	м.Канів, вул.Леніна, 161/1	31364122
22	ТОВ "Ергопак" майданчик № 2	м.Боярка, вул.40 річчя Жовтня, 36, Київська обл	м.Канів, вул.Дорошенка, 7	31364122
23	КПТМ Котельня училища культури	м.Канів, вул.Енергетиків,30	м.Канів, вул.Федоренка,26	2082657
24	КПТМ Котельня західного мікрорайону	м.Канів, вул.Енергетиків,30	м.Канів, вул.Леніна,161	2082657
25	Канівське комунальне підприємство теплових мереж	м. Канів, вул. Енергетиків, 30	м. Канів, вул. Енергетиків, 30	2082657
26	ПП "ОККО-Нафтопродукт" АЗС №33	м. Львів, вул. Пластова, 1	м. Канів, вул. Шевченка, 69-А	36670361
27	ПП "ОККО-Нафтопродукт" АЗС №34	м. Львів, вул. Пластова, 1	м. Канів, вул. Леніна, 220	36670361
28	КЗ "Канівська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів Черкаської обласної ради"	м. Канів, вул. 1 Травня, 83	м. Канів, вул. 1 Травня, 83	22793136

29	ТОВ "Діамант-Канів"	м. Канів, вул. Леніна, 127б	м. Канів, вул. Леніна, 127б	21351821
30	ТОВ "Стейт Оіл" АЗС "Канів"	м. Обухів, вул. Київська, 25	м. Канів, вул. 206 Дивізії, 5	39436796
31	ДП "Канівське лісове господарство" майд №1	м.Канів, вул.Київська, 15	м.Канів, вул.Київська, 15	993352
32	Канівський національний університет імені Тараса Шевченка (Канівський природний заповідник)	вул.Володимирська, 60, Шевченківський р-н, м.Київ	м.Канів, вул.Шеченка, 108	2070944
33	ПрАТ"Канів-Дніпробуд"	м.Канів, вул.Леніна,121,а	м.Канів, вул.Леніна,121,а	116872
34	ТОВ "Дніпрова Хвиля"	м.Канів, вул.Енергетиків,30	м.Канів, вул.Дорошенка, 1	31909193
35	КП "МІСТО"	вул. Першого Травня, 21, м. Канів	вул. Енергетиків, 100, м. Канів	31423140
36	ТОВ "ХУА-ТОН"	вул. Деміївська, 55, к. 117, м. Київ	м. Канів, лівий берег на території ПАТ "Закордоненергокомплектбуд"	40841445
37	ДП "Черкаський облавтодор" ВАТ "Державна Акціонерна компанія "Автомобільні дороги України", філія "Канівський райавтодор", виробнича база	бул. Шевченка, 389, м. Черкаси	вул. Леніна, 170, м. Канів	31141625
38	ПАТ "УКРГІДРОЕНЕРГО" Філія "Канівська ГЕС"	м. Вишгород, Вишгородський р-н, Київська обл.	вул. Золотоніська, 1, м. Канів	20588716
39	ТОВ "Ергопак"	м.Боярка, вул.Соборності, 3б, Київська обла	м.Канів, вул.Енергетиків, 191	31364122
40	АЗС ПАТ "Укрнафта"	м. Черкаси, вул. Святотроїцька, 55а	м. Канів, вул. Енергетиків, 12	.00135390
41	ФОП Рахуба І.В.	м.Черкаси, вул.Гоголя, 509, кв.53	м.Канів, вул.Енергетиків, 137	3128811846
42	ТОВ "ОРАНЖГАЗ", майдданчик №7 (АГЗП)	вул. Володимира Ложешнікова, 58, м. Черкаси	вул. Енергетиків, 130, м. Канів	40158676
43	ПрАТ "КАНІВ-ЛАДА"	вул. Дунаєцька, 27, м. Канів	вул. Дунаєцька, 24, м. Канів	14202434
44	ТОВ "КИЇВ ІНВЕСТ ГРУП", АГЗПМТ	вул. Велика Васильківська, 72, оф. 147, м. Київ	вул. Енергетиків, 132, м. Канів	38744775
45	ФОП Рахуба І.В., котельня стадіону "Магніт"	м. Черкаси, вул.Гоголя, 509, кв.53	м. Канів, вул.Енергетиків, 14	3128811846
46	Шевченківський національний	м. Канів, Тарасова Гора	м. Канів, Тарасова Гора	2226180

	заповідник, котельня			
47	ДП "Канівське лісове господарство" гараж	с. Литвинець, вул.Лісна, 1	м. Канів, вул. Київська,15	.00993352
48	КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЖИТЛОВО - ЕКСПЛУАТАЦІЙНА КОНТОРА"(КП "ЖЕК")	вул. Шевченка, 69/1, м. Канів	вул. Шевченка, 69/1, м. Канів	32033409
49	ФОП Рахуба І.В., котельня Канівської ЗОШ І-ІІІ ступенів №1 Канівської міської ради Черкаської області	вул. Гоголя, 509, к. 53, м. Черкаси	вул. 1 Травня, 72, м. Канів	3128811846
50	ДП "Нафта" АЗС	м. Канів, вул. Енергетиків, 132	м. Канів, вул. Енергетиків, 132	32033440
51	ТОВ "Клуб сиру" Канівська філія	м.Київ, вул.Саксаганського,119	м.Канів, вул.Енергетиків. 153	36413692
52	ТОВ "М+М"	м. Канів, вул. Київська, 11	м. Канів, вул. Київська, 11	24357511
53	ТОВ "ВІДЖИ ПРОДАКШН" майданчик №1	м. Київ, вул. Грушевського, 9Б	м.Канів, вул.Михайла Дорошенка,1	42602802
54	ПрАТ "ГОРИЗОНТ"	м.Канів, вул.Енергетиків, 118	м.Канів, вул.Енергетиків, 118	14308635
55	ТОВ "Енерджі-Оіл" АЗС №105	м. Черкаси, вул. Святотроїцька, 55А, офіс 112	м.Канів, вул. Київська, 36	41876966
56	ТОВ "КАНІВСЬКИЙ ЗАВОД СОЛОДОВИХ ЕКСТРАКТІВ" ФІЛІЯ "КАНІВСЬКИЙ ЗАВОД СОЛОДОВИХ ЕКСТРАКТІВ"	бул. Шевченка, 242/1, оф. 704, м. Черкаси	вул. Гетьмана Дорошенка, 5А, м. Канів	40490778
57	ТОВ "Канів-Солод" Завод "КАНІВ-СОЛОД"	бул. Шевченка, 242/1, оф. 704, м. Черкаси	вул. Гетьмана Дорошенка, 5А, м. Канів	37906727
58	ЛЧ МГ Золотоніського ЛВУМГ в межах Черкаської області філії УМГ "Черкаситрансгаз" АТ "Укртрансгаз" (територія Канівського р-ну)	м. Київ, Кловський узвіз, 9/1	землі Хмільнянської, Межиріцької, Горобіївської, Ліплявської, Пекарівської сільських рад, Канівської міської ради, ДП "Канівське лісове господарство", Канівський р-н (прив'язка м.Канів)	30019801
59	ПрАТ "Закордоненергокомплектбуд"	м.Канів, Лівий берег	м.Канів, Лівий берег	.00104060
60	ТОВ "КУПАВА ГРУП"	м.Канів, вул.Енергетиків, 179	м.Канів, вул.Енергетиків, 179	39694893
61	Канівська дитяча школа мистецтв	м.Канів, вул.Торгова, 19	м.Канів, вул.Торгова, 19	22793082

62	ТОВ "Наdejда Ритейл-2017", АЗС	м.Полтава, вул.Зіньківська, 19б	м.Канів, вул.Енергетиків, 233	41022256
63	Відділ культури Канівської міської ради, котельня музею ветеранів війни і праці	м.Канів, вул.Кошового, 1	м.Канів, вул.Героїв Небесної Сотні, 25	25660588
64	ФОП Рахуба І.В.	вул. Гоголя, 509, к. 53, м. Черкаси	вул. Пилипенка, 14, м. Канів	3128811846
65	ТОВ "Ергопак"	м.Боярка, вул.Соборності, 36, Київська обла	м.Канів, вул.Енергетиків, 179	31364122
66	КП "Управління водопровідно-каналізаційного господарства" майданчик № 2 (КНС-1)	м. Канів, вул. Першого Травня, 27	м.Канів, вул.Енергетиків, 36г	30598710
67	КП "Управління водопровідно-каналізаційного господарства" майданчик № 3 (КНС-2, КНС-3, КНС-4)	м. Канів, вул. Першого Травня, 27	м.Канів, вул. Героїв Дніпра, 12, 37в, вул. 206 Дивізії, 4а	30598710
68	КП "Управління водопровідно-каналізаційного господарства" майданчик № 4 (КНС-7)	м. Канів, вул. Першого Травня, 27	м.Канів, вул. Шевченка, 10б	30598710
69	ТОВ "АВТОГАЗЦЕНТР", АГЗП	с. Степанки, 8-й км Смілянського шосе, Черкаський р-н	м.Канів, вул. Енергетиків, 60	14211982
70	ТОВ "Український кондитер"	м. Київ, вул. Миколи Грінченка, 4	м.Канів, вул. Енергетиків, 12б	40173212
71	ГРС "Хмільна"	м. Київ, Кловський узвіз, 9/1	с. Хмільна, Канівський р-н	30019801
72	ТОВ "Сучасні торговельні технології"	м. Канів, вул. О. Кошового, 2/15	с.Хмільна, Канівський р-н	38048541
73	ТОВ "Сучасні торгівельні технології"	вул. О.Кошового, 2/15, м. Канів	с. Хмільна, Канівський р-н	38048541
74	ДП "Канівське лісове господарство" майд №3	м.Канів, вул.Київська, 15	с.Михайлівка, вул Лісова, 16	993352
75	ПрАТ "Миронівська птахофабрика" виробнича ділянка з вирощування курчат-бройлерів № 2б	с. Степанці, вул. Жовтнева, 25, Канівський р-н	адмінмежі Яблунівської сільської ради (за межами с. Яблунів), Канівський р-н	30830662
76	ПСП "Яблуневий сад"	Канівський р-н, с. Яблунів, вул. Колгоспна, 1	Канівський р-н, с. Яблунів, вул. Колгоспна, 1	32342775

77	ПрАТ "МИРОНИВСЬКА ПТАХОФАБРИКА", Інкубаторно-птахівнича станція	вул. Слобода, 25, с. Степанці, Канівський р-н	адмінмежі Яблунівської сільської ради (с. Яблунів), Канівський р-н	30830662
78	Яблунівський НВК "Дошкільний навчальний заклад-загальноосвітня школа І-ІІ ступенів Канівської міської ради Черкаської області" Відділу освіти виконавчого комітету Канівської міської ради Черкаської області	м. Канів, вул. Шевченка, 49	с Яблунівка	4591647
79	ПП "КАНІВ-ГРАНІТ" майданчик №2 (АБЗ)	м. Канів, вул. Київська, 36А	м. Канів, Лівобережна промислова зона на лівому березі річки Дніпро, земельна ділянка 7 (за межами населеного пункту)	14207791

2.3.1. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

В перелік територій забруднених в результаті аварії на ЧАЕС (Постанова КМУ №106 від 23.07.1991 р.) населені пункти громади не входять.

Згідно Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища у Черкаській області (2019р.) збір випадінь з атмосфери проводився щоденно лише на території метеостанції Черкаси. Радіоактивність цих випадань визначалась у Бекерелях на м². Результати показують, що значення радіоактивності випадань з атмосфери за добу коливаються в межах 0,6 – 2,1 Бк/м². Сумарна бета активність атмосферних випадінь за місяць коливалась в межах 38,4 – 45,1 (45,1 – в березні) Бк/м², без суттєвих змін у порівнянні до значень 2018 року (39,4-55,3 (55,3 – в березні) Бк/м². Ці результати вимірів набагато нижчі критерія рівня високого радіоактивного забруднення (110 Бк/м² за добу). Річна сумарна бета-активність атмосферних випадінь склала 501 Бк/м², що не перевищує доаварійного рівня (584 Бк/м²). Потужність експозиційної дози гамма-випромінювання (ПЕД) щоденно визначалась у містах Жашків, Золотоноша, Канів, Сміла, Умань, Чигирин, Черкаси та в с.Озірна Звенигородського району, на території метеостанцій.

Максимальні рівні радіації за даними спостережень метеостанцій області протягом 2017 року знаходились в межах 13-15 мкр/год. при нормі не більше 25 мкр/год.

Впродовж року щоденні значення ПЕД були в межах 11 – 18 мкр/год (мікроРентген за годину). Поодинокі максимальні значення ПЕД у 18 мкр/год були зафіксовані у м.Черкаси у лютому, м.Умань – у вересні, у с. Озірна Звенигородського району – у жовтні та грудні. Значення ПЕД у 18 мкр/год були зафіксовані у с. Озірна Звенигородського району - у липні, жовтні та грудні; у містах Золотоноша – у листопаді, Умані – у квітні, вересні та жовтні; у м.Черкаси – у січні та лютому. Значення ПЕД в 16 та 15 мкр/год були зафіксовані на всіх метеостанціях.

Узагальнені результати вимірів потужності експозиційного дози гамма-випромінювання для м.Канів приведені в таблиці нижче.

Таблиця 2.6

Назва населеного пункту	1 квартал	2 квартал	3 квартал	4 квартал	Середня за рік
м. Канів	15-14-14	14-14-15	14-14-14	14-14-14	14

Примітка: Контрольний рівень природного гамма-фону – 25 мкР/год

За отриманими у 2019 році даними всі контрольовані параметри радіоактивного забруднення атмосфери були співставними з минулорічними значеннями. Проте, не виключена ймовірність окремих коливань радіоактивності приземної атмосфери, що можуть виникати внаслідок небезпечних та стихійних метеорологічних явищ.

2.3.2. Ризики розвитку транспортно-дорожньої мережі

Можливі ризики пов'язані із розвитком транспортної інфраструктури, зокрема підвищення атмосферного забруднення, збільшення кількості ДТП внаслідок підвищення інтенсивності транзитного руху та особливостей транспортного руху в селах Гамарня, Кононча, Хмільна, Хутір-Хмільна, Пекарі рис. 2.7.

рис. 2.7. Аналіз важливості доріг громади, із врахуванням їх взаємної пов'язаності¹

2.3.3. Прогнозовані зміни у динаміці та структурі викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

У зв'язку зі збільшенням обсягів виробництва, старінням технологій та обладнання, пошкодженням покриття автомобільних доріг та старіння транспортних засобів передбачається незначне систематичне збільшення шкідливих викидів в атмосферне повітря. Істотних змін в стані здоров'я населення не передбачається, але можливе незначне систематичне збільшення негативного впливу на здоров'я людей, тваринний і рослинний світ через накопичення викидів.

Стан дорожнього покриття має безпосередній вплив на кількість шкідливих викидів від автомобілів. У зв'язку із збільшенням кількості автотранспорту та значним відсотком старих автомобілів можливо спрогнозувати збільшення викидів від пересувних джерел. Від транспорту потрапляють в природне середовище значні маси пилу, сажі, відпрацьованих газів, мастил, важких металів та інших речовин. В той же час загрозливою ситуацією є відсутність достовірної інформації про кількість викидів, джерела таких викидів та діючі дозволи від стаціонарних джерел забруднення. До того ж близько 7 % підприємств мають прострочені дозволи на викиди. Згідно ЗУ "Про охорону атмосферного повітря" ст.11. викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами можуть здійснюватися тільки після отримання дозволу. Згідно ст. 12 ЗУ "Про охорону атмосферного повітря" господарська чи інші види діяльності, пов'язані з порушенням умов і вимог до викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря і рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на його стан, передбачених дозволами, може бути обмежена, тимчасово заборонена (зупинена) або припинена відповідно до законодавства. Безконтрольна ситуація із викидами у громаді може призвести до загрозливих наслідків.

2.4. Характеристика водних ресурсів

Основними джерелами водопостачання області є Кременчуцьке водосховище, річки Гнилий Тікич, Рось, Тясмин та підземні водозабори. За даними статистичної звітності за формою 2-ТП (водгосп) загальний водозабір в 2019 році становив 184,4 млн м³. У порівнянні з 2018 роком (172,6 млн м³) забір води збільшився на 11,8 млн м³ (<https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH>)

Основні річки Канівської громади - Дніпро, Рось, Росава.

¹ Аналіз виконано за допомогою інструментів Space Syntax

Таблиця 2.7

Скидання зворотних вод та забруднюючих речовин основними водокористувачами – забруднювачами поверхневих водних об'єктів
[\[https://ck-oda.gov.ua/ekologiya/\]](https://ck-oda.gov.ua/ekologiya/)

Найменування водокористувача-забруднювача	Наявність, потужність (мЗ/добу), ефективність використання (використання потужності) очисних споруд (використання потужності) очисних споруд	2017			2018			2019		
		об'єм скидання зворотних вод, тис. м³	у тому числі об'єм скидання забруднених речовин, (без очищення) та недостачі очисних зворотних вод, тис. мЗ	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис. м³	у тому числі об'єм скидання забруднених речовин, (без очищення) та недостачі очисних зворотних вод, тис. мЗ	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис. м³	у тому числі об'єм скидання забруднених речовин, (без очищення) та недостачі очисних зворотних вод, тис. мЗ	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
р. Дніпро										
ТОВ „ЛОЗ ЧС ДОЦ Світанок”	500	3,1	3,1	1,097	4,2	4,2	-	5,2	5,2	4,23
КП „ЧЕЛУАШ”	-	1293,7	1293,7	866,0	1732,4	1732,4	-	Не відзвітувались		
р. Рось										

КП „Водоканал” м. Корсунь-Шевченківський	-	27,0	27,0	5,08	35,1	35,1	-	31,7	31,7	27,463
---	---	------	------	------	------	------	---	------	------	--------

Згідно даних ДДП на території міста Канів скиди у поверхневі води має тільки Філія «Канівська ГЕС ПАТ «Укргідроенерго». За інформацією Черкаського регіонального управління водних ресурсів Канівська ГЕС щорічно скидає 330 тис.м3 неочищених стічних вод.

Постійні спостереження за станом водних об'єктів області у 2019 році, в межах повноважень здійснювали Регіональний офіс водних ресурсів у Черкаській області, Черкаський обласний центр з гідрометеорології, Державна установа "Черкаський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України", Державна екологічна інспекція Центрального округу у визначених контрольних створах.

Протягом року по водозабору р. Рось м. Корсунь-Шевченківський спостерігалось збільшення вмісту ХСК з максимальним значенням 42,0 мгО/дм3. В порівнянні з минулим роком спостерігалось незначне збільшення показників кальцію, магнію та сульфатів сольового складу та незначне зменшення хлоридів та сухого залишку.

Державною установою "Черкаський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України" досліджено 901 пробу води водойм за санітарно-хімічними показниками, не відповідало встановленим нормативам 13,1 % проб.

За інформацією Державної екологічної інспекції Центрального округу інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод у 2019 році здійснювався на річках Золотоношка, Рось, Суха Згар, Тясмин, Гірський Тікич, Гнилий Тікич, Шполка, Сріблянка, Тальянка, Пастирка, Росава, Велика Вись, Синюха, Ятрань, Ірклій, а також Канівському та Кременчуцькому водосховищах, ставі с. Остапівка Драбівського району, потічку (р. Литвинка), технічному ставі Жашківського цукрового заводу. Вимірювання проводились у 100 контрольних створах, відібрано та проаналізовано 214 проб. Нижче в таблиці наведено результати інструментально-лабораторного контролю якості поверхневих вод для р. Рось, Росава та Канівського водосховища згідно Екологічного паспорту громади.

Таблиця 2.8

Інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод*[<https://ck-oda.gov.ua/ekologiya/>]

Назва водного об'єкта	Кількість контрольних створів, у яких здійснювались вимірювання, од.	Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
-----------------------	--	--	---------------------------	---

	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
1. Канівське водосховище	3	-	5	22	-
2. р. Рось	11	7	39	14	8 (сульфати, нітрити, БСК ₅ , завислі речовини)
3. р. Росава	2	2	4	17	4 (ХСК, БСК ₅ , азот амонійний, залізо, нітрити)

Примітка: *Інформація надана Державною екологічною інспекцією Центрального округу.

Гідробіологічна оцінка якості вод та стан гідробіоценозів.

За інформацією Черкаського обласного центру з гідрометеорології регулярні гідробіологічні спостереження (за розділами робіт біоіндикація та біотестування) здійснювалися на 5 водних об'єктах (3 річках – річки Рось, Вільшанка, Тясмин та 2 водосховищах – Канівське та Кременчуцьке). Одержані дані про стан гідробіоценозів свідчили, що за середніми значеннями індексу сапробності на всіх водних об'єктах спостерігалось помірне забруднення, 3-й клас якості вод. Угрупування планктонних ценозів р. Рось (пункт Корсунь-Шевченківський) були різноманітні, знайдено 21 - 31 вид фітопланктону, зоопланктону – 24 - 38 видів. Розвиток планктону був стійкий і стабільний, але сезонна динаміка розвитку простежувалась не завжди. У фітопланктоні домінували організми-індикатори помірно забруднених вод. У всі строки відбору в обох створах м. Корсунь-Шевченківський домінували діатомові та синьо-зелені водорості. Початковий ступінь цвітіння водоростей спостерігався в нижньому створі у липні. Зоопланктон був багатим чисельно та за видовою представленістю, домінували оліго-β та β-мезосапробні гіллястовусі ракоподібні, що є позитивною тенденцією для екологічного стану річки. Спостерігався стабільний розвиток тваринного планктону. Загалом стан водної екосистеми за сукупністю гідробіологічних показників відповідав 3-му класу якості вод (помірно забруднені).

По Канівському водосховищу (м. Канів) показники якісного і кількісного розвитку фітопланктону були невисокими, на рівні минулорічних 9-19 видів). Масово розвивались і домінували β-мезосапробні водорості. "Цвітіння" вод у створах м. Канів не спостерігалось. Фітопланктон характеризувався досить рівномірним розвитком протягом всього вегетаційного періоду. Розвиток зоопланктону був невисоким, але вищим за минулорічний, зустрічались безхребетні. Серед індикаторних організмів зоопланктону домінували β, оліго-β мезосапроби, що переважно відповідало чистим, помірно забрудненим водам. Позитивною тенденцією була присутність в усіх пробах гіллястовусих ракоподібних. Загалом стан водної екосистеми за сукупністю гідробіологічних показників відповідав 3-му класу якості вод (помірно забруднені). По Кременчуцькому водосховищу (м. Канів, м. Черкаси) пік розвитку

фітопланктону прийшовся на серпень. Протягом року домінували водорості β -мезосапробної зони.
[\[https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH\]](https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH)

Аналіз стану поверхневих водних об'єктів та прибережно-захисних смуг.

Згідно даних Державного агентства водних ресурсів, водні об'єкти громади належать до істотно змінених та перебувають під ризиком точкового да дифузного забруднення [\[http://geoportal.davr.gov.ua/\]](http://geoportal.davr.gov.ua/). Згідно звіту Рахункової палати України "про результати аудиту ефективності виконання заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року", стан річки Дніпро є критичним [\[https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2021/12-3_2021/Zvit_12-3_2021.pdf\]](https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2021/12-3_2021/Zvit_12-3_2021.pdf), у водах річки виявлено 161 забруднювач, зокрема заборонені пестициди, важкі метали та фармпрепарати.

На основі аналізу відкритих джерел даних видно, що можливі наслідки для територій із природоохоронним статусом, такі як забруднення ґрунтів, поверхневих та ґрунтових вод внаслідок інтенсивної господарської діяльності (рис.2.8). Можлива подальша евтрофікація водних об'єктів, спричинена міграцією хімічних речовин зі сільськогосподарських угідь, забруднення ґрунтів пестицидами. Напрями горизонтальної міграції забруднення від фермерських господарств подано нижче на рисунку.

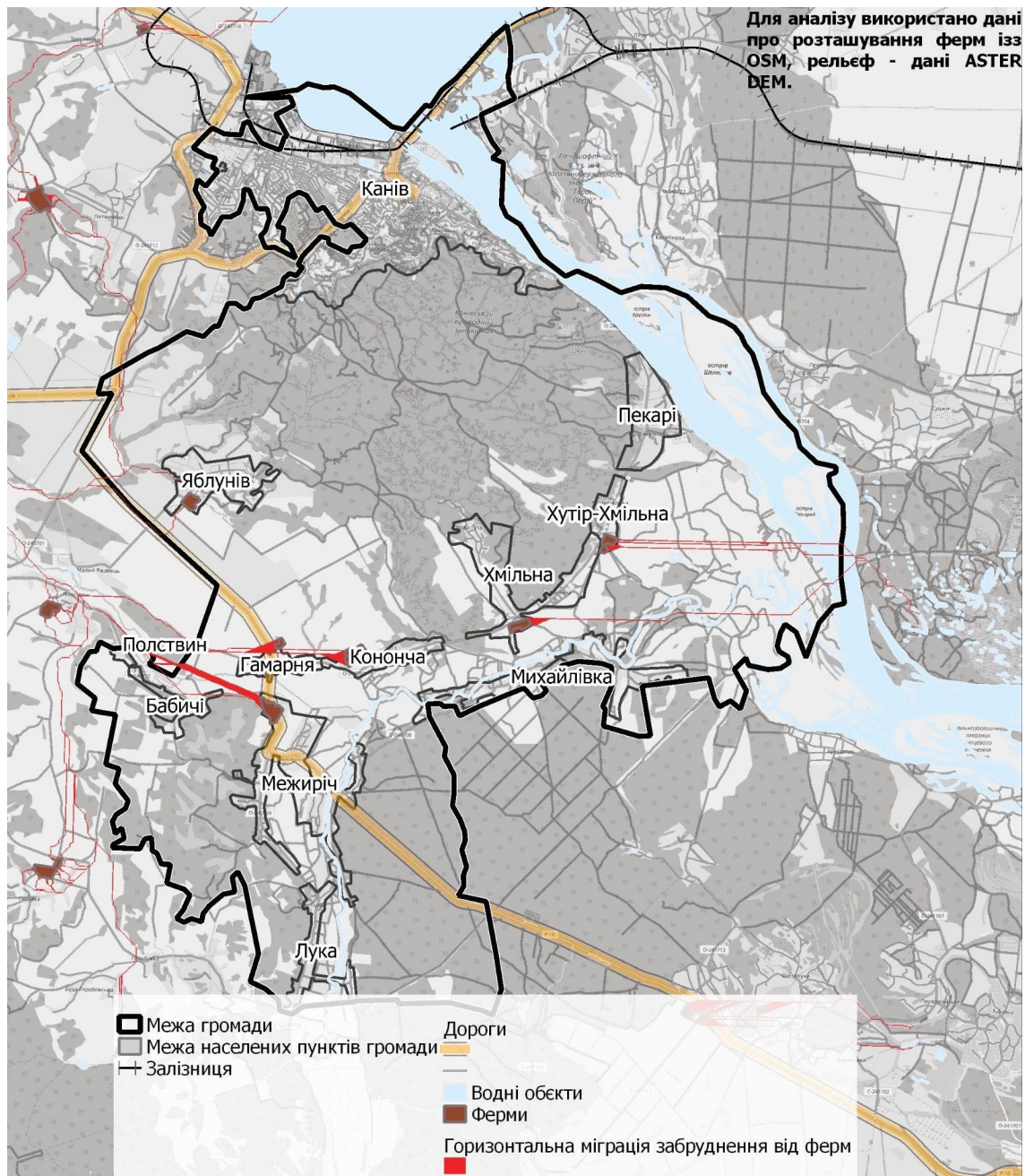
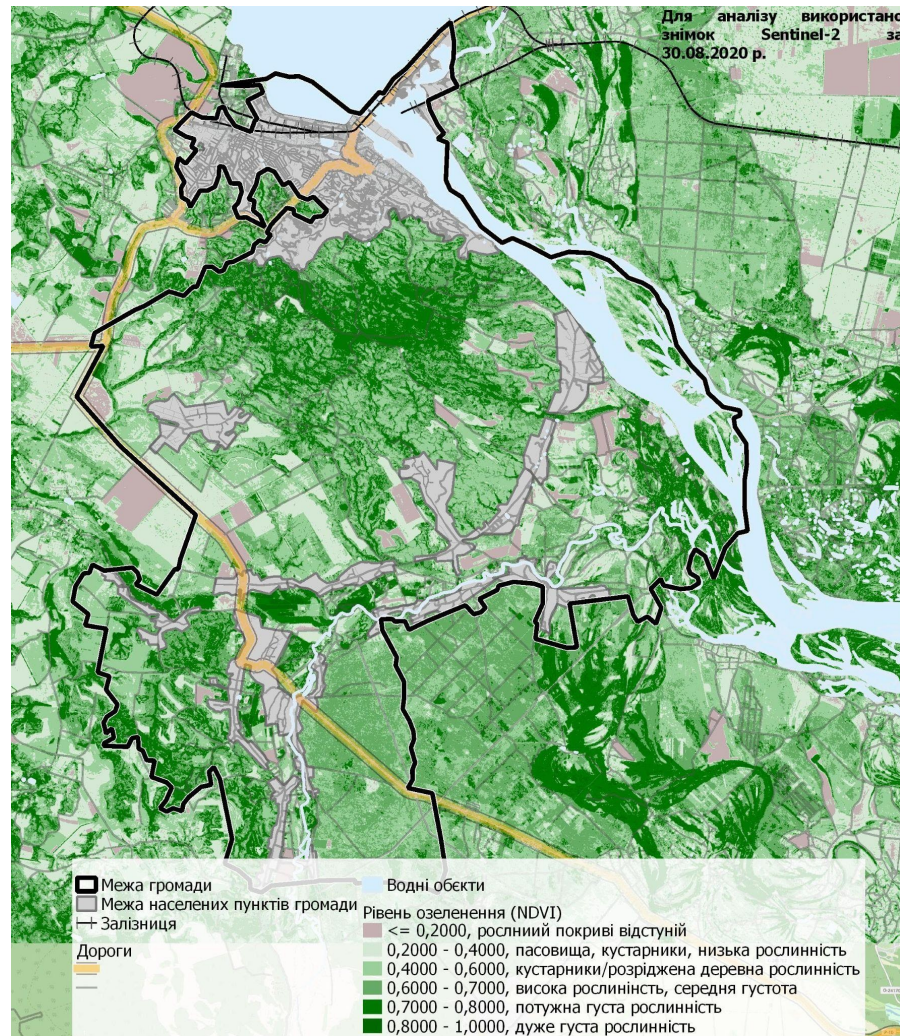

рис. 2.8. Напрями горизонтальної міграції забруднення від фермерських господарств

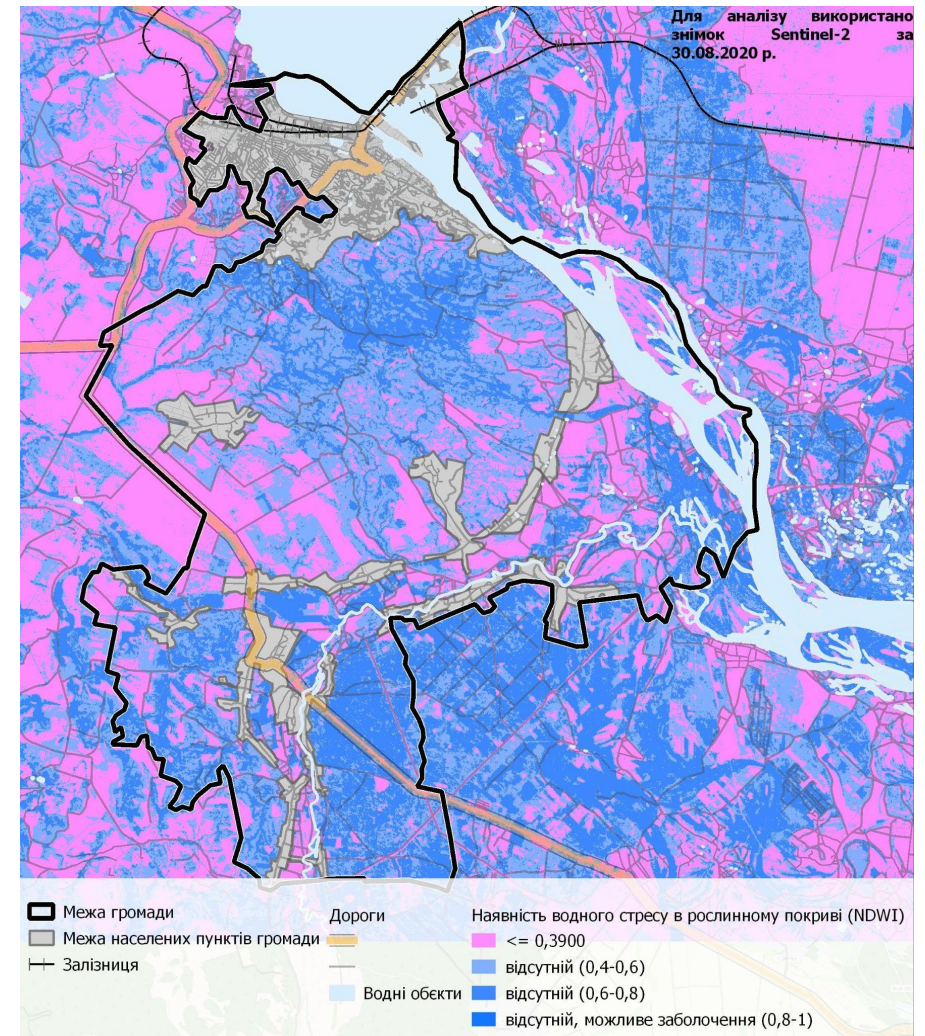
Виконана оцінка стану прибережно-захисних смуг водних об'єктів громади (рис. 2.9- 2.10), показала такі проблемні місця:

рубки дерев на крутих схилах балок, на фоні збільшення інтенсивності опадів, спричинених змінами клімату, може призвести до зсувів ґрунту в таких місцях (рис.2.9);

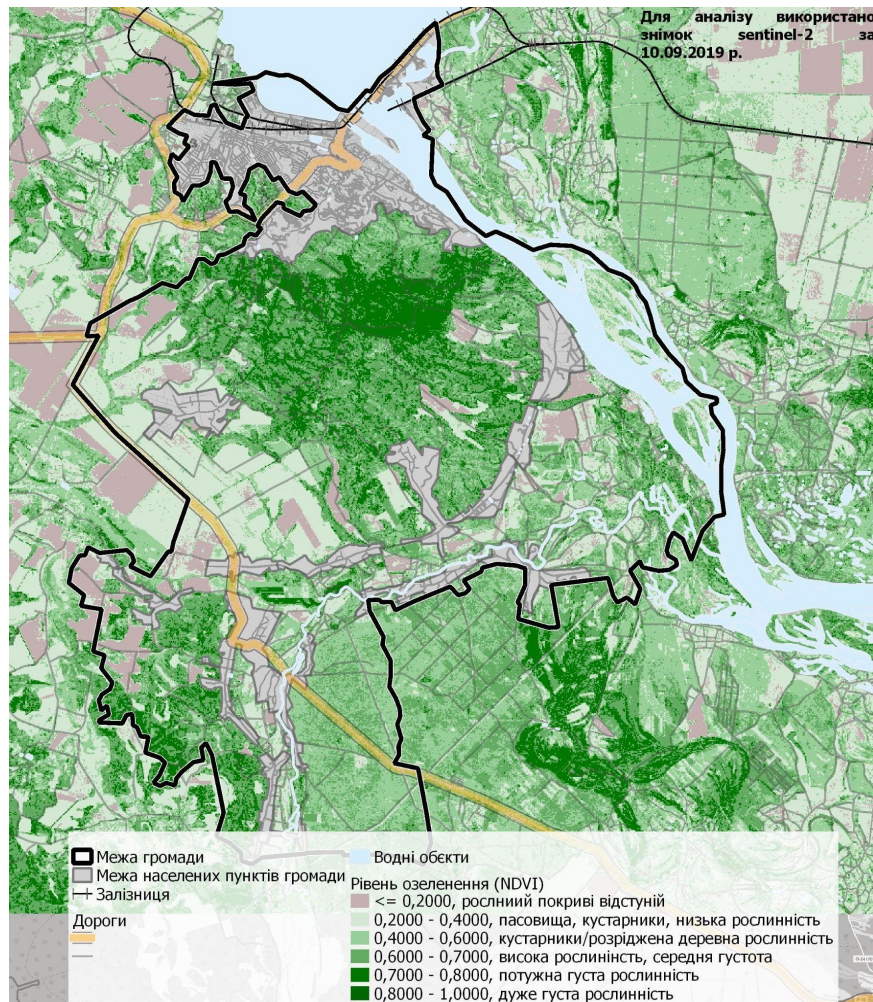
недотримання режиму прибережно-захисних смуг водних об'єктів може спричинити руйнування берегів, забруднення води відходами господарської діяльності (рис.2.10).

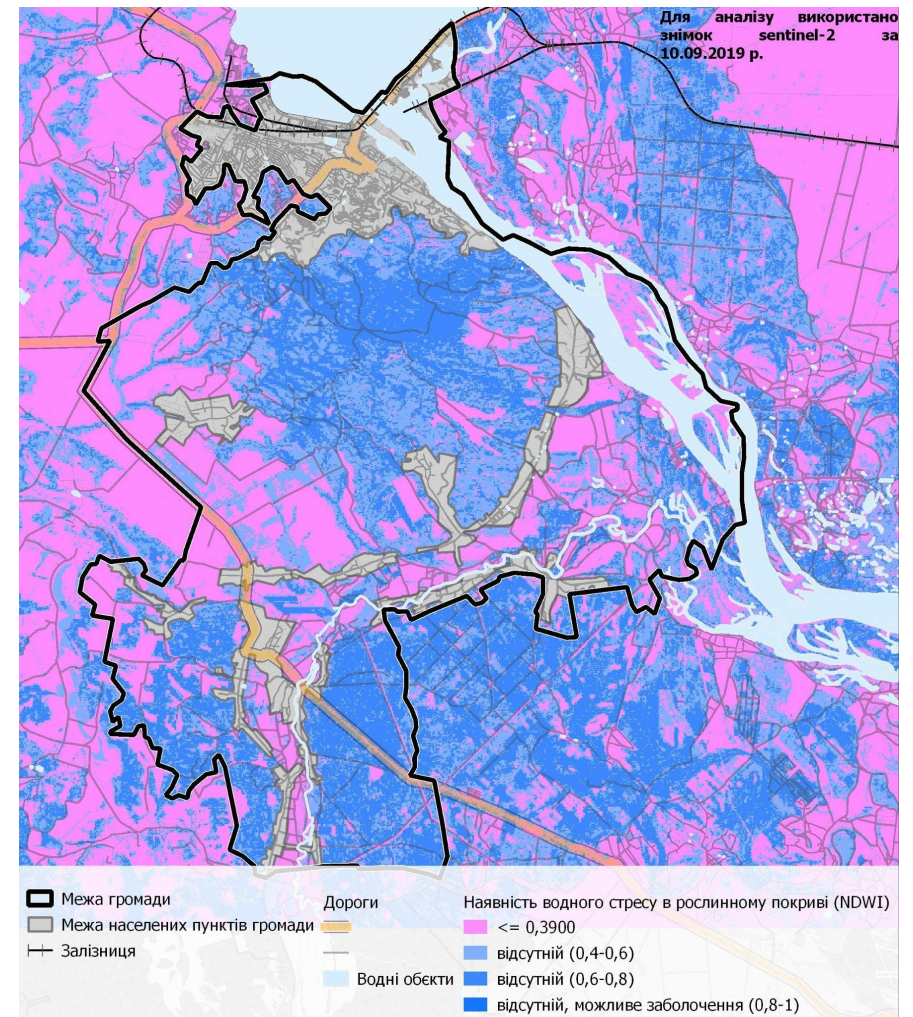
30.08.2020

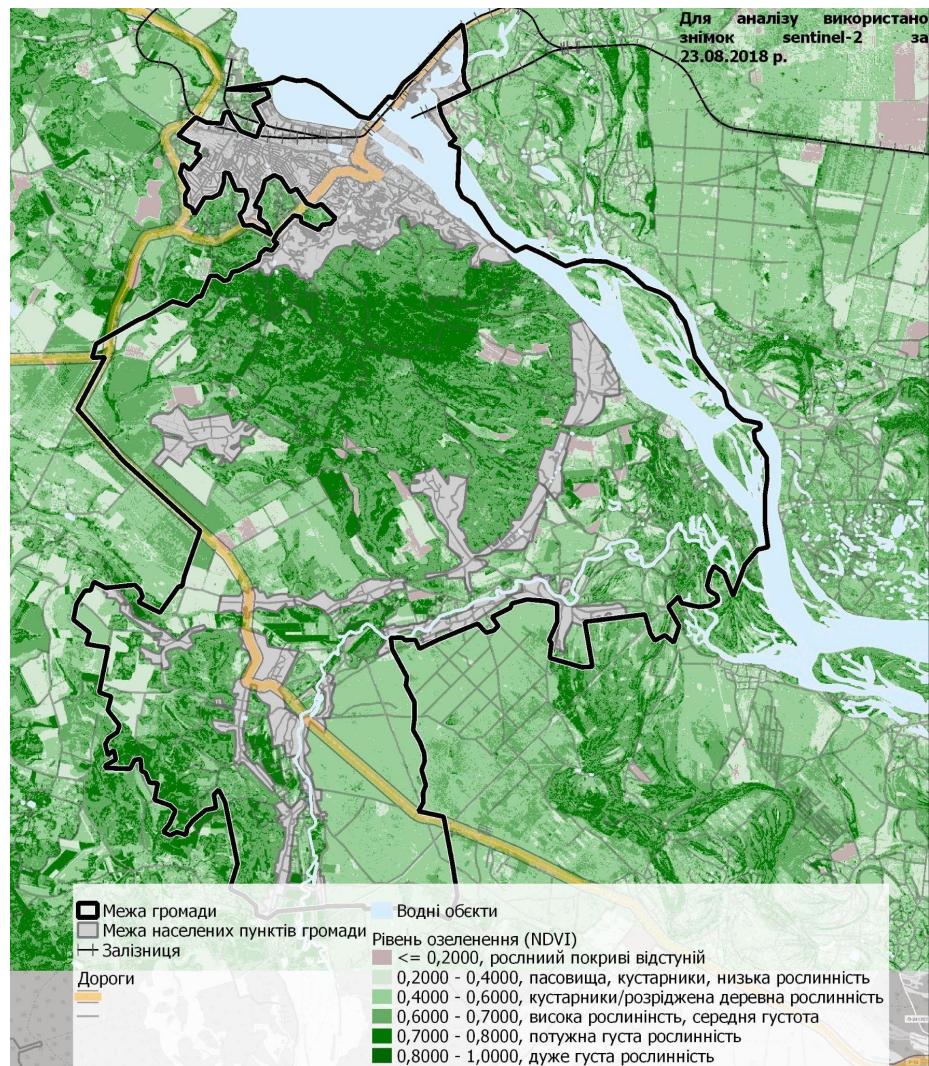
30.08.2020

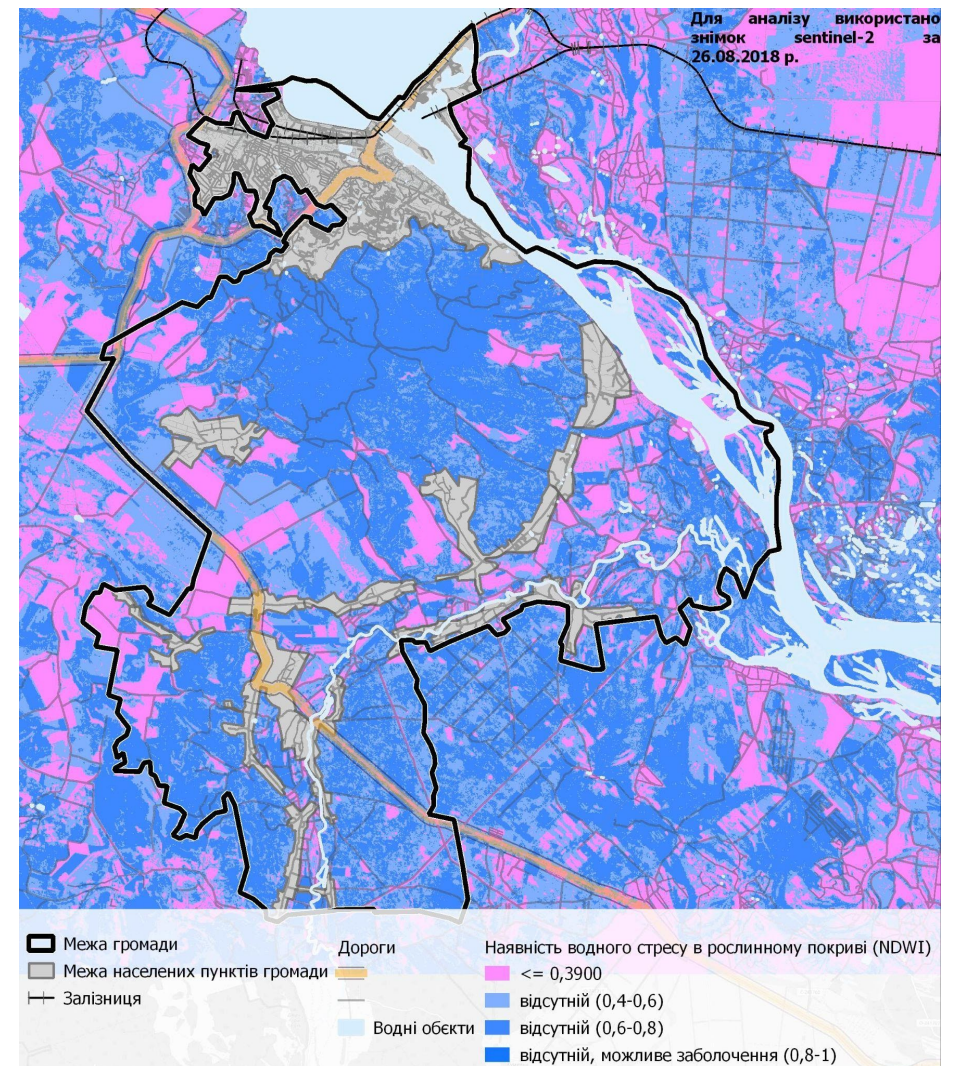
10.09.2019

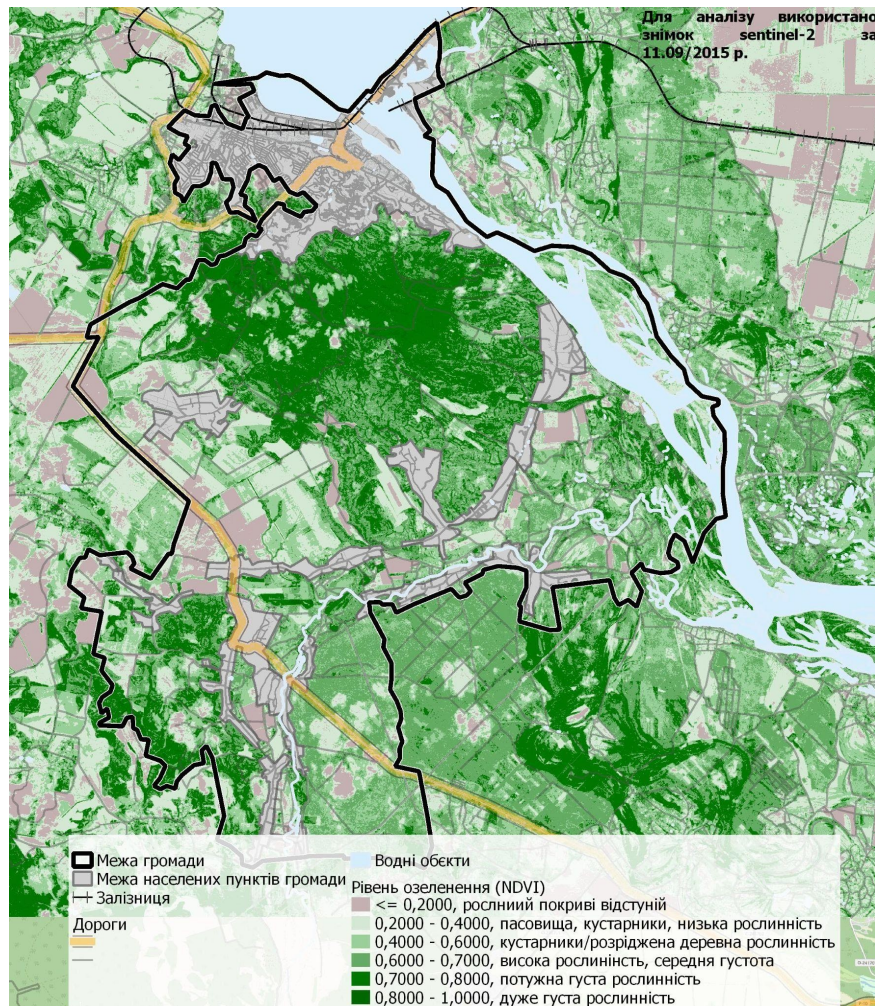
10.09.2019

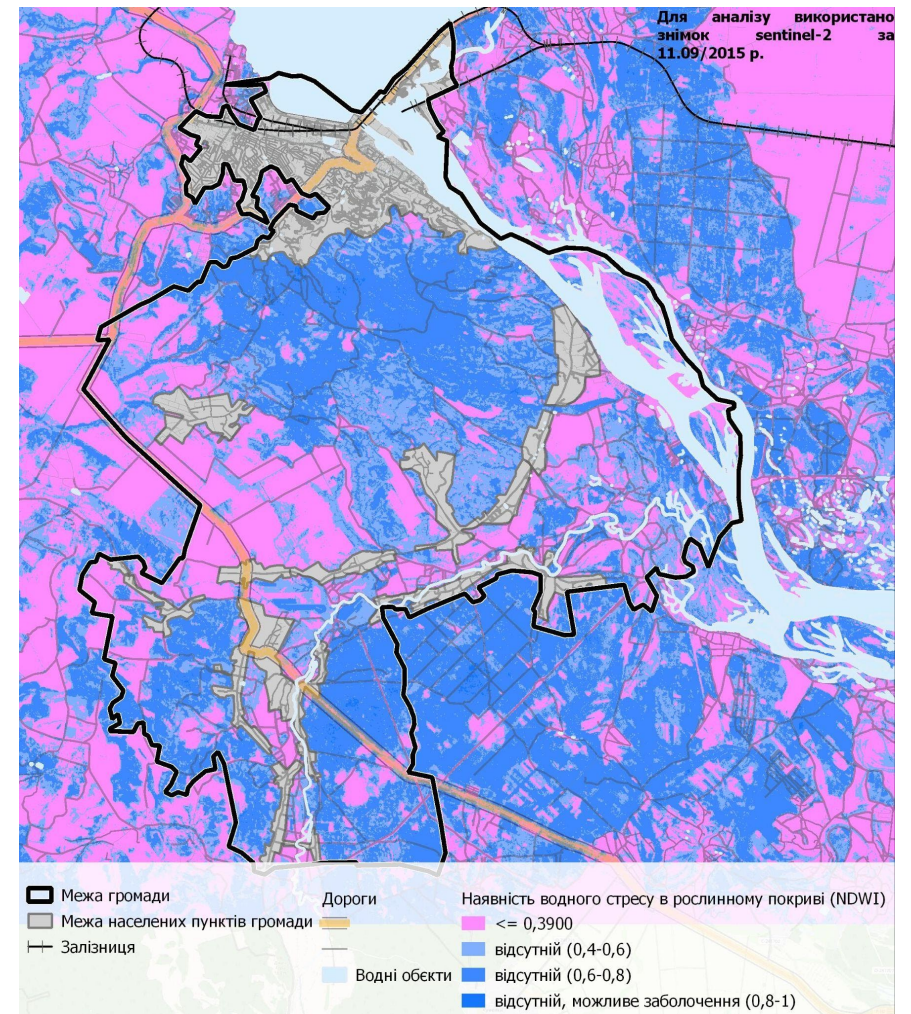
26.08.2018

26.08.2018

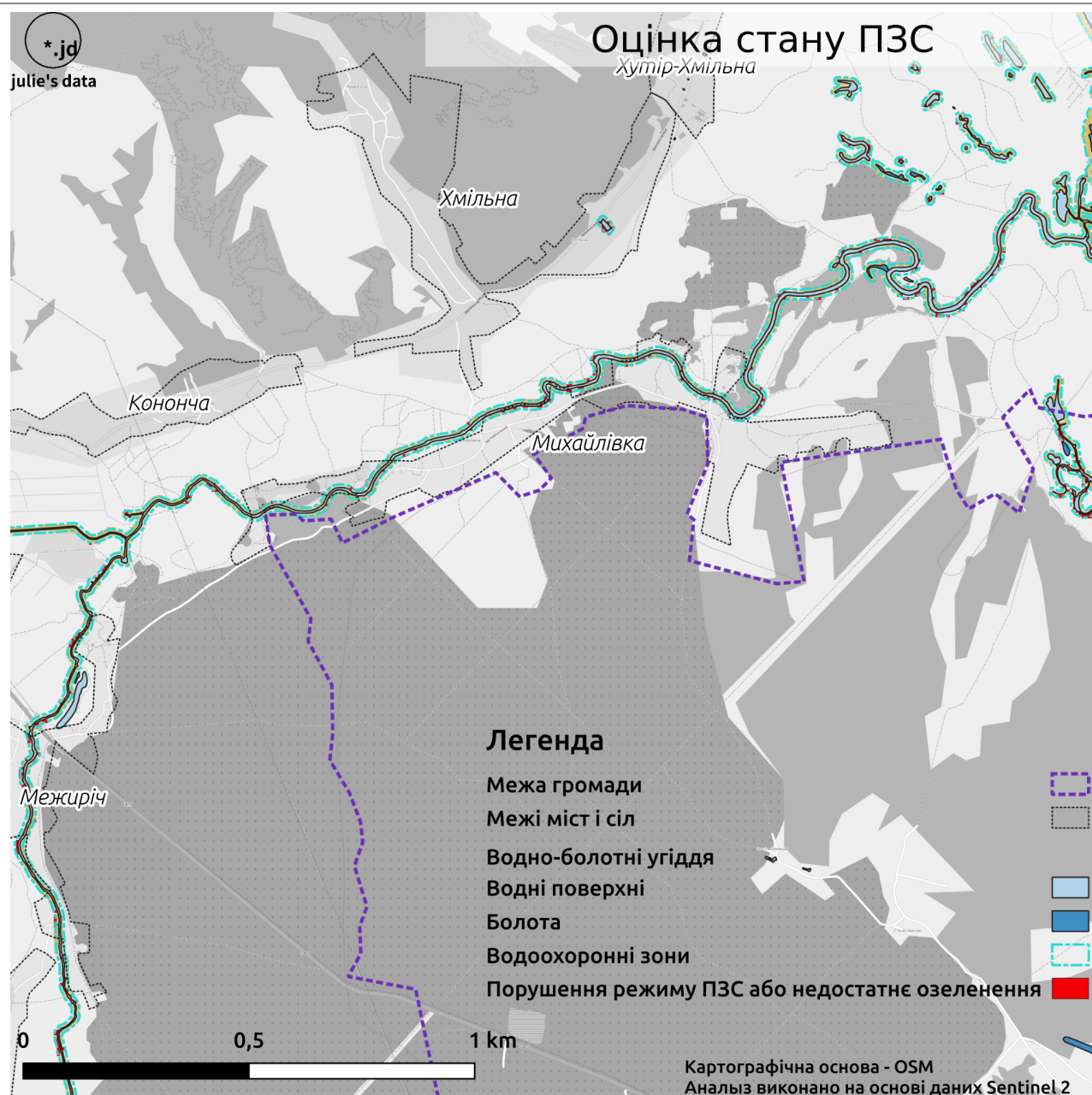

11.09.2015

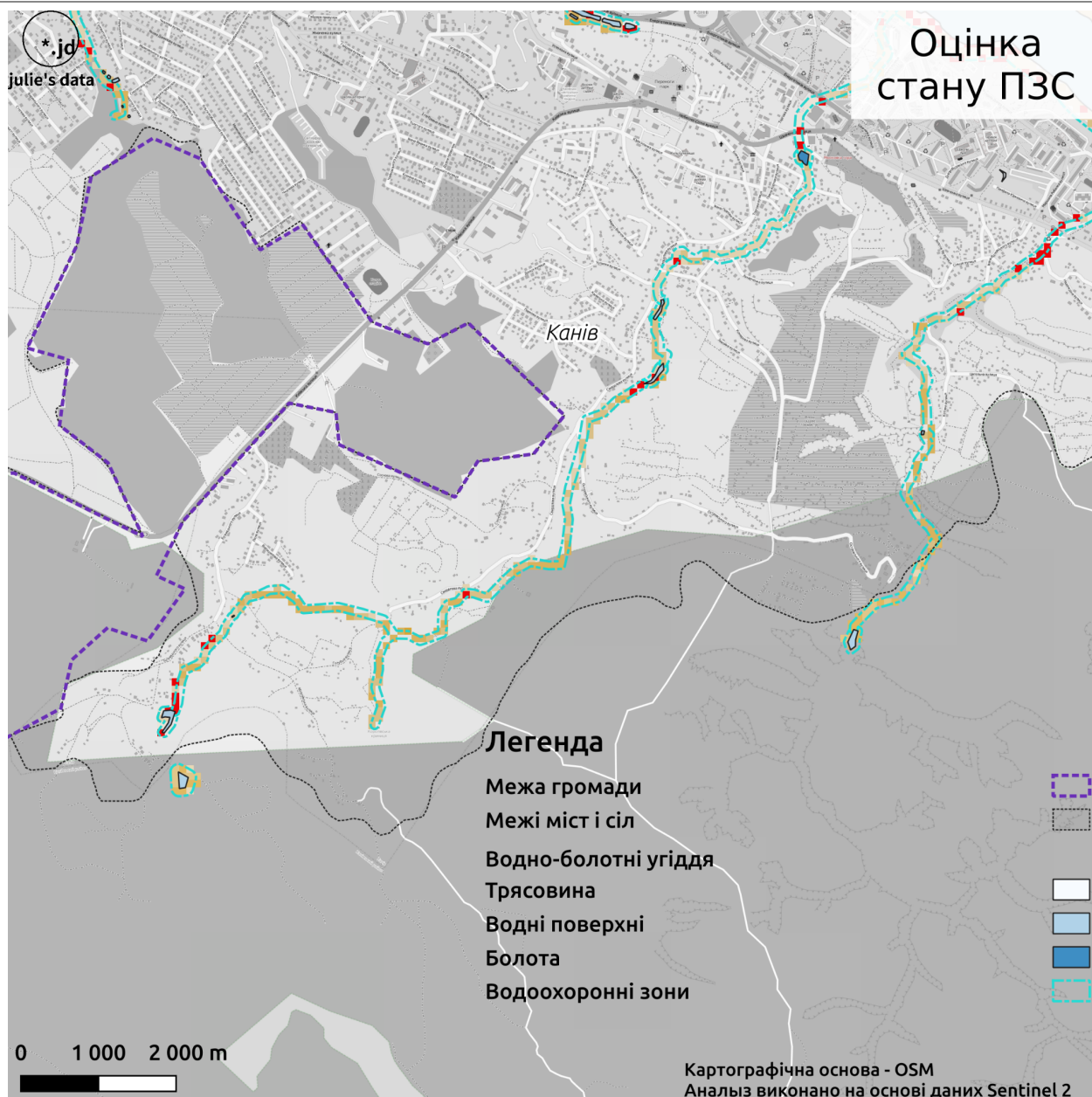

11.09.2015

рис.2.9

а)

б)

рис.2.10. Оцінка стану Прибережно-захисних смуг

Отже, стан поверхневих водних об'єктів характеризується антропогенним тиском виробничої діяльності суб'єктів господарювання та станом житлово-комунального сектору. Існують проблеми забруднення водних об'єктів недостатньо очищеними стічними водами, внаслідок зношеності технологічного обладнання комунальних очисних споруд або взагалі їх відсутності; замулення, заростання та засмічення поверхневих водних об'єктів.

2.4.1. Якість питної води та її вплив на здоров'я населення

Відомо, що якісна питна вода визначає стан нашого здоров'я. За даними ВОЗ біля 80% захворювань людей пов'язані з якістю питної води. Внаслідок вживання неякісної питної води кожен рік біля 25% населення України (переважно дитячого) ризикують захворіти. Проблема забезпечення якісною питною водою відноситься до числа соціально значущих, оскільки вода безпосередньо впливає на стан здоров'я громадян і кардинально визначає ступінь екологічної та епідеміологічної безпеки. Неприятливий вплив неякісної питної води на людину може реалізовуватися в декількох напрямках: загальнотоксичний вплив, що викликає

збільшення загальної захворюваності населення (збільшення захворювань неінфекційної природи: серцево-судинних, шлунково-кишкового тракту, ендокринних і ін.) та вплив на збільшення частоти алергічних захворювань, а також збільшення рівня новоутворень в організмі людини. Забрудненість водних об'єктів – джерел питного водопостачання специфічними хімічними речовинами токсичної дії і збудниками інфекційних захворювань при недостатній ефективності роботи очисних споруд з водопідготовки питної води обумовлює погіршення її якості, створює серйозну загрозу для здоров'я людей, обумовлює високий рівень їх захворюваності кишковими інфекціями, гепатитом, збільшує ризик дії на організм людини канцерогенних і мутагенних чинників.

Відставання України від розвинених країн за показниками середньої тривалості життя і високої смертності значною мірою пов'язане із споживанням неякісної питної води. Забруднюючі шкідливі речовини потрапляють у поверхневі водні об'єкти з недостатньо очищеними побутовими і промисловими зворотними водами, сільськогосподарськими поверхневими та зливовими стоками. До токсичних сполук, небезпечних для здоров'я людини, відносяться важкі метали, СПАР, пестициди, феноли, хлорорганічні сполуки тощо. Навіть після очистки та знезараження питної води токсичні речовини можуть залишатись та надходити у водопостачальну мережу. До того ж існуючі технології для знезараження питної води передбачають широке застосування хлору, внаслідок чого в питній воді утворюються токсичні і канцерогенні хлорорганічні сполуки, що мають кумулятивну дію. Забруднення питної води може виникати також в розподільчій мережі у зв'язку з незадовільним станом трубопроводів та їх високою аварійністю.

Неякісна питна вода є однією з причин зростання у населення таких захворювань, як виразкова хвороба шлунку, жовчнокам'яна хвороба, хвороби органів дихання. У процесі підготовки питної води для її знезараження здійснюється хлорування, в процесі якого утворюються токсичні речовини які можуть викликати порушення центральної нервової системи, негативно впливати на функцію нирок і печінки.

Контроль за якістю і безпечністю питної води, що надається для споживання населенню повинен бути забезпечений власниками водопроводів у відповідності до вимог ДСанПіНу 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною", яким передбачено перелік показників, точки відбору проб та кратність досліджень.

Мікробіологічна оцінка якості вод з огляду на епідемічну ситуацію [<https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMHJ>]. За даними Головного управління Держпродспоживслужби в Черкаській області при здійсненні державного нагляду (контролю) та комісійних перевірок об'єктів нагляду було проведено відбір та досліджено 867 проб питної води з централізованих та 238 проб з децентралізованих джерел водопостачання за санітарно-хімічними та мікробіологічними показниками, із них 55 проб – за програмою розширеного лабораторного контролю, 100 проб води поверхневих водойм за санітарно-хімічними та мікробіологічними показниками.

З них не відповідали гігієнічним вимогам 135 (15,6 %) проб питної води з централізованих та 45 (18,39 %) з децентралізованих джерел водопостачання за санітарно-хімічними показниками, 121 (14 %) проб питної води з централізованих та 34 (14,3 %) проб з децентралізованих джерел водопостачання за мікробіологічними показниками, 52 (52 %) проб поверхневих вод за санітарно-хімічними та 17 (17 %) проб за мікробіологічними показниками.

Адміністративних одиниць Канівської громади в списку територій, де було зафіксовано забруднення води поверхневих водойм за мікробіологічними показниками немає.

За даними Державної установи "Черкаський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України" досліджено 901 пробу води водойм за санітарно-хімічними, 1176 – за мікробіологічними показниками та 385 проб за паразитологічними показниками. Не відповідало встановленим нормативам 13,1 % проб за санітарно-хімічними, 22,7 % проб за мікробіологічними та 1,0 % - за паразитологічними показниками. Розподілу проб по адміністративним одиницям не наведено.

Зауважимо, що статтею 93 Водного кодексу України визначено, що з метою охорони водних об'єктів у районах забору води для централізованого водопостачання населення, лікувальних і оздоровчих потреб встановлюються зони санітарної охорони, які поділяються на пояси особливого режиму. Відповідно до вимог Державних будівельних норм України ДБН В.2.5-74:2013 "Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування" межі першого поясу ЗСО підземних джерел водопостачання слід встановлювати від одиночної водозабірної споруди (свердловина, шахтний колодязь, каптаж тощо) або від крайніх водозабірних споруд, розташованих у групі, на відстані: для захищених – 30 м, для недостатньо захищених – 50 м. Відповідно до пункту 7.10. Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 173 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 24 липня 1996 р. за № 379/1404) колодязі, свердловини в індивідуальних садибах повинні бути віддалені від джерел забруднення на відстань не менше 20 м. При цьому слід враховувати напрямок схилу ділянки. Відповідні норми щодо встановлення зон мають бути дотримані при розміщенні та експлуатації перелічених об'єктів.

2.5. Відходи

Виконавцем послуг з вивезення побутових відходів в місті Канів визначено на конкурсній основі комунальне підприємство КП "ЖЕК". Місце видалення відходів (полігон ТПВ "Канів") паспортизоване. [Інвестиційний паспорт Канівської МТГ 2020 рік]. На території міста Канів встановлено 34 майданчики збору побутових відходів, на яких запроваджено роздільний збір скла, картону, пластика, заліза та органічних відходів. В с. Хмільна запроваджено роздільне збирання твердих побутових відходів шляхом встановлення спеціалізованих контейнерів для роздільного збирання побутових відходів на майданчиках для збору побутового сміття біля житлової забудови. Відомості про стан збору відходів в інших населених пунктах громади не надано. Відомо, що близько 70% приватного сектору в громаді не укладено договори про вивіз твердого побутового сміття, що призводить до створення несанкціонованих сміттєзвалищ і забруднення схилів і ярів. Також проблемою для громади є низький рівень екологічного виховання населення, відсутня культура поводження з ТПВ, що також сприяє засміченню територій громади населенням.

Міське сміттєзвалище займає площу 9,6 га, балансоутримувачем якого є КП «ЖЕК», на яке щорічно вивозиться 50-55 тис. куб. м. побутових відходів. Однією з найбільш проблем, як міста так і підприємства є вивезення та захоронення побутових відходів (внесений до обласного реєстру МВВ за № 215 від 26.12.2007). Стан сміттєзвалища не відповідає санітарним нормам. Через відсутність свердловин для контролю забруднення підземних вод неможливо проводити контроль за процесом їх забруднення, через відсутність огорожі сміттєзвалища у вітряну погоду легкі фракції відходів розвіюються по навколишнім полям, через відсутність дороги з

твердим покриттям у дощову погоду неможливий під'їзд автотранспорту до місця вивантаження, через відсутність допоміжних приміщень неможливо провести хоча б мінімальний ремонт техніки на місці та створити нормальні умови праці робітників сміттєзвалища та ін. Сміттєзвалище паспортизоване (паспорт за № 215 від 26.12.2007 року) та отримано державний акт на право постійного користування даною земельною ділянкою (акт постійного користування ЯЯ № 2348994 від 28.05.2008 року). В місті Канів частково проводиться роздільний збір відходів – поліетиленових пляшок, макулатури [Програма поводження з твердими побутовими відходами у м. Канів на 2018 – 2020 роки].

Також згідно даних Управлінням екології та природних ресурсів Черкаської ОДА на території громади розташоване місце видалення твердих побутових відходів (сміттєзвалище) в с. Хмільне площею 1.5. га (внесено до обласного реєстру місць видалення відходів No 179 від 21.03.2006.).

Таблиця 2.9

Відомості про збирання та перевезення твердих побутових відходів (ТПВ) в м. Канів за формою № 1-ТПВ

Тверді побутові відходи та їх компонент и, які збираються роздільно	2016 рік			2017 рік				2018 рік				2019 рік				2020 рік,т			
	Збиранн я	Перевезення		Збиран ня	Перевезення			Збиранн я	Перевезення			Збиранн я	Перевезення			Збиранн я	Перевезення		
		всьог о	П		всьог о	П	ВС		всьог о	П	ВС		всього	П	ВС		всього	П	ВС
Змішані ТПВ	28049	5220	5220	6020,3	6020,3			5546,2	5546,2			5356	5356			5480	5480		
Великогабаритні та ремонтні ТПВ	2749	604,5	604,5	867,6	867,6	867,6		1075,6	1075,6	1075,6		1075,6	1213,9	1213,9		1531	1531	1531	
Макулатура (картон, папір)								1,02	1,02		1,02	1,02							
Полімери (плівка, пакети, ПЕТ пляшки і коробки, пластмаса тощо)				1,15	1,15		1,16	0,5	0,5		0,5	0,5	3,46		3,46	7,5	7,5		7,5
Всього	30798	5824,5	5824,5	6889,05	6889,1	6887,9	1,16	6623,32	6623,32	6621,8	1,52	6623,32	6573,36	6569,9	3,46	7018,5	7018,5	7011	7,5

Примітка до таблиці: П - перевезення на полігони (звалища) , ВС - перевезення на заготівельні пункти вторинної сировини

За даними Головного управління статистики у Черкаській області протягом 2019 року в області утворилось 1259,3 тис. т відходів I – IV класів небезпеки, з них: 1136,3 тис. т від економічної діяльності підприємств і організацій та 123,0 тис. т відходів від домогосподарств. Згідно статистичних даних протягом 2019 року в області утворилось (прибуло) 343,249 тис. т відходів комунальних (міських) змішаних, у т. ч. сміття з урн. [Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища за 2019 рік].

Передбачається можливе збільшення в обсягах побутових відходів, що генеруються населенням громади, притоком туристів. В той же час, у зв'язку із технологічним розвитком можлива зміна структури відходів, зі збільшенням частки токсичних відходів будівництва та електронних компонентів, що містять токсичні речовини. Передбачається збільшення кумулятивного впливу побутових відходів, пов'язаного із ростом території звалища, погіршенням його стану, утворенням нових несанкціонованих сміттєзвалищ, накопиченням шкідливих сполук в ґрунті, зараженні ґрунтових вод. Відсутність контролю за вмістом відходів, що стихійно утилізуються може стати причиною техногенних катастроф. У зв'язку із прогнозованими змінами клімату і підвищенням температури, можливі викиди органічних речовин із підприємств та міграція сполук азоту та фосфору з орних земель, можуть спричинити евтрофікацію водойм, замори риби та руйнацію екосистем річок.

Детальніший прогноз змін стану довкілля можливий за умови проведення польових досліджень зазначених об'єктів негативного впливу та аналізу проб води, повітря та ґрунту. Вибір зразків для аналізу доцільно робити у зонах векторного впливу цих об'єктів.

Згідно даних Управління екології та природних ресурсів Черкаської ОДА до управління не надходила інформація щодо вирішення питання подальшого поводження з накопиченими за попередні роки ПАТ Електромеханічний завод "Магніт" 122,2 тонни відходів гальванічного виробництва. Накопичені на підприємстві відходи гальванічного виробництва визначені небезпечними відходами (п. 21 розділу А Жовтого Переліку відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 № 1120 "Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів"). Враховуючи вимоги ст.ст. 17, 34 Закону України "Про відходи", ПАТ ЕМЗ "Магніт" зобов'язане вирішити питання поводження з накопиченими відходами та вжити заходи для їх максимальної утилізації спеціалізованими підприємствами, що мають ліцензію на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами. В ході гальванічного виробництва застосовуються складні електрохімічні технології (обробка, нанесення покриттів, полірування за допомогою розчинників, Кислот, лугів і т.д.). У процесі їх використання утворюються гази, пил, пари та інші травильні речовини, які надають згубний вплив на стан екології і людський організм (аж до летального результату). Стічні води, шлами і відходи гальванічного виробництва є небезпечними забруднювачами довкілля важкими металами.

За даними Головного управління статистики у Черкаській області протягом 2019 року в області утворилось 1259,3 тис. т відходів I – IV класів небезпеки, з них: 1136,3 тис. т від економічної діяльності підприємств і організацій та 123,0 тис. т відходів від домогосподарств. Згідно статистичних даних протягом 2019 року в області утворилось (прибуло) 343,249 тис. т відходів комунальних (міських) змішаних, у т. ч. сміття з урн. [Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища за 2019 рік].

Передбачається можливе збільшення в обсягах побутових відходів, що генеруються населенням громади, притоком туристів. В той же час, у зв'язку із технологічним розвитком можлива зміна структури відходів, зі збільшенням частки токсичних відходів будівництва та електронних компонентів, що містять токсичні речовини. Передбачається збільшення кумулятивного впливу побутових відходів, пов'язаного із ростом території звалища, погіршенням його стану, утворенням нових несанкціонованих сміттєзвалищ, накопиченням шкідливих сполук в ґрунті, зараженні ґрунтових вод. Відсутність контролю за вмістом відходів, що стихійно утилізуються може стати причиною техногенних катастроф. У зв'язку із прогнозованими змінами клімату і підвищенням температури, можливі викиди органічних речовин із підприємств та міграція сполук азоту та фосфору з орних земель, можуть спричинити евтрофікацію водойм, замори риби та руйнацію екосистем річок.

Детальніший прогноз змін стану довкілля можливий за умови проведення польових досліджень зазначених об'єктів негативного впливу та аналізу проб води, повітря та ґрунту. Вибір зразків для аналізу доцільно робити у зонах векторного впливу цих об'єктів.

Згідно ст. 32 Закону з 1 січня 2018 року заборонено захоронення не перероблених (необроблених) побутових відходів. З метою покращення управління відходами схвалено Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 No 820-р) та Національний план управління відходами до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 No 117-р), якими передбачено вжиття ряду заходів щодо запобігання та зведення до мінімуму утворення побутових відходів, підвищення рівня перероблення побутових відходів, закриття полігонів та сміттєзвалищ, які не відповідають вимогам екологічної безпеки, встановлення сміттєсортувальних ліній, введення в експлуатацію сміттєпереробних заводів, а також запровадження роздільного збирання та поводження з окремими небезпечними компонентами побутових відходів, створення спеціалізованих комунальних пунктів збирання відходів тощо.

Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами визначені ст. 21 Закону. Вжиття заходів по впровадженню роздільного збору побутових відходів передбачено вимогами Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" (пункт "15" ст. 30), Закону України "Про відходи" (ст. 35-1).

Роздільне збирання відходів повинно здійснюватися відповідно до Методики роздільного збирання побутових відходів, затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.08.2011 No 133 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 10 жовтня 2011 р. за No 1157/19895), положення якої застосовуються під час розроблення схем санітарного очищення населених пунктів.

2.6. Сучасний стан природно-заповідного фонду та рекреації

2.6.1. Рослинний покрив і тваринний світ області

Рослинний світ.

Черкаська область розташована на східноєвропейській рівнині, в басейні середньої течії Дніпра. За фізико-географічними, кліматичними і ґрунтовими ознаками територія області належить до лісостепової природно-кліматичної зони і відноситься до малолісних регіонів України. Рельєф області – горбиста, пересічена ярами та балками, рівнина.

Для Черкаської області характерне поєднання флори лісової та степової зони, тому сформувалася ценотично багата природна рослинність, яка представлена

лісовим, чагарниковим, степовим, лучним, болотним, водним, петрофітним, псамофітним типами рослинності. Лісова рослинність представлена сосновими та дубово-сосновими, дубово-грабовими деревостанами; трав'яниста рослинність – це придніпровські та середньо-дніпровські лучні степи та остепнені луки, рослинність заплав – дніпровські лісостепові лучні степи, справжні торфянисті остепнені та засолені луки; болотна рослинність – лісостепові осокові, гіпново-осокові, злаково-осокові, очеретяно-осокові, трав'яні і трав'яно-гіпнові угруповання.

Степова рослинність, яка займала деякі вододільні ділянки й південні схили високих терас, майже не збереглася. Вона представлена фрагментами на змитих ґрунтах крутих схилів річкових долин, стародавніх балок, вздовж шляхів, на окраїнах боліт і лісів. Зрідка трапляються остепнені луки, у деяких районах поширені справжні луки.

Лучна рослинність представлена злаково-різнотравними та волого-трав'яними екосистемами, які збереглися у заплавах річок Дніпра, Тясмину, Сули, Росі. Болотна рослинність репрезентована болото трав'яно-осоково-комишовими та чорновільхо-хвилясто-низинними екосистемами. Еталоном болотної рослинності є Ірдинська заплава – лучна тераса старого русла Дніпра.

Важливою формою охорони рослинного світу є охорона рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин та типових природних рослинних угруповань. Відповідно до Закону "Про рослинний світ" рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види рослин, які зростають у природних умовах на території України підлягають особливій охороні і заносяться до Червоної книги України та міжнародних червоних списків.

В Черкаській області нараховується 334 види судинних рослин (17% флори області), що знаходяться під загрозою зникнення. Серед них 69 видів занесених до Червоної книги України, 14 включені в додаток I Бернської Конвенції, 7 охороняються в Європі – Європейський Червоний список, 2 – у всесвітньому масштабі. Докладні відомості про такі види рослин в області наведено в Регіональній доповіді про стан довкілля

<https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH>.

Тваринний світ.

Тваринний світ є одним з компонентів навколишнього природного середовища, національним багатством України, джерелом духовного та естетичного збагачення і виховання людей, об'єктом наукових досліджень, а також важливою базою для одержання промислової і лікарської сировини, харчових продуктів та інших матеріальних цінностей. Відносини у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу регулюються Конституцією України, Законами України "Про тваринний світ", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про мисливське господарство та полювання" та іншими нормативно-правовими актами. Геопросторове положення Черкаської області в лісостеповій зоні зумовлює розмаїття видового складу широколистяно лісових, північностепових, поширення наявних акліматизованих і синантропних видів. Це підтверджується наявністю на території Черкащини хребетних тварин 410 - 420 видів, з яких 66 видів ссавців, близько 280 видів птахів, 9 видів плазунів, 11 видів земноводних, 51 видів риб, 57 видів молюсків.

Тваринний світ широколистянолісових ландшафтних комплексів відзначається великою різноманітністю ссавців і птахів. Так, у лісових хащах водяться ссавці: лось європейський, козуля європейська, кабан дикий, білка звичайна, соня лісова, з хижих – вовк сірий, кіт лісовий, борсук європейський,

лисиця руда, куниця лісова та ін. В орнітофауні помітні одуд, зяблик, іволга, дрізд співочий, сойка, горлиця, дятел строкатий, жайворонок лісовий, з хижих – яструб великий, яструб малий, сова сіра, сова вухата, орел-карлик, орлан-білохвіст та ін. Із плазунів водяться мідянка, гадюки Нікольського, звичайна. Тваринний світ аквальних та субаквальних (річкові, болотні ландшафти, водосховища, ставки) ландшафтних комплексів репрезентований в основному малакофауністичними, гепертофауністичними, іхтіофауністичними та орнітофауністичними комплексами. Типовими представники малакофауни є перлівниця звичайна, живородка, калюжниця річкова, ставковик звичайний, слимак виноградний. Земноводних репрезентують жаба озерна, жаба ставкова, ропуха сіра, часничниця звичайна та ін. Для плазунів характерні вуж водяний, вуж звичайний, черепаха болотяна. В річках, озерах, ставках, водосховищах водяться щука звичайна, краснопірка звичайна, лин звичайний, лящ звичайний, карась сріблястий, сом європейський, судак звичайний та ін. Наявні риби нових видів-уселенців: білий амур східноазіатський, пічкур світлоплавцевий дніпровський, товстолоб, короп та ін. До великої групи птахів, що гніздиться в болотах, на вологих луках або на мілководних узбережжях водойм належать: гомілкові бродні птахи (чапля сіра, чепурна велика, лелека білий, журавель сірий); болотні птахи (деркач, погонич, плиска жовтоголова); кулики мілководдя (уліт великий, коловодник звичайний, ходуличник). Птахів водойм поділяють на кілька груп: нирці (гагара червоновола, норець великий); повітряно-водні птахи (крячок білощокий, мартин звичайний); наземно-водні птахи (лебідь-шипун, лебідь-кликун, крижень, шилохвіст). Серед птахів водойм є і хижаки – лунь болотяний, шуліка чорний, скопа та ін.

Тваринний світ степових, сільськогосподарських ландшафтних комплексів представлений із ссавців гризунами (ховрах малий, сліпак подільський, мишапольова, хом'як сірий, мишівка степова, полівка сіра), а також хижі ссавці – тхори степові. Полюють на них хижі птахи: лунь польовий, зимняк. До птахів полів відносяться також сорокопуд сірий, коноплянка, горобець польовий, бджолоїдка, боривітер степовий, кібчик. Серед плазунів водиться мідянка, гадюка степова.

Для отримання актуальної деталізованої інформації щодо характеристик рослинного покриву і тваринного світу громади необхідно виконати польові дослідження. Таку інформацію можливо отримати під час моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля.

2.6.2. Природно-заповідний фонд

На території Канівської міської громади знаходиться території, віднесені до природно - заповідного фонду, діяльність яких регулюється Законом України "Про природно-заповідний фонд", іншими документами що стосуються охорони довкілля, а також території Смарагдової мережі.

Згідно наданих даних від Управління екології та природних ресурсів Черкаської області на території Канівської МТГ розташовано 18 об'єктів ПЗФ. Частина із цих об'єктів не відображена на публічній кадастровій карті (див.таблиця нижче).

Таблиця 2.10

Найменування об'єкта/території ПЗФ	Надано в переліку Управління екології	Відображено на публічній кадастровій карті (https://map.land.gov.ua)
------------------------------------	---------------------------------------	---

Шевченківський національний заповідник в м. Каневі	так	так
Пам'ятник природи "Дуби Т.Г. Шевченко" (Шевченківський національний заповідник в м. Каневі), площа 0.02 га. Ботанічна пам'ятка природи. Рішення Канівської м/р від 27.11.2003 № 16-15. Перенесено межі в натуру.	так	так
Ботанічна пам'ятка природи "Лиса гора" (м. Канів). площа -1.5 га. Ботанічна пам'ятка природи. Рішення Канівської м/р від 27.11.2003 № 16-15. Межі не винесені в натуру.	так	так
Пам'ятник природи "Вербі Т.Г. Шевченко" (Шевченківський національний заповідник в м. Каневі), площа 0.01 га. Рішення Канівської м/р від 27.11.2003 № 16-15. Перенесено межі в натуру.	так	так
Пам'ятник природи "Дуб О. Кошевого" (м. Канів). площа - 0.01 га. Рішенням Канівської м/р від 27.11.2003 № 16-15. Перенесено межі в натуру.	так	ні
Заповідне урочище "Яремина гора" (с. Кононча) - 2 га. Ріш. ОВК від 28.11.79р. №597 Ріш. ОВК від 21.11.84 р. № 354. Заповідне урочище. Межі не винесені в натуру.	так	ні
Заповідне урочище "Старославянське городище" (Пекарівська с/р), 5.5 га. Ріш. обл. ради від 03.07.02 № 2-8. Заповідне урочище. Перенесено межі в натуру.	так	ні
Державне заповідне урочище "Малий курган" (біля с. Пекарі). площа -1.5 га. Ріш. ОВК від 28.11.79 р. № 597 Ріш. ОВК від 21.11.84 р. № 354. Заповідне урочище. Межі не винесені в натуру.	так	так
Заповідне урочище "Лупинин яр" - Заповідне урочище місцевого значення «Лупинин яр» - 3 га.Ріш. ОВК від 28.11.79 р. № 597 Ріш. ОВК від 21.11.84 р. № 354. . Заповідне урочище. Межі не винесені в натуру.	так	так
Державне заповідне урочище "Карапиці" (с. Конопча), площа 2 га. Ріш. ОВК від 28.11.79 р. № 597 Ріш. ОВК від 21.11.84 р. № 354. Заповідне урочище. Межі не винесені в натуру.	так	так
Яр с. Хмільна або Хмільнянський яр (Хмільнянська с/р) - (Заповідне урочище місцевого значення «Яремина гора» - 2 га -1.5 га ²). Ріш. обл. ради від 03.07.02 № 2-8. Геологічна пам'ятка природи. Межі не винесені в натуру.	так	так

² В різних джерелах вказана різна площа об'єкта

Геологічна пам'ятка природи "Перемога праці". площа - 0.1 га. Ріш. ОВК від 27.06.72 р. № 367 Ріш. ОВК від 21.11.84 р. № 354. Геологічна пам'ятка природи. Межі не винесені в натуру.	так	ні
Пам'ятка природи місцевого значення "Канівські діапіри" - Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Канівські діапіри» - 0.9 га. Ріш. ОВК від 28.11.79 р. № 597 Ріш. ОВК від 21.11.84 р. № 354. Геологічна пам'ятка природи. Межі не винесені в натуру.	так	так
Дерево липи з унікальним, рідкісним розгалуженням комлевої частини стовбура, який розгалужується на 12 окремих стовбурів (площа 0.8 га) біля урочища Маяк. площа - 0.8 га. Ботанічна пам'ятка природи. Межі не винесені в натуру.	так	ні
Вікове дерево вяза звичайного у селі Межиріч. площа - 0.01 га. Ріш. Обл. ради від 23.12.98 р. № 5-3 .Ботанічна пам'ятка природи. Межі не винесені в натуру.	так	так
Місця унікальних верболозів або Верболози (3.5 га) біля с. Пекарі (Ботанічний заказник місцевого значення «Верболози» - 9025, вул. Шевченка, 68, с. Пекарі, Канівський р-н, Черкаська обл. - 3.5 га;). Рішення обл. ради від 03.07.2002 № 2-8. Ботанічний заказник місцевого значення. Межі не винесені в натуру.	так	так
Гідрологічний заказник "Кононівський". площа - 29 га. Ріш. ОВК від 28.11.79 р. № 59 Ріш. ОВК від 21.11.84 р. № 354. Гідрологічний заказник місцевого значення. Межі не винесені в натуру.	так	так
Іхтіологічний заказник "Роський". площа - 120 га.Ріш. ОВК від 21.11.84 р. № 354. Іхтіологічний заказник місцевого значення. Перенесено межі в натуру.	так	так
Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Заводищанські куполи» - Канівський район, середина Заводищанського яру, південніше від с. Пекарі (відрізок від 2,2 до 3 км гирла), Канівське л-во (кв 42 вид 16-18) - 10 га.	ні	так
Заповідне урочище місцевого значення «Малий курган» - Канівський район, Пд-Зх схил пагорба на захід від с.Пекарі - 1.5 га	ні	так
Дуб Т.Г.Шевченка - площа 0.02 га. Дуб Т.Г.Шевченка. Ботанічна пам'ятка природи.Перенесено межі в натуру.	так	ні

Дуби на Тарасовій горі - площа 0.01 га. Рішенням Канівської м/р від 27.11.2003 № 16-15. Ботанічна пам'ятка природи. Межі не винесені в натуру.

так

ні

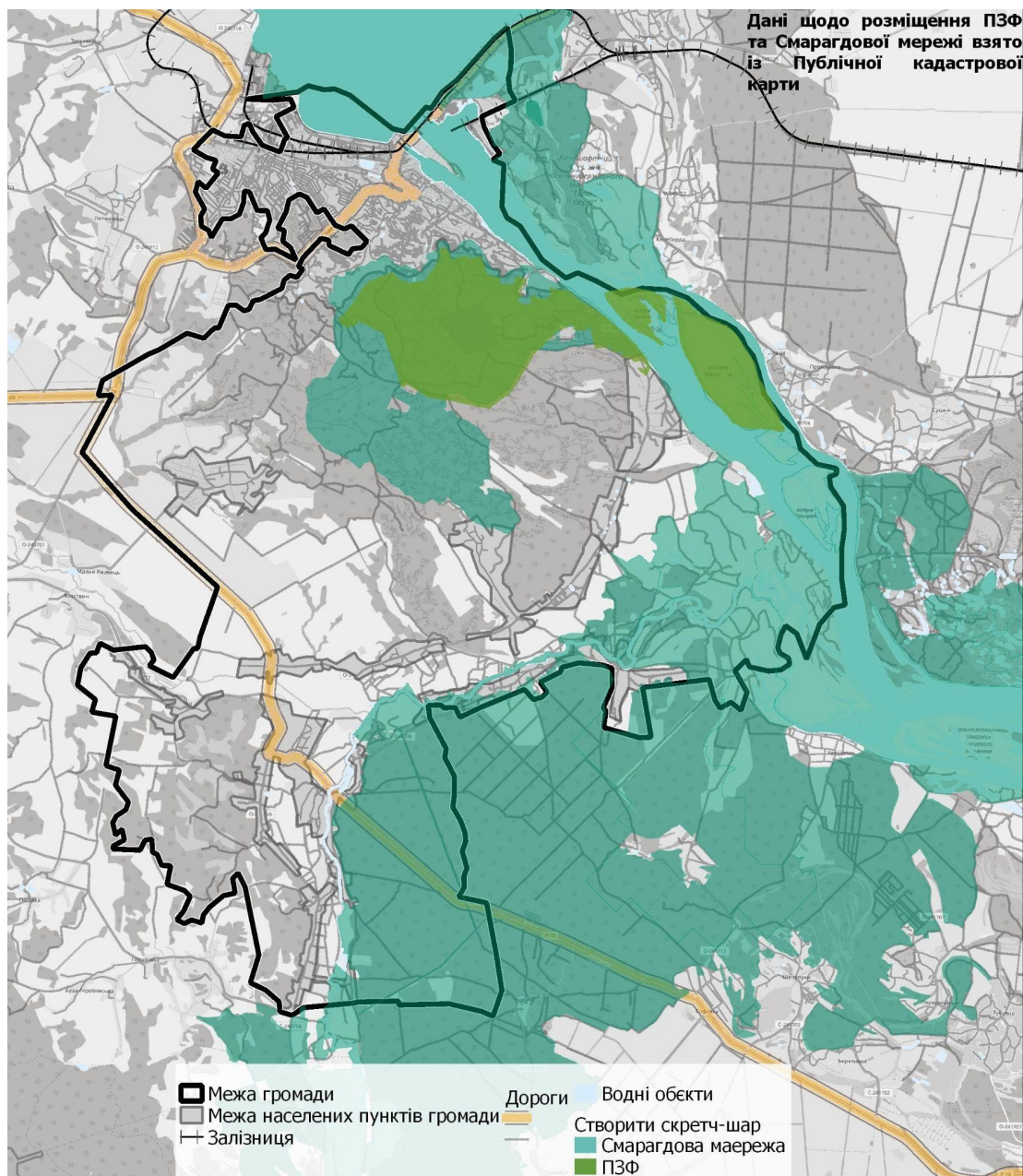

рис.2.11. Схема розташування територій ПЗФ та Смарагдової мережі на території Канівської міської громади³

Площа громади складає - 22 831,8 га, відповідна площа територій ПЗФ (відомості про які надано управлінням екології та природних ресурсів складає 169.8 га (без врахування площі Шевченківського національного заповіднику), тобто 0.7%. Тобто кількість ПЗФ в громаді невисока та рекомендована до розширення. Вичерпну інформацію про стан об'єктів ПЗФ в громаді можливо отримати лише за результатами польових обстежень, оскільки актуальних геопросторова прив'язаних вихідних даних на час розробки CEO немає. Геопросторові дані про межі об'єктів

³ Примітка. Межі громади взято із відкритих даних про АТУ - <https://atu.decentralization.gov.ua>, межі ПЗФ та Смарагдової мережі взято із даних Публічної кадастрової карти - <https://map.land.gov.ua>

ПЗФ відсутні. Інформація про користувачів земельних ділянок у складі вихідних даних не надана, у відкритому доступі відсутня.

Також, відомості про розташування існуючих об'єктів та територій ПЗФ мають бути чітко визначені та винесені в натурі.

Зауважимо, що згідно Закону України "Про ПЗФ" землі природно-заповідного фонду України, а також землі територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську цінність і є відповідно до статті 6 цього Закону об'єктами комплексної охорони, належать до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення. На землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. На землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються в зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, забороняється будь-яка діяльність, що не забезпечує режим радіаційної безпеки.

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. До встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в натурі їх межі визначаються відповідно до проектів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

На використання земельної ділянки або її частини в межах природно-заповідного фонду може бути встановлено обмеження (обтяження) в обсязі, передбаченому законом або договором. Обмеження (обтяження) підлягає державній реєстрації і діє протягом строку, встановленого законом або договором. Завдані внаслідок обмеження (обтяження) у землекористуванні втрати відшкодовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом: встановлення заповідного режиму; організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів; проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання; додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля; запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони; здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання; встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів; проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері; проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

2.6.2.1. Території, що можуть бути включені до складу ПЗФ

Природно-заповідний фонд (ПЗФ) охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною. Правовий режим існування територій та об'єктів ПЗФ визначається ЗУ «Про природно-заповідний фонд України», ЗУ «Про охорону навколишнього природного

середовища України» та Земельним кодексом України. Землі ПЗФ, згідно зі ст. 43 Земельного Кодексу України віднесені до особливо цінних земель природоохоронного призначення.

Створення територій та об'єктів ПЗФ регулюється ст.ст. 51 – 53 ЗУ «Про ПЗФ». Відповідно до ст. 51 цього Закону підготовка і подання клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів ПЗФ можуть здійснюватись державними та науковими установами, природоохоронними громадськими об'єднаннями або іншими організаціями та громадянами.

Докладні рекомендації щодо пошуку територій під ПЗФ підготовлено МБО "Екологія - Право - Людина"

[http://epl.org.ua/images/pdf/people/1767_EPL_Posibnyk_Fond_Zapovidnuk.pdf].

У виборі ділянок, перспективних для заповідання, варто керуватися Оселищною директивою та зважати на наявність існування на територіях видів флори та фауни, занесених до Червоної книги України. Важливо пам'ятати про роль природно-заповідної мережі у показниках сталого розвитку країни.

Так рекомендованими під ПЗФ можуть бути наступні території в межах громади (опираючись на рекомендації

http://epl.org.ua/images/pdf/people/1767_EPL_Posibnyk_Fond_Zapovidnuk.pdf):

природні ділянки, що можливо включити до складу існуючих територій природно-заповідного фонду; місця поширення видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги України, регіональних переліків видів флори та фауни, що охороняються в областях, а також місця поширення рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, місця поширення видів флори і фауни та оселища, що знаходяться під охороною Бернської конвенції (додатки конвенції I, II та III, Резолюції Постійного комітету конвенції № 4 (1996, 2010) «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження» та № 6 (1998, 2011) «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів для їх збереження»); потенційними для заповідання є об'єкти-кандидати (які не мають статус об'єктів ПЗФ в Україні) Смарагдової мережі Європи, що створюється на виконання Бернської конвенції як аналог екомережі ЄС НАТУРА 2000; землі лісгосподарського призначення, насамперед лісові землі наукового призначення, рекреаційно-оздоровчі та захисні ліси, та інші ділянки лісів, важливі для збереження біорізноманіття; внутрішні природні та штучно створені водні об'єкти (водотоки, водойми), прибережні захисні смуги та водоохоронні зони, заболочені території, острови та інші водно-болотні угіддя, що не використовуються інтенсивно у сільському господарстві; заплави малих річок (долини річок, збережені у природному стані); сільськогосподарські угіддя екстенсивного використання (пасовища, сіножаті); території, на яких у минулому було здійснено заходи з консервації земель шляхом залуження; неугіддя, малопродуктивні, деградовані та еродовані землі, що підлягають відновленню; перелоги, що виведені з категорії орних земель; • природні степові ділянки (в сучасних умовах, як правило, розміщені на схилах та у яружно-балочних комплексах), якщо на їх території немає заростання деревною рослинністю, представленою інвазивними видами, а також якщо в минулому на цих ділянках не здійснювались заходи з лісорозведення.

Для точної характеристики потенційних об'єктів ПЗФ мають бути надані геопросторові дані про території, зокрема інформація про рельєф, існуючі та проектні санітарні та планувальні обмеження. На час розробки Звіту геопросторових даних про територію громади не надано.

2.6.2.2. Перспективні для заповідання території

Згідно даних Черкаської ОДА [<https://ck-oda.gov.ua/ekologiya/>] перспективними для заповідання, в тому числі в межах Канівської МТГ визначено наступні території:

Таблиця 2.11

Назва об'єкта	Орієнтовна площа, га	Місце розташування (район, лісгосп, квартал тощо)	Відповідальні виконавці / наявність клопотання	Органи (установи), що здійснюють розгляд та погодження клопотань по створенню та оголошенню об'єктів природно-заповідного фонду	Стан виконання
Загальнодержавного значення					
Національний природний парк „Середньодніпровський”	126130,0	Земельні угіддя, які пропонувані для заповідання в адміністративних межах міста Канева, Канівського, Черкаського та Золотоніського районів	Черкаська районна державна адміністрація, Канівська районна державна адміністрація, Золотоніська районна державна адміністрація, Канівська міська рада, Пшеничицька, Бобринська, Межирицька, Хмільнянська, Пекарівська, Прохорівська, Келебердянська сільські ради Канівського району, Кумейківська, Софіївська, Тубільцівська, Мошнівська, Будищенська, Байбузівська, Яснозірська сільські ради Черкаського району, Бубнівсько-Слоб	Черкаське обласне управління лісового та мисливського господарства, Черкаське обласне управління водних ресурсів, Черкаське регіональне управління водних ресурсів (в частині сприяння у вирішенні питання погодження клопотання про створення об'єкта природно-заповідного фонду)	Клопотання погоджене Мінприроди та надіслане до ОДА для подальшого погодження. Проведено роботи з приведення матеріалів створення НПП у відповідність до порядку створення та оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ст.ст. 51-53 ЗУ «Про природно-заповідний фонд»). Підготовлено картографічні матеріали; Головне управління Держгеокадастру у Черкаській області надало довідку з державної статистичної звітності про наявність земель та розподіл їх за власниками земель, земле-користувачами, угіддями. Клопотання погоджене: Черкаським регіональним управлінням водних ресурсів; ДП «Корсунь-Шевченківським ЛГ»; ОДА погодила включення до території НПП земельних ділянок державної власності площею 24,717 тис. га в акваторії

			ідська, Дмитрівська, Коробівська сільські ради Золотоніського району. Клопотання Канівської міської ради від 29.05.2015 № 01-01-17/1268		Кременчуцького та Канівського водосховищ. Головне управління Держгеокадастру у Черкаській області відмовило у погодженні включення до складу НПП земель с/г призначення за межами населених пунктів посилаючись на розпорядження КМУ від 31.01.2018 № 60-р про передачу зазначених земель у комунальну власність МТГ(зокрема, Ліплявської МТГ). В той же час, НПП планується створити на землях 17 сільських рад. Листом від 08.06.2015 № 5/4-9/6718-15 Мінприроди, з огляду на велику площу земель, що пропонується до заповідання, поінформувало, що питання потребує громадського обговорення. За результатами погодження клопотання із 17 сільських рад питання створення НПП підтримано лише 3 громадами: Мошнівської, Кумейківської, Яснозірської сільських рад; інформація про проведення громадських слухань по 4 сільських радах не надходила (Бобринська, Пекарівська Канівського району, Байбузівська Черкаського району).
--	--	--	---	--	--

2.6.3. *Смарагдова мережа та водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення*

Через територію громади проходять території Смарагдової мережі (<http://emerald.net.ua/>, <https://map.land.gov.ua/>), викопіювання місцерозташування яких згідно даних Публічної кадастрової карти подано на рис. 2.11.

Зокрема території Смарагдової мережі проходять з півночі на південь вздовж західної межі громади та частково зачіпають території с. Лука, с. Межиріч, с. Михайлівка, с. Хмільна, м. Канів. Серед територій Смарагдової мережі (за даними ДЗК):

UA0000110 - Kremenchutske Reservoir, Кількість видів птахів: 28, Кількість інших видів: 15, Кількість типів природних оселищ: 21, Біогеографічний регіон: Континентальний;

UA0000012 - Kanivskyi Nature Reserve, Кількість видів птахів: 59, Кількість інших видів: 30, Кількість типів природних оселищ: 17, Біогеографічний регіон: Континентальний,

UA0000256 - Mykhailivskyi, Кількість видів птахів: 59, Кількість інших видів: 14, Кількість типів природних оселищ: 12, Біогеографічний регіон: Континентальний,

UA0000272 - Ros river valley, Кількість видів птахів: 10, Кількість інших видів: 13, Кількість типів природних оселищ: 24, Біогеографічний регіон: Континентальний,

Згідно даних сайту Рамського Бюро [\[https://rsis Ramsar.org/ris/2387\]](https://rsis Ramsar.org/ris/2387) водно-болотні угіддя міжнародного значення на території Канівської МТГ відсутні.

Згідно регіональної доповіді про стан довкілля за 2019 рік на території області водно-болотні угіддя міжнародного значення відсутні [п.5.4.2. <https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH>]. Але згідно Екологічного паспорту області за 2019 рік на території області є один об'єкт, віднесений до водно-болотних угідь міжнародного значення (таблиця 51), площею 2 тис. га. місце розташування цього об'єкта не уточнено. Для забезпечення збереження водно-болотних угідь мають бути визначені чіткі межі їх розташування та відповідна інформація донесена до органів місцевого самоврядування, на території яких ці водно-болотні угіддя проходять.

2.6.4. Прогнозовані зміни стану об'єктів, зазначених в п.2.6

Зазначені природоохоронні території можуть зазнавати антропогенного тиску зі сторони населених пунктів, промислових підприємств, несвідомого ставлення до навколишнього середовища зі сторони населення тощо. Також відсоток % територій природно-заповідного фонду в громаді дуже низький та складає менше 1%. Окремі того, більшість меж територій ПЗФ не винесена в натуру, але за інформацією наданою обласним управлінням екології роботи із винесення в натуру меж ПЗФ наразі ведуться. Відсутність меж територій ПЗФ та низький рівень інформованості населення щодо розташування таких територій та їх статусу, умов використання може нести загрозу завдання шкоди таким територіям через недбале відношення громадян.

На території громади проходять території Смарагдової мережі, які можуть бути перспективними до створення ПЗФ (див. п.2.6.3.1). Крім того, виконання вимог Закону України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року", також сприятиме розвитку природно-заповідного фонду.

2.7. Земельні ресурси та ґрунти

Згідно паспорту Канівської міської територіальної громади 2021 р. розподіл земель за видами використання в межах населених пунктів громади наведено нижче в таблиці.

Таблиця 2.12

	м.Канів	с Яблунів	с. Кононча, с. Гмарня	с.Межиріч, с. Лука, с. Бабичі	с.Хмільна, с. Хутір –Хмільна, с.Михайлівка	с.Пекарі
загальна площа земель в існуючих межах	1 742 га	3 657,80 га	1 703,10 га	5 787,20 га	5 819,50 га	4 122,20 га

сільськогосподарські землі	456,3га 26%	1754,6 га 48%	1327,4 га 78%, вт.ч. 6,1 га полезахисних смуг	2307,4 га 39,9%	2907,1967 га 49,96%	679,651 7 га 16,5%
забудовані землі	873,2 га 50%	64,53 га 2%	37,5 га 2,2%	167,8 га 2,9%	141,5555 га 2,43%	117,5683 га 2,9%
відкриті землі без рослинного покриття або з незначним рослинним покриттям	245,5 га 14%	65 га 2%	22,7 га 1,3%	152,5 га 2,6%	187,2995 га 3,22%	188,83 га 4,5%
води	167 га 10%	1,6 га	35,8 га 2,1%, в тому числі болота -15,1 га	176,1 га 3% - 53,9 га	57,6 га 0,99%	523,65 га 12,7%
ліси та інші лісовкриті зони	-	1772 га 48%	279,7 га	2 983,40 га	2525,8483 га 3,40%	2 612,50 га 63,38 %

На рисунку 2.12 наведено розміщення агропромислових груп ґрунтів в межах Канівської МТГ згідно даних публічної кадастрової карти [<https://map.land.gov.ua>].

Згідно Регіональної доповіді про стан довкілля [<https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH>] внаслідок нераціонального використання ґрунтів відбувається збіднення їх природної родючості, що призводить до погіршення якісного стану ґрунтів. Основні втрати родючості ґрунтів пов'язані з високим ступенем розораності земель і посиленням ерозійних процесів; порушенням структури сівозміни; зростанням дефіциту балансу елементів живлення і органічної речовини, а тому і збідненням їх запасів у ґрунті; послабленням мікробіологічної активності ґрунту; наявністю площ кислих ґрунтів; зростанням щільності ґрунту та падінням його водоутримуючої здатності; повільним впровадженням сучасних ґрунтозахисних технологій обробітку.

Відомості про якість ґрунтів в Канівському районі станом за 2019 р. наведено нижче в таблиці⁴

⁴[<https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMzZ7atbBTMH>]

Таблиця 2.13

Якість ґрунтів сільськогосподарського призначення в межах Канівського району

Вміст гумусу, %	Середньозважений вміст азоту, мг/кг	Вміст фосфору, мг/кг	Вміст калію, мг/кг	% кислих ґрунтів (рНKCl 4.0-5.5)	Еколого агрохімічна оцінка, бал
2,29	84,6	126,0	60,0	32,6	44,6

Згідно з даними регіональної доповіді [\[https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMz7atbBTMHI\]](https://drive.google.com/drive/folders/1S-5ohyDONkyVlyWMWYNmZMz7atbBTMHI) в області гостро стоять проблеми наявності таких проявів деградації земель як ерозія, техногенне забруднення, вторинне осолонцювання, підтоплення та зсуви ґрунтів. Високий рівень розораності угідь, в тому числі на схилах, значне розширення посівів просапних культур та практично повне припинення виконання комплексу робіт по захисту ґрунтів, порушення системи обробітку ґрунту приводить до погіршення стану земель.

Таблиця 2.14

Розподіл орних земель за крутизною схилів в Черкаській області

Одиниці виміру	Разом обстежуваних орних земель	У тому числі за крутизною схилів (градуси)				
		<1	1-3	3-5	5-7	>7
тис. га	1153,8	654,1	334,3	101,0	44,4	20,0
%	100	56,7	29,0	8,8	3,8	1,7

Зважаючи на це і враховуючи кліматичні особливості (часті відлиги, різка зміна температури під час весняного сніготанення, весняні суховії, зливовий характер опадів в талий період), а також знищення лісової та трав'янистої рослинності на крутосхилах, неправильне розміщення доріг та інших лінійних об'єктів на місцевості сприяють інтенсивному розвитку ерозійних процесів. Водна ерозія ґрунтів проявляється в усіх районах області на схилах, що перевищують ухил 0,5 градуса. Збереження на сьогодні високого рівня розораності угідь, в тому числі на схилах, при значному розширенні площі просапних культур та практично повного припинення виконання комплексу робіт по захисту ґрунтів призводить до розвитку небувалих ерозійних і деградаційно-руйнівних процесів, що створює загрозу економічній безпеці області.

Звертаємо увагу, на те що згідно ЗУ "Про охорону " ст. 47 забороняється розорювання схилів крутизною понад 7 градусів (крім ділянок для залуження, залісення та здійснення ґрунтозахисних заходів). На схилах крутизною від 3 до 7 градусів обмежується розміщення просапних культур, чорного пару тощо.

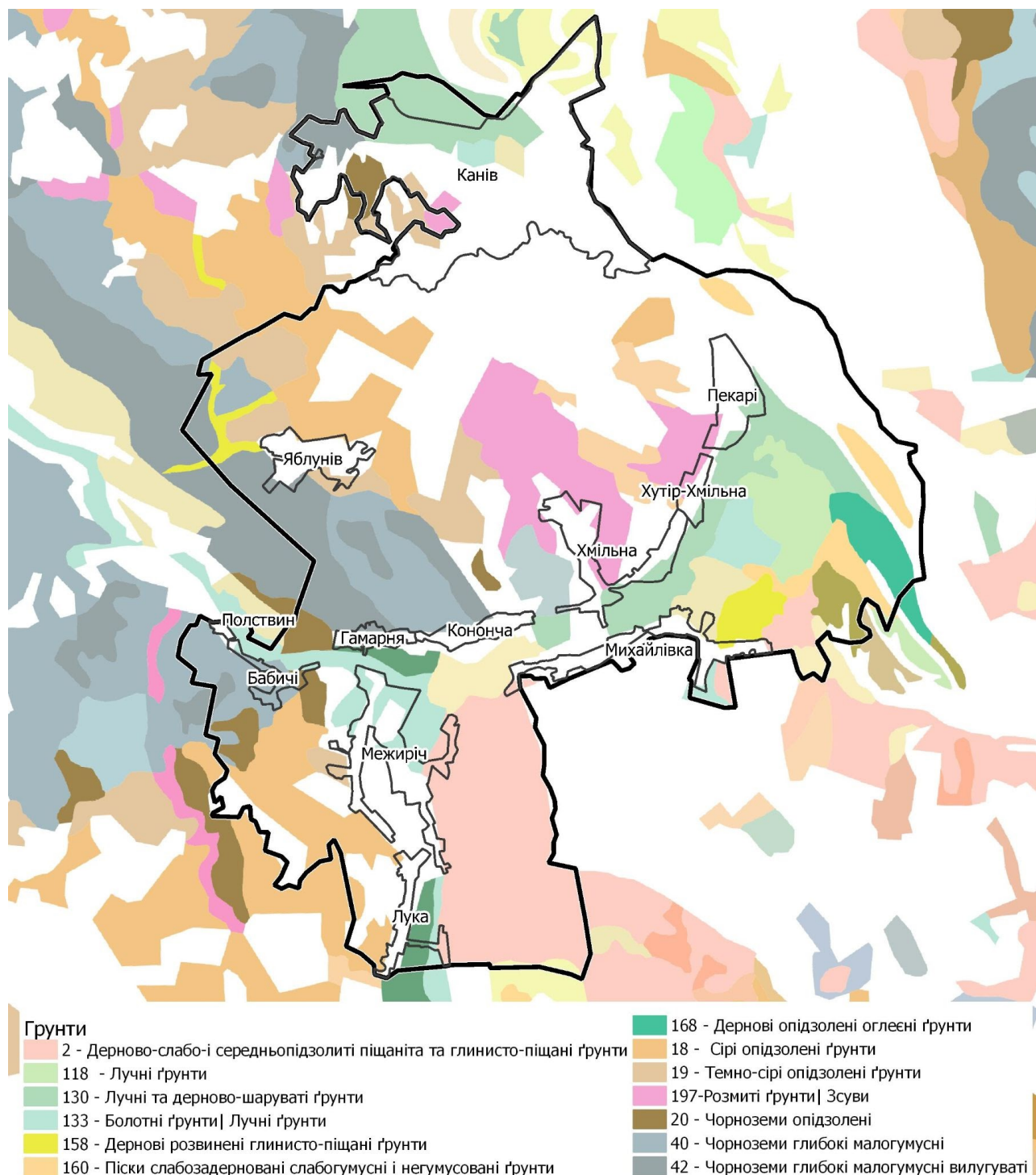

рис.2.12. Агровиробничі групи ґрунтів згідно даних Публічної кадастрової карти [https://map.land.gov.ua]

Отже, землекористування в Канівській МТГ супроводжується високим рівнем розораності схилівих земель, розширенням посівних площ просапних культур, нехтуванням науково обґрунтованими ґрунтозахисними сівозмінами, впровадженням індустриальних технологій вирощування сільськогосподарських культур, що викликало відчутне зменшення площ, зайнятих природними рослинними угрупованнями (луками, лісами, болотами) при одночасному збільшенні питомої ваги освоєних сільськогосподарських угідь, насамперед ріллі.

До негативних змін структури ґрунтів, їх фізико-хімічних і біологічних властивостей призвели наслідки внесення мінеральних добрив й пестицидів у

попередні роки. Застосування великих доз добрив може погіршити якість продукції, ґрунтових вод, що зумовлює забруднення близьких річок і водойм. Використання мінеральних добрив дало змогу певною мірою підвищити врожайність культур, однак подальше збільшення їх доз уже не сприятиме її зростанню, що буде пов'язано із зменшенням запасів гумусу в ґрунті.

Особливо небезпечне неправильне або надмірне використання пестицидів. Причому деяка їх частина трансформується, тобто виникають нові токсичні речовини (вторинна токсикація).

Повне знищення ґрунтового покриву спостерігається в процесі селитебного, промислового, дорожнього й інших видах будівництва.

2.8. Основні екологічні проблеми території МТГ

Серед основних екологічних проблем, які можна виділити є знищення зелених насаджень, відсоток втрачених зелених насаджень переважає над відсотком відновлених; відсутність паспортизації та належного обліку зелених насаджень та водних об'єктів; порушення режиму використання ПЗС р. Дніпро та інших водних об'єктів, замулення, забруднення річок.; неналежне утримання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відсутність виготовленої на них землевпорядної документації щодо організації та встановлення меж, розораність земель, незадовільний стан існуючого полігону ТПВ, відсутність достовірної інформації про кількість викидів, джерела таких викидів та діючі дозволи на викиди від стаціонарних джерел забруднення в громаді.

У таблиці нижче проаналізовано основні екологічні проблеми Канівської міської територіальної громади з точки зору їх "прив'язки" до конкретних природних компонентів - повітря, ґрунтів, поверхневих і ґрунтових вод, видів і біотопів, які зазнають негативного впливу.

Проблеми, на які має бути звернена в першу чергу увага "Програми розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки" це: низька якість питної води через незадовільний технічний стан водопровідних споруд і мереж та значна їх зношеність, відсутність культури та бережливого ставлення до води, зростання обсягів побутових відходів та невідповідність утворюваним об'ємам існуючих методів їх знешкодження, перевантаження та незадовільний стан існуючого полігону ТПВ "Канів".

Таблиця 2.15.

	Екологічні проблеми	Компоненти, що зазнають впливу						
		Атмосферне повітря	Поверхневі води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту
1.	Замулення, забруднення та заростання річок, а також недотримання режиму обмеженого господарювання на прибережних захисних смугах		+	+			+	+
2.	Низька якість питної води через незадовільний		+	+	+			

	технічний стан водопровідних споруд і мереж та значна їх зношеність							
3.	Незадовільний стан р. Дніпро		+	+	+		+	
4.	Відсутність культури економії та бережливого ставлення до води		+	+	+			
5.	Забруднення стічними водами промислових підприємств, сільськогосподарського виробництва, комунального господарства р. Дніпро, р. Росава скидання у водойми неочищених вод		+	+		+	+	
6.	Зростання обсягів побутових відходів та невідповідність утворюваним об'ємам існуючих методів їх знешкодження. Зростання обсягів промислових відходів I-III класів небезпеки. Перевантаження та незадовільний стан існуючого полігону ТПВ "Канів"	+	+	+	+	+	+	+
7.	Високий ступінь розораності земель і посилення ерозійних процесів тощо.	+	+	+	+	+	+	+
8.	Викиди від стаціонарних (підприємства) та пересувних (автотранспорт) джерел забруднення. Відсутність точної інформації щодо об'ємів викидів. Відсутність актуальних дозволів	+	+	+	+	+		

	на викиди у всіх забруднювачів повітря							
9.	Низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку	+	+	+	+	+	+	+
10.	Відсутність чітких меж ПЗФ, відсутність винесених меж в натурі, недостатність інформування населення щодо режиму використання таких територій						+	

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Інформацію про характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення систематизовано у вигляді наведеної нижче таблиці із переліком чинників негативного впливу та компонентів довкілля, для яких такий вплив є суттєвим.

Таблиця. 3.1
Компоненти, що зазнають негативного впливу

	Компоненти довкілля , що зазнають негативного впливу							
Чинники негативного впливу	Атмосферне повітря	Поверхневі води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту	Клімат
зі сторони нежитлових будівель	Т, АМ, П, Т	-	ДВ	-	ДВ. Р	ДВ	ЕЗ	Т, АМ, Т

зі сторони житлової забудови	Т, АМ	-	ДВ	-	ДВ, Р	ДВ	ЕЗ	Т, АМ, Т
зі сторони промислових підприємств	Т, АМ, П, Т	ДВ, скидання неочищених стічних вод	інфільтрація ДВ	інфільтрація ДВ	ДВ	АМ, ДВ	ЕЗ, зниження якості ландшафту через візуальний вплив	Т, АМ, Т
зі сторони вулично-дорожньої мережі, автомобільних доріг - шум, викиди хімічних речовин та ПММ	забруднення повітря викидами транспорту, шумове забруднення, АМ, АЗ, Т, Т	-	інфільтрація забруднювачів із ДВ	-	утворення полів забруднення викидами транспорту, АМ, ДВ	шумове забруднення, хімічне забруднення, АМ, АЗ	зниження якості ландшафту через шум і викиди, фрагментація ландшафту, Р	формування теплових островів, Т, Т
зі сторони поводження з ТПВ	АМ, Т, Т	-	ДВ	інфільтрація ДВ	ДВ,	АМ, ДВ	ЕЗ, зниження якості ландшафту через поширення неприємних запахів, візуальний вплив	Т, Т
Території с/г призначення	-	-	ДВ	-	ДВ, Р	ДВ	-	Т

ДВ - дощові води,
 АМ - атмосфера (механічне перенесення впливу, запахи та механічні частинки),
 АЗ - Атмосфера (звукове навантаження),
 Е - електромагнітне випромінювання,
 П - емісія парникових газів
 С - світлове забруднення
 ЕЗ - естетичне забруднення
 Т - теплове забруднення
 Р - прямий механічний вплив (руйнування)

Примітка до таблиці 3.1. **Синім** кольором зазначено прямі наслідки впливу, **Пурпуровим** - вторинні, кумулятивні та синергічні.

Отже, згідно викладених даних в розділі 2 та підсумків в таблиці 3.1. факторами впливу, які найбільше впливають на навколишнє середовище громади є промислові території, транспортний рух, поводження з відходами. Негативний вплив стосується практично всіх компонентів довкілля: атмосферне повітря, води, ґрунти, образи ландшафту.

Основними каналами передачі зазначеного впливу є: дощові води та забруднення атмосферного повітря.

На основі проведеного огляду та аналізу виконано аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та загроз в розрізі екологічних проблем громади, які викладено нижче в таблиці.

Таблиця 3.2
SWOT-аналіз екологічної ситуації в Канівській МТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Сприятливе географічне положення. Відстань до столиці - 150 км, відстань до обласного центру - 75 км. Близькість до аеропорту Бориспіль - 117 км, Залізнична станція Миронівка - 45 км. • Активна позиція влади щодо інноваційних рішень. Відстань до столиваційного розвитку громади • Спрямованість влади на вирішення питань поводження з відходами та їх переробку • Історична та духовна спадщина, наявність природно-заповідного фонду в межах громади та поруч із нею. Потужний природно-рекреаційний потенціал: р.Дніпро, мальовничий ландшафт, чисте повітря, велика кількість зелених насаджень, достатні запаси питної води. Унікальна історична спадщина від часів Київської Русі, козацтва, шевченківського періоду до сьогодення, що вигідно вирізняє громаду серед інших населених пунктів України. Місто входить до "7 чудес України: історичні міста та містечка". Статус м. Канів як одного з провідних культурно-освітніх центрів Черкащини (велика кількість музеїв, археологічних пам'яток, 3 заповідники, 3 середніх професійно-технічних заклади, тощо). • Підприємства, які формують промислову базу міста Канів мають стабільний збут продукції в Україні і за кордоном (Канівська ГЕС, Канівська філія ТОВ «Клуб Сиру», підприємства групи "БЕРЕС", ТОВ «Ергопак», ТОВ 	<ul style="list-style-type: none"> • Перевантаженість ТПВ "Канів" та його незадовільний стан; Відсутність сміттєпереробного заводу. У близько 70% приватного сектору м. Канів не укладено договори про вивіз твердого побутового сміття, що призводить до створення несанкціонованих сміттєзвалищ і забруднення схилів і ярів. Наявність стихійних сміттєзвалищ; • Погіршення екологічної ситуації через нераціональну систему землекористування, в тому числі високий рівень розораності земель; • Застарілі технології на виробництвах; • Значне моральне і фізичне зношення інженерно-технічної інфраструктури, транспортної інфраструктури, особливо в сільській місцевості, зношеність житлового фонду, зношеність автопарку; Низький рівень розвитку інфраструктури для маломобільних груп населення. • Низька якість питної води, забруднення та погіршення стану водних об'єктів (в т.ч. незадовільний стан р. Дніпро. Забруднення стічними водами промислових підприємств, сільськогосподарського виробництва, комунального господарства річок громади. • Відсутність місць для відпочинку з сучасними елементами благоустрою; Недостатньо розвинена спортивно-розважальна та туристично-рекреаційна інфраструктура. • Низька промоція міста в масштабах України та за кордоном. Обмежена

<p>«Купава Груп», МХП, ТОВ«Магнітприлад», ПАТ«Магніт»). Наявність діючих НГО, які мають успішний досвід впровадження розвиткових проектів в громаді.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наявні вільні земельні ділянки, господарські двори і промислові площі, які можуть бути запропоновані інвесторам. • 	<p>кількість готельних комплексів громади з урахуванням подальшого розвитку туризму.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Накопичення побутових відходів та невідповідність цим об'ємам відходів існуючих методів їх знешкодження. Зростання обсягів промислових відходів I-III класів небезпеки • Викиди від транспортних засобів зростають, на що в тому числі впливає стан дорожнього покриття • Незадовільний стан систем водопостачання та водовідведення. • Незадовільна якість питної води.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Покращення системи землеробства шляхом дотримання принципів органічного землекористування; • Збільшення кількості та площі об'єктів природно-заповідного фонду; • Розширення та диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків України у напрямку поглиблення зовнішньоекономічних відносин з країнами Європейського союзу, Азії та Африки. Очікуване зростання зацікавленості іноземних інвесторів до України завдяки продовженню євроінтеграційних процесів та відродженню економіки. Розширення діяльності в Україні проектів міжнародної технічної допомоги, які підтримуватимуть об'єднані громади. • Покращення інвестиційного клімату. Розширення використання всіх видів відновлювальної енергетики в умовах її подальшого здешевлення. • Ріст популярності туризму, в т.ч. – зеленого, світоглядного тощо в Україні та в світі. Подальший розвиток туристичної сфери на базі великого туристичного потенціалу громади. 	<ul style="list-style-type: none"> • Перевантаженість ТПВ "Канів". Наявність стихійних сміттєзвалищ; • Зростання рівня захворюваності населення через забруднення навколишнього середовища; • Подальше забруднення водних об'єктів, можливе погіршення якості питної води • Низький рівень екологічної свідомості та відповідальності з боку населення та суб'єктів господарювання; • Відсутність достовірних даних щодо кількісних і якісних характеристик зелених насаджень; • Відсутність єдиної системи даних щодо екологічного стану довкілля; • Перевантаження полігону для захоронення побутових відходів, його незадовільний стан; • Відсутність налагодженої системи збору та вивезення небезпечних відходів в складі побутових відходів; • Низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку. • Погіршення стану атмосферного повітря. Близько 93% джерел викидів в м. Канів мають дозволи, а у 7% строки дії дозволів завершилися. Місто Канів не володіє інформацією щодо реальних показників викидів підприємств міста у повітря. • Збільшення кількості безпритульних тварин.

- Скорочення населення громади (темпи скорочення вищі, ніж в районі).
- Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках.
- Низький рівень дотримання правових норм, що стримує притік іноземних інвесторів та сприяє розвитку корумпованості.
- Зниження рівня ґрунтових вод призводить до загострення проблеми водопостачання у населених пунктах громади.
- Подальше делегування на місцевий рівень державних фінансових зобов'язань щодо забезпечення соціальних стандартів без надання належної матеріально-фінансової бази. Згортання реформ. Зміна політичного курсу країни. Нестабільність курсу гривні. Тиск аграрних холдингів на розвиток малого та середнього бізнесу на селі. Економічні кризи, в т.ч. через епідемію COVID-19.
- Відсутність даних на публічній кадастровій карті про всі об'єкти ПЗФ на території громади. Неузгоджені дані щодо об'єктів ПЗФ, які є на публічній кадастровій карті, зокрема на публічній кадастровій карті вказані ПЗФ, які не надано в переліку обласних управлінням з питань екології.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

4.1. Основні екологічні проблеми, які стосуються ДДП, зокрема щодо територій із природоохоронним статусом

Серед основних екологічних проблем, які можна виділити, є знищення зелених насаджень, відсоток втрачених зелених насаджень переважає над відсотком відновлених; відсутність паспортизації та належного обліку зелених насаджень та водних об'єктів; порушення режиму використання ПЗС р. Дніпро та інших водних об'єктів, замулення, забруднення річок; неналежне утримання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відсутність виготовленої на них землевпорядної документації щодо організації та встановлення меж, розораність земель, незадовільний стан існуючого полігону ТПВ, відсутність достовірної інформації про

кількість викидів, джерела таких викидів та діючі дозволи на викиди від стаціонарних джерел забруднення. Докладний огляд основних проблем викладено в р.2. цього Звіту.

Рішення документу державного планування "Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки" не несуть прямої шкоди територіям з природоохоронним статусом.

Тимчасові негативні наслідки для природоохоронних територій можуть бути під час ведення будівельних робіт. Прийняття рішення щодо будівництва, яке матиме вплив на природоохоронні території та оцінка таких ризиків має відбуватися згідно вимог чинного законодавства за встановленими процедурами, враховуючи необхідність проходження процедур стратегічної екологічної оцінки (ЗУ "Про СЕО", оцінки впливу на довкілля (ЗУ "Про ОВД").

Для територій ПЗФ питання впливу на заповідні території регулюється в тому числі ЗУ "Про ПЗФ", де визначається, що на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. До того ж навколо об'єктів ПЗФ, можуть встановлюватися охоронні зони, в межах яких не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється на основі екологічної експертизи, що проводиться в порядку, встановленому законодавством України.

Регулювання питань впливу на водні об'єкти визначаються в тому числі Водним Кодексом України, де регулюються питання використання водних об'єктів, їх прибережно-захисних смуг та водоохоронних зон.

Питання використання та впливу на ліси регулюється в тому числі Лісовим Кодексом.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковою, в тому числі для об'єктів, віднесених до першої та другої категорій видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, а також для діяльності, яка впливатиме на ПЗФ. Зокрема, у першу групу входять усі суцільні та поступові рубки головного користування та суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар; усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. До другої групи входить сільське господарство, лісівництво та водне господарство; сільськогосподарське та лісгосподарське освоєння, рекультивація та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, у тому числі із зрошуванням і меліорацією) на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше, насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше; інтенсивна аквакультура на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах.

Такий аналіз є достатньо узагальненим та потребує уточнень вже на етапах реалізації конкретних рішень з урахуванням їх просторової прив'язки до території, віддаленості по відношенню до природоохоронних територій, умов реалізації та інших характеристик.

4.2. Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки

Згідно вимог ст. 9, 10, ч.4 ст.12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Канівською міською радою було оприлюднено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (СЕО) та проекту документа державного планування – "Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської громади на 2021 – 2025 роки", з метою одержання та врахування пропозицій громадськості на офіційному сайті Канівської міської ради - <http://kaniv-rada.gov.ua/news.php?p=4931>, у розділі "Новини" - "Екологія", 15.09.2021р. а також опубліковано у друкованих виданнях.

Пропозиції до обсягу СЕО Програми, отримані від управління екології та природних ресурсів Черкаської ОДА, враховано в цьому Звіті (лист 02/10-02-13/2000/02/10-02-13/22247 від 27.09.2021).

4.3 Інформація про обговорення Звіту про стратегічну екологічну оцінку

Розділ буде доповнено за результатами обговорення Звіту.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

5.1. Основні міжнародні та національні зобов'язання

Основними міжнародними зобов'язаннями щодо СЕО є протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, а також Конвенція ООН з біологічного різноманіття, Рамкова конвенція про зміну клімату, Паризька кліматична угода.

Згідно ст. 28 Закону України "Про основи містобудування", якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про містобудування, то застосовуються правила міжнародного договору.

Основними правовими документами, які мають бути враховані під час процедури стратегічної екологічної оцінки та розроблення ДДП є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015);
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС;
- Конвенція ООН з біологічного різноманіття;
- Рамкова конвенція про зміну клімату;
- Паризька кліматична угода;

- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Закон України N 436/96-ВР (436/96-ВР) від 29.10.96;
- Цілі сталого розвитку на період 2016-2030 років (зокрема, ціль 13 «Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками»).
- Розпорядженні КМУ від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року».
- Розпорядженні КМУ від 06.12.2017 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року.
- Кодекс України про надра від 27.07.1994 № 132/94-ВР (зі змінами);
- Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР (зі змінами) ;
- Стратегію розвитку Черкаської області на період 2021 – 2027 роки (затверджена рішенням Черкаської обласної ради від 11.09.2020 № 38-9/VII);
- План реалізації Стратегії розвитку Черкаської області на період 2021 – 2023 роки (затверджений рішенням Черкаської обласної ради від 19.02.2021 № 5-17/VIII (зі змінами);
- Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р);
- Національний план управління відходами до 2030 року (затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р);
- Концепцію Загальнодержавної цільової соціальної програми "Питна вода України" на 2022-2026 роки (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 р. № 388-р;
- Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25.06.1991 № 1264-XII (зі змінами);
- Закон України "Про відходи" від 05.03.1998 № 187/98-ВР (зі змінами);
- Закон України "Про житлово-комунальні послуги" від 09.11.2017 № 2189-VIII (зі змінами);
- Закон України "Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення" від 10.01.2002 № 2918-III (зі змінами);
- Закон України "Про співробітництво територіальних громад" від 17.06.2014 № 1508-VII (зі змінами);
- Закон України "Про теплопостачання" від 02.06.2005 № 2633-IV (зі змінами);
- Закон України "Про енергозбереження" від 01.07.1994 № 74/94-ВР (зі змінами);
- Закон України "Про альтернативні види палива" від 14.01.2000 № 1391-XIV (зі змінами);
- Закон України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" від 05.04.2005 № 2509-IV (зі змінами);
- Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" від 24.02.1994 № 4004-XII (зі змінами);
- Закон України "Про благоустрій населених пунктів" від 06.09.2005 № 2807-IV (зі змінами);
- Постанову Кабінету Міністрів України від 27 лютого 1995 р. № 150 "Про Концепцію розвитку житлово-комунального господарства в Україні";
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 № 400 "Про затвердження Державних санітарних норм та правил "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною";

- Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.08.2011 № 133 "Про затвердження Методики роздільного збирання побутових відходів";
- Директива 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами й доповненнями, внесеними Рішенням 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 закону «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

Питання зміни клімату. Боротьба зі зміною клімату і запобігання зміні клімату – це система заходів, спрямована на скорочення викидів парникових газів (далі – ПГ) і стримування процесу зростання середньої глобальної температури атмосфери Землі. Перелік таких заходів визначено міжнародними угодами – Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату, Кіотським протоколом до неї, Паризькою кліматичною угодою, а на національному рівні - Концепцією реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932-р.

Згідно рекомендацій щодо включення кліматичних питань до документів державного планування (лист-звернення заступника Міністра пані Ірини Ставчук від 03.03.2020 №26/1.4-3-5650, додаток 1) нижче в таблиці 5.1 наведено узагальнену оцінку впливу на клімат ДДП.

Таблиця 5.1

Напрямок ДДП	Оцінка впливу	Ознака
<i>І Модернізація, реконструкція і будівництво систем теплопостачання із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій та обладнання з метою зменшення споживання енергоресурсів</i>	Mt	Передбачаються одноразові великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів, можливі масштабні земельні роботи під час будівництва та реконструкції нових та існуючих котелень.

II Модернізація, реконструкція і будівництво мереж теплопостачання	Mt	Передбачаються одноразові великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів, можливі масштабні земельні роботи під час модернізації/реконструкції ділянок тепломережі.
	M-	Зменшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок модернізації систем теплозабезпечення.
III Модернізація, реконструкція і будівництво систем водопостачання та водовідведення із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій для зменшення споживання енергоресурсів	Mt	Передбачаються одноразові великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів, можливі масштабні земельні роботи під час будівельних/ремонтних робіт в межах напрямку.
IV Модернізація, реконструкція і будівництво мереж водопостачання та водовідведення	Mt	Передбачаються одноразові великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів, можливі масштабні земельні роботи під час будівельних/ремонтних робіт в межах напрямку.
V Встановлення приладів обліку споживання води та каналізаційних стоків	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах цілі не передбачено.
VI Об'єкти житлового фонду, впровадження енергозберігаючих заходів	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах цілі не передбачено.
VII Капітальний ремонт та модернізація ліфтів житлового фонду	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах цілі не передбачено.
VIII Впровадження заходів у сфері поводження з побутовими відходами	M-	Зменшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок зменшення кількості побутових відходів, що збирається на сміттєзвалищі.
IX Утримання об'єктів дорожнього – мостового господарства населених пунктів Канівської міської громади	Mt	Передбачається одноразові великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів, можливі масштабні земельні роботи під час ремонту доріг.
	M-	Зменшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок ремонту автодоріг за рахунок зменшення викидів від автотранспорту.
X Модернізація, ремонт та утримання об'єктів зовнішнього освітлення населених пунктів	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах цілі не передбачено.

Канівської міської громади		
XI Утримання об'єктів благоустрою	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах цілі не передбачено.
XII Утримання об'єктів зеленого господарства	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах цілі не передбачено.

Примітка. "М-" - пом'якшення, зменшення сумарного річного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, "М+" - пом'якшення, збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, "Mt" - пом'якшення, одноразові великі викиди ПГ під час проведення ДДП, "А+" - адаптація, сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП, "А-" - адаптація, зменшення сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП; "НО"- неможливо оцінити через недостатність інформації або її узагальненість.

5.2. Процедура ОВД

Напрями та завдання Програми реалізуються через здійснення конкретних заходів. Серед цих заходів можуть бути заходи, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких заходів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

Потенційно, заходами, які можуть підлягати процедурі ОВД є:

- 1.5. Будівництво модульної котельні для опалення житлових будинків по вул. Буваліна, 5, по вул. Пилипенка, 16,18 м. Канів
- 3.2. Виконання проекту «Споруди водопостачання південно – західного мікрорайону м. Канів, Черкаської області»
- 3.6. Виконання проекту «Реконструкція системи водопостачання мікрорайон №10»
- 3.9. Розробка проектної документації та виконання робіт по проекту "Реконструкція системи каналізації м. Канів, Черкаської області»
- 3.13. Перебудування артезіанських свердловин №10, №15, №22
- 4.1. Заміна мереж водопостачання по м. Каневу (протяжністю до 3 км на рік)

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

6.1 Атмосферне повітря

Програма не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря. Тому її реалізація не призведе до значних негативних наслідків для атмосферного повітря.

З іншої сторони, Програма містить ряд завдань, виконання яких може призвести до реалізації задач, які такий вплив матимуть і який може бути оцінений на наступних стадіях планування та проектування, коли будуть відомі характеристики таких об'єктів та чіткі задачі. Вплив на об'єми викидів повітря можуть призвести: "1.5. Будівництво модульної котельні для опалення житлових будинків по вул. Буваліна, 5, по вул. Пилипенка, 16,18 м. Канів".

Разом з тим, на етапі модернізації/реконструкції/будівництві систем теплозабезпечення, інфраструктури водопостачання та водовідведення, поліпшення якості дорожньої інфраструктури, будівництво котельні може чинитися тимчасовий вплив на якість повітря, який хоч і є негативним, але короткостроковим. Серед іншого тимчасовий негативний вплив на повітря під час будівельних робіт можливий через викиди пилу внаслідок дій із сипучими матеріалами (земляні роботи, навантаження тощо); викиди пилу з поверхонь, на яких рухається обладнання, необхідне для будівництва; викиди продуктів спалювання викопного палива з двигунів машин, транспортних засобів, що використовуються для перевезення працівників, транспортування матеріалів та інших двигунів, що працюють на викопному паливі (наприклад, дизельні генератори). Зазначений вплив припиниться як тільки будуть завершені будівельні роботи.

6.2. Клімат

Загалом, загальний вплив заходів Програми на клімат є помірно позитивним, зокрема за рахунок збереження, збільшення зелених зон; ремонт доріг - як наслідок поступове зменшення викидів газів.

Негативний вплив матиме тимчасовий характер за рахунок збільшення локальний викидів, наприклад під час будівельних робіт/ робіт із реконструкції або модернізації.

Більш докладний огляд можливого впливу на клімат наведено в п.5.1. цього Звіту.

6.3. Водні ресурси

Програмою не передбачено заходів, які б мали прямий вплив на водні ресурси. Передбачені заходи щодо вирішення питання з відходами (в межах напряму VIII Впровадження заходів у сфері поводження з побутовими відходами), проведення заходів з розвитку, модернізації, реконструкції, ремонту систем водопостачання та водовідведення для більш ефективної їх роботи із застосуванням нових технологій та відповідного обладнання (III Модернізація, реконструкція і будівництво систем водопостачання та водовідведення із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій для зменшення споживання енергоресурсів, IV Модернізація, реконструкція і будівництво мереж водопостачання та водовідведення) сприятимуть покращенню стану поверхневих, ґрунтових та підземних вод.

6.4. Земельні ресурси

Негативними наслідками впливу деяких заходів Програми на земельні ресурси може бути вилучення земель під будівництво нової котельні, що компенсується за рахунок позитивного соціального ефекту- покращення надійності теплопостачання, економія палива. Вплив інших об'єктів буде оцінено на подальших етапах проектування після конкретизації характеристики кожного окремого об'єкта.

Потенційними джерелами впливу на ґрунти під час проведення будівельно-демонтажних робіт є зменшення вологості ґрунтів за рахунок асфальтування території; порушення природного стоку поверхневих вод за рахунок планування території, траншейної прокладки різних комунікаційних мереж тощо; випадкові проливи паливно-мастильних матеріалів.

6.5. Відходи

Під час проведення будівельних робіт (інженерних мереж, споруд та ін) основним негативним наслідком для довкілля є утворення будівельних відходів. Основними відходами, що створюватимуться під час будівельних робіт, будуть

рештки старої цегли, бетону, деревини тощо. Фактичний обсяг таких відходів буде встановлено під час проектування відповідних об'єктів. Крім цього можливе утворення токсичних відходів ремонтних робіт - лакофарбових матеріалів, заповнювачів, тощо. Передача забруднення в навколишнє середовище можлива із дощовими водами, коли внаслідок неналежного поводження з побутовим сміттям, воно змиватиметься на прилеглі території. Для попередження такої загрози під час реконструкції будівлі необхідно організувати роботи таким чином, аби уникнути складування будівельного сміття на проектній ділянці, дотримуватися діючих вимог законодавства тощо.

З іншої сторони, Програма передбачає ряд заходів, спрямованих на вирішення існуючих проблем поводження з відходами, зокрема організація вивезення ТПВ з приватного сектору, реконструкція міського сміттєзвалища, підтримання чистоти і порядку в громаді. Зважаючи на динаміку накопичення відходів у Черкаській області, яка свідчить про те, що кількість накопичених відходів невпинно зростає, такі заходи в перспективі матимуть суттєвий вплив на покращення ситуації в громаді зі відходами.

Окремо варто наголосити, що в громаді існує проблема із відсутності сучасного сміттєзвалища та сміттєпереробного заводу для громади залишається відкритою. В рамках Програми передбачено виготовлення ПКД для проведення реконструкції міського сміттєзвалища, яка перебуває в незадовільному стані.

В межах області вирішується питання щодо поводження із відходами та зокрема будівництва сміттєпереробного заводу [<http://chmr.gov.ua/myrada/html/242698.php?id=242698>], окрім того передбачається затвердження "Регіонального плану управління відходами у Черкаській області до 2030 року", в межах якого буде вирішуватися питання управління побутовими відходами в межах кластеру, будівництво нових об'єктів (сміттєпереробних заводів, сміттєперевантажувальних станцій, регіональних полігонів твердих побутових відходів та інше) тощо [<https://uman-rda.gov.ua/news/1598546490/>].

6.6. Біорізноманіття

Програма не передбачає реалізацію заходів, які можуть негативно вплинути на флору і фауну громади. На подальших етапах реалізації, визначених Програмою заходів, в тому числі коли заплановані заходи будуть територіально прив'язані, передбачається уточнення таких впливів.

6.7. Природоохоронні території

У Програмі не передбачені заходи, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ). На подальших етапах реалізації визначених Програмою заходів, в тому числі коли заплановані заходи будуть територіально прив'язані, передбачається уточнення таких впливів.

Також, варто звернути увагу на те, що є певні розбіжності в даних щодо складу ПЗФ, надані управлінням екології Черкаської ОДА та даними публічної кадастрової карти (р.2.6 цього Звіту), окрім того межі деяких ПЗФ не винесені в натуру, а також немає геоприсоторовопривязаних даних про межі ПЗФ.

6.8. Здоров'я населення

Реалізація Програми ймовірно має призвести до покращення життя та стану здоров'я населення. Впровадження деяких заходів ймовірно матиме непрямий позитивний вплив на здоров'я населення, зокрема вирішення питань щодо модернізації інженерних комунікацій (в тому числі водопостачання та водовідведення), які спрямовані на покращення стану вод ат в першу чергу покращення якості питного водопостачання; зменшення викидів у атмосферне повітря через ремонт доріг, вирішення питань поводження із відходами, зокрема

виготовлення ПКД для проведення реконструкції міського сміттєзвалища, улаштування контейнерних площадок та встановлення контейнерів для вивезення відходів з приватного сектора в м. Кані, розроблення правил вивезення сезонного сміття з приватного сектору, що матиме позитивний вплив на водні та земельні ресурси.

6.9. Транскордонний вплив

Відсутній.

6.10. Результати розділу

Узагальнені результати оцінки за напрямками Програми представлені в таблиці нижче.

Таблиця 6.1.

Напрями Програми розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської громади на 2021 – 2025 роки	Атмосферне повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманіття	Природоохоронні території
<i>I Модернізація, реконструкція і будівництво систем теплопостачання із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій та обладнання з метою зменшення споживання енергоресурсів</i>	IN/O/LO				DI/O/LO		
<i>II Модернізація, реконструкція і будівництво мереж теплопостачання</i>					DI/O/LO		
<i>III Модернізація, реконструкція і будівництво систем водопостачання та водовідведення із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій для зменшення споживання енергоресурсів</i>	IN/O/LO		IN/MT/LO	IN/SI/LO	DI/O/LO		
<i>IV Модернізація, реконструкція і будівництво мереж водопостачання та водовідведення</i>			IN/MT/LO		DI/O/LO		
<i>V Встановлення приладів обліку споживання води та каналізаційних стоків</i>			IN/MT/LO				
<i>VI Об'єкти житлового фонду, впровадження енергозберігаючих заходів</i>							

VII Капітальний ремонт та модернізація ліфтів житлового фонду					DI/O/LO		
VIII Впровадження заходів у сфері поводження з побутовими відходами			IN/CU/RE	IN/CU/LO	IN/MT/LO		
IX Утримання об'єктів дорожнього – мостового господарства населених пунктів Канівської міської громади	IN/ST/LO				IN/O/LO		
X Модернізація, ремонт та утримання об'єктів зовнішнього освітлення населених пунктів Канівської міської громади						IN/SI/LO	
XI Утримання об'єктів благоустрою					DI/O/LO		
XII Утримання об'єктів зеленого господарства	DI/LT/LO					IN/ST/LO	
Напрями Програми розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської громади на 2021 – 2025 роки	Атмосферне повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманітність	Природоохоронні території

Умовні позначення до таблиці 6.1

Позначення	Пояснення до позначення
	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
	Немає впливу, або нейтральний. Втручання не має ефекту, який можна було б довести, або такий вплив є незначним.
	Помірний позитивний вплив.
	Значний позитивний вплив
	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти навколишнього середовища, заплановану діяльність або з інших причин.
DI / IN	Прямий / Непрямий

LT/ MT/ ST / O	Довгостроковий (постійний 50-100 років) / Середньостроковий (10-15 років) / Короткостроковий (3-5 років) / Випадковий (тимчасовий, 1 рік)
LO / RE	Місцевий / Регіональний
CU / SI / TR	Кумулятивний / Синергетичний / Транскордонний

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля, є незначною. Таким чином, реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових значних негативних наслідків для довкілля.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

В цілому Програма не передбачає заходів, які б мали значний негативний довготривалий вплив на навколишнє середовище. Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми (таблиця нижче) ґрунтуються на впливах, оцінених у попередньому розділі звіту, та міжнародному досвіді діяльності в подібних умовах. Однак, такі заходи – це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, тоді як детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації шляхів досягнення визначених пріоритетів, а також в процесі надання екологічних дозволів.

Таблиця 7.1.

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	<ul style="list-style-type: none"> електрифікація транспорту, розвиток легкого персонального транспорту, веломаршрутів між населеними пунктами громади; будівництво екологічно прийнятних та ефективних комунальних систем; дотримання діючих норм законодавства під час проведення будівельних робіт; проведення інформаційної кампанії серед населення щодо неприпустимості спалювання сухої трави, побутового та промислового сміття; встановлення мережі портативних станцій моніторингу якості повітря, зокрема на межі санітарно-захисних зон підприємств-забруднювачів повітря; Забезпечити встановлення СЗЗ для нових об'єктів (котелень) згідно вимог діючого законодавства, в тому числі СП-173-96 Забезпечення проведення процедури ОВД для нових об'єктів (котелень)
Водні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> створити інформаційну систему із моніторингу якості поверхневих та ґрунтових вод, зокрема в місцях скиду зворотніх вод підприємств-водокористувачів;

	<ul style="list-style-type: none"> • заборонити будь-яке будівництво на землях водного фонду (якщо таке не дозволене законодавством); • визначити підприємство, організацію або установу та створити при ній спеціальну службу з догляду та підтримання у належному стані водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів; • прийняти відповідні міри впливу, передбачені ст. 212 Земельного кодексу України, до громадян та юридичних осіб, що здійснили самозахоплення земельних ділянок на землях водного фонду; • заборонити миття машин і механізмів у місцях, з яких стічні води можуть потрапити в магістральну, розподільчу, скидну мережу, річки та водойми; • дотримання у межах зон санітарної охорони об'єктів водопостачання режимів господарської діяльності визначених Постановою КМ України №2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;
Відходи	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечити контроль та дотримання вимог діючого законодавства під час проведення будівельних робіт для попередження загрози складування будівельного сміття на проектних ділянках, скидання їх у непризначених місцях тощо; • впровадити систему моніторингу стану ґрунтів у місцях зберігання відходів підприємств;
Ґрунти	<ul style="list-style-type: none"> • після закінчення будівельних робіт слід виконати планувальні роботи в місцях стоянки та ремонту машин і механізмів, а також на всіх інших ділянках, де були допущені порушення поверхні в процесі будівництва; • усунення випадків викидання, складування та накопичення побутових відходів і стоків на території житлової забудови;
Екологічні політики, що сприятимуть збільшенню біорізноманіття та сталому розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • рекомендується для підвищення рівня обізнаності населення та підвищення екологічної свідомості удосконалити систему інформування населення щодо оперативного висвітлення екологічних питань, стимулювати громадян залучатися до використання енергозберігаючих технологій у побуті, створити та або/впроваджувати шкільні та позашкільні освітні програми для молоді;
Здоров'я населення	<ul style="list-style-type: none"> • впроваджувати заходи із адаптації змінам клімату. В процесі благоустрою поступово зменшувати площі суцільного асфальтобетонного покриття до обґрунтовано необхідних, інтенсивно озеленювати громадські зони. Розвивати мережу сталої дренажної системи і зокрема дощових садів у місті Каневі; • впровадити систему моніторингу якості води в колодязях громади; • перелічений вище в цій таблиці комплекс заходів щодо зменшення негативних наслідків виконання документу державного планування прямо та опосередковано впливає на покращення стану здоров'я населення і є одним із головних завдань розробки цієї Програми.

За результатами аналізу Програми та отриманих зауважень та пропозицій, що надійшли під час процедури стратегічної екологічної оцінки, запропоновано доповнити Програму заходами, наведеними в таблиці 7.2.

Таблиця 7.2.
Пропозиції до завдань і заходів Програми

Напрямок	Пропозиція	Індикатор виконання
VIII Впровадження заходів у сфері поводження з побутовими відходами	Доповнити напрям завданням із проведення інформаційної кампанії серед населення щодо свідомого поводження із відходами, в тому числі сортування	К-ть проведених заходів
XI Утримання об'єктів благоустрою	Забезпечення проведення інвентаризації зелених насаджень в містах та селищах згідно Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України	Проведення інвентаризації в населених пунктах (к-ть)

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ

8.1. Вихідні дані для виконання оцінки

Для виконання стратегічної екологічної оцінки документу державного планування "Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки" використано наступні вихідні дані:

"Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки";

Статистичні дані екологічного стану Черкаської області [https://ck-oda.gov.ua/ekologiya/];

Інші програми розвитку Канівської громади [http://kaniv-rada.gov.ua/];

Дані головного управління статистики Черкаської області [http://www.ck.ukrstat.gov.ua/];

Паспорт міста Канів на 2020 та 2021 рік;

Річні звіти про поводження з твердими побутовими відходами (форма 1-ТПВ) за 2016-2020 р.р.;

Інвестиційний паспорт розвитку Канівської МТГ на 2020 р.;

Статистичні бюлетені "Соціально-економічне становище м. Канів" за 2019 та 2020 р.р.;

Вимоги діючих Державних будівельних норм та санітарних правил.

8.2. Використані інструменти та методи

В процесі проведення стратегічної екологічної оцінки використано такі методи:

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку процесу в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок об'єкта через опитування висококваліфікованих фахівців (експертів) у певній сфері науки, техніки, виробництва.

Метод експертних оцінок, який використовується при відсутності про об'єкт

прогнозування достовірних відомостей і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу. Суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів.

Метод аналогій полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз.

Метод екстраполяції полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє. Цей метод ефективний при короткостроковому прогнозуванні стосовно об'єкта, який тривалий час розвивався рівномірно без значних відхилень. Ґрунтується він на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку у прогнозованому періоді;

Метод моделювання полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням імовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись прямими або опосередкованими даними про масштаби та напрями змін. При побудові прогнозних моделей необхідно виявити фактори, від яких суттєво залежить прогноз; з'ясувати їх співвідношення з прогнозованим явищем; розробити алгоритм і програми моделювання змін довкілля під дією певних факторів.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки використано вищевказані методи, зокрема здійснено: збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників; проведення аналізу слабких та сильних сторін проекту Програми з точки зору екологічної ситуації; проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей; проведення оцінки впливу Програми на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення; надано рекомендації із моніторингу фактичного впливу впровадження Програми на довкілля.

8.3. Планувальні альтернативи

В процесі стратегічної екологічної оцінки розглядався базовий варіант просторових альтернатив території громади, який не передбачає впровадження заходів програми (розділ 2).

На основі аналізу отриманих вихідних даних було визначено перелік основних проблем, наявних на території громади, розглянуто існуючий стан та прогнозовано його зміни в разі, якщо не буде вжито заходів із ліквідації основних проблем території. Наслідки розглянуто в розділі 2.

Основним варіантом впровадження заходів по охороні навколишнього природного середовища Канівської МТГ, який розглянуто під час стратегічної екологічної оцінки була "Програма розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської територіальної громади на 2021 – 2025 роки", яка є додатком до цього Звіту. Оцінка ефективності вказаного альтернативного варіанту відображена у цьому Звіті.

Окрім того, за результатами аналізу Програми та отриманих зауважень та пропозицій, що надійшли під час процедури стратегічної екологічної оцінки, запропоновано доповнити Програму заходами, наведеними в таблиці 7.2.

8.4. Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту

Не враховано характеристики кожного окремого запроектованого об'єкта та їх потенційний вплив на навколишнє середовище, оскільки такий детальний аналіз виконується на наступних етапах планування для кожного об'єкта окремо (процедура ОВД, тощо).

9. УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Серед факторів, що ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити наступні:

- Відсутність статистичних відомостей та інших характеристик для кожного окремого населеного пункту громади та просторової прив'язки статистичних даних та рішень Програми для можливості більш цілісної їх оцінки;
- Неповнота оцінки проблем довкілля та пріоритизації таких проблем, пов'язані з недостатньою взаємодією суб'єктів, прямо та опосередковано пов'язаних із територією, на яку розробляється Програми.

10. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

10.1. Вибір екологічних показників

Екологічні показники є основним інструментом для проведення оцінки стану навколишнього середовища в країнах Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії. Вибрані належним чином показники, що базуються на достатніх часових рядах даних (часові тренди), можуть не тільки відображати основні тенденції, але й сприяти аналізу причин та наслідків екологічної обстановки, що склалася. Також дозволяють спостерігати за ходом здійснення та ефективністю екологічної політики в країнах.

В залежності від ролі показника в оцінці конкретного питання показники класифікуються за схемою Європейської агенції з навколишнього середовища PC-T-C-B-P (DPSIR): Рушійні сили – Тиск – Стан – Вплив – Реагування.

PC – Рушійні сили (Driving force) – соціально-економічні фактори та види діяльності, що посилюють або зменшують навантаження на довкілля.

T – Тиск (Pressure) – пряме антропогенне навантаження на довкілля, що здійснюється через викиди та скиди забруднюючих речовин, використання природних ресурсів.

C – Стан (State) – відносяться до поточного стану та тенденцій змін навколишнього середовища, що включають також параметри якості основних складових довкілля.

B – Вплив (Impact) – наслідки зміни довкілля для здоров'я населення, наслідки для природи та біорізноманіття.

P – Реагування (Response) – конкретні дії, що спрямовані на вирішення екологічних проблем.

Згідно системи аналізу за цієї схемою, соціальний і економічний розвиток збільшує тиск на довкілля і, як наслідок, спричиняє зміни довкілля - наприклад, створення адекватних умов для здоров'я, доступності ресурсів і біорізноманіття. Нарешті, це призводить до протистояння людського здоров'я, екосистем і матеріалів, які можуть спричинити негативну соціальну реакцію, що підтримується рушійними силами через тиск на довкілля або фактори впливу безпосередньо, через адаптацію або запобіжні дії⁵.

10.2. Індикатори моніторингу

В цьому звіті було проаналізовано рушійні сили, їх тиск на середовище та

⁵ <https://menr.gov.ua/content/ekologichni-pokazniki.html>

вплив а також запропоновано варіанти реагування. За результатами було відібрано індикатори моніторингу наслідків виконання Програми, відповідно до вимог Указу Президента України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року" та індикатори виконання Цілей сталого розвитку для України⁶, які корелюють із завданнями Програми. Зазначені в Розділі 11 Програми показники моніторингу уточнено та приведено у відповідність до вимог діючого законодавства (табл. 10.1).

Таблиця 10.1

Рушійні сили	Компоненти довкілля, які зазнають впливу						
	Атмосфера повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Природоохоронні території	Біорізноманіття	Генерація відходів ^[2]
I Модернізація, реконструкція і будівництво систем теплопостачання із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій та обладнання з метою зменшення споживання енергоресурсів	I-1, I-3	I-2, I-4					I-13, I-14
II Модернізація, реконструкція і будівництво мереж теплопостачання							I-13, I-14
III Модернізація, реконструкція і будівництво систем водопостачання та водовідведення із застосуванням сучасних енергозберігаючих технологій для зменшення споживання енергоресурсів			I-6, I-10, I-16, I-17				I-13, I-14
IV Модернізація, реконструкція і будівництво мереж водопостачання та водовідведення			I-10, I-16, I-17				I-13, I-14
XII Утримання об'єктів зеленого господарства						I-11, I-12	

⁶https://menr.gov.ua/files/docs/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C%20%D0%A6%D0%A1%D0%A0%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D1%8C%202017%20ukr.pdf

Номер в таблиці 10.1.	Індикатор	Визначення	Джерело
I-1	Якість повітря загалом по громаді	Показники згідно <u>Постанови № 827 від 14 серпня 2019 р.</u>	Автоматичні станції моніторингу
I-2	Обсяг викидів парникових газів	Відповідно Закону України "Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів"	Статистична звітність згідно зазначеного Закону
I-3	Глобальний індикатор ЦСР 11.6.2 - усереднений річний рівень пилу в атмосферному повітрі населених пунктів громади	Показники PM25, PM10	Автоматичні станції моніторингу
I-4	Індикатор ЦСР 11.5.1 - Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Статистична звітність суб'єктів господарювання
I-5	індикатор ЦСР 6.3.2 - частка безпечно очищених стічних вод	Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %	Статистична звітність суб'єктів господарювання
I-6	Аналіз проб, взятих з централізованої мережі та криниць громадського користування	Показники згідно <u>ДСанПіН 2.2.4-171-10</u>	Щорічний аналіз проб води із джерел питного водопостачання
I-7	Якість поверхневих вод	Показники <u>Нормативів ЕБВО від 30.07.12</u>	Щорічний аналіз проб води із відповідних поверхневих водних об'єктів
I-8	індикатори ЦСР 6.2.1, 6.2.2. - Частка сільського та міського населення, яке має доступ до покращених умов санітарії, %	Кількість сільського та міського населення, що використовує каналізаційні системи із очищенням стічних вод поділена на загальну кількість сільського населення громади	Статистична звітність суб'єктів господарювання
I-9	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Статистична звітність контролюючих органів, звернення громадян

I-10	Кількість порушень режиму зон санітарної охорони джерел питного водопостачання	Кількість порушень режиму зон санітарної охорони джерел питного водопостачання	Статистична звітність контролюючих органів, звернення громадян
I-11	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - пропорція озелених територій в громаді	площа фактичних озелених територій поділена на площу території громади. Площа фактично озелених територій визначається за індексом NDVI - густа багаторічна рослинність	дані дистанційного зондування землі (космоснімки Sentinel 2) інформація про площу території громади
I-12	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - Пропорція територій ПЗФ в громаді	площа фактичних озелених територій поділена на площу території громади.	Дані земельного кадастру
I-13	Загальний обсяг утворення ТПВ.	Обсяг утворення твердих побутових відходів, класифікованих згідно Державного класифікатора відходів ДК 005-96	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)
I-14	Глобальний індикатор ЦСР 12.5.1 - Рівень переробки відходів	Обсяг ТПВ, що спрямовуються на повторне використання та перероблення поділений на загальний обсяг утворення ТПВ	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)
I-15	Обсяг утворення небезпечних відходів	Обсяг утворення небезпечних відходів 1-3 класу небезпеки	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)
I-16	Індикатори 6.1.3., 6.1.1. Частка міського та сільського населення, яке має доступ до безпечної питної води, %	Частка міського та сільського населення, яке має доступ до безпечної питної води, %	Статистична звітність комунальних підприємств громади
I-17	Індикатори 6.1.4., 6.1.2. Частка міського та сільського населення, яке має доступ до економічно доступної питної води гарантованої якості, %	Частка міського та сільського населення, яке має доступ до економічно доступної питної води гарантованої якості, %	Статистична звітність комунальних підприємств громади
I-18	Кількість автоматичних станцій моніторингу повітря в громаді	Кількість автоматичних станцій моніторингу повітря в громаді	фактична кількість, одиниць

I-19	Кількість автоматичних станцій моніторингу якості води в громаді	Кількість автоматичних станцій моніторингу якості води в громаді	фактична кількість, одиниць
I-20	Індикатор 9.1.4. Ступінь зносу основних засобів за КВЕД «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність», %	Ступінь зносу основних засобів за ВЕД «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність», %	Звітність суб'єктів господарювання

10.3. Збір статистичних даних

Для Канівської МТГ є доцільним створення системи моніторингу стану довкілля, згідно вимог постанови Кабінету міністрів України № 391 від 30 березня 1998 р. [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF#TextI>].

10.4. Додаткова інформація щодо моніторингу довкілля

Перелік заходів із моніторингу не є вичерпним та може коригуватись відповідно до зміни завдань Програми. Основною цілями зазначеного в цьому розділі моніторингу довкілля є охорона здоров'я людей, сталий розвиток місцевої громади, збереження та відновлення біологічних ресурсів території, що в свою чергу дозволить забезпечити життєві потреби майбутніх поколінь мешканців Канівської МТГ.

Згідно ЗУ "Про стратегічну екологічну оцінку" ст.17 замовник СЕО у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджує Кабінет Міністрів України.

11. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Реалізація рішень Програми не несе транскордонних наслідків для довкілля.

12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Оцінка проводилась паралельно з підготовкою Програми розвитку житлово – комунального господарства Канівської міської громади на 2021 – 2025 роки, тому проведені в рамках СЕО консультації і виконаний аналіз використано для оптимізації Програми з точки зору впливу на довкілля, у тому числі на здоров'я населення.

З метою визначення потенційного негативного впливу планової діяльності на стан довкілля, а також можливих конфліктів з цілями екологічної політики, зазначеними в інших документах стратегічного характеру, було проаналізовано зміст Програми.

За підсумками СЕО були запропоновані узагальнені заходи щодо покращення стану навколишнього природного середовища, зокрема під час виконання положень Програми, перелічені в розділі 7 Звіту. Також було конкретизовано і доповнено заходи із моніторингу наслідків виконання Програми, серед яких в першу чергу зменшення негативного впливу на земельні ресурси та біотопи.

Таким чином, Канівська міська рада повинна забезпечити реалізацію наступних заходів:

- В першу чергу, забезпечення заходів із моніторингу стану довкілля, зокрема якості атмосферного повітря та якості питного водопостачання в громаді;
- Дотримання у межах зон санітарної охорони об'єктів водопостачання режимів господарської діяльності визначених Постановою КМ України №2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;

- Провести інвентаризацію зелених насаджень на території Канівської міської територіальної громади згідно з „Інструкцією з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах”, затвердженою наказом Державного комітету з будівництва, архітектури та житлової площі України у 24.12.2001 No 226 (зі змінами);
- Паралельно із впровадженням заходів Програми забезпечити реалізацію відповідних заходів із зменшення впливу ДДП на компоненти довкілля, відповідно до розділу 7 Звіту.

Додатки:

ЛИШЕ для
Документу державного планування

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ
ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ

"Програма розвитку житлово-комунального господарства Канівської міської громади на 2021-2025 роки"

СВІДОЦТВО
про підвищення кваліфікації
видане
Максимовій Юлії Сергіївні
в тому, що вона
з " 29 " березня 20 21 р.
по " 31 " березня 20 21 р.
прослухав(ла) курс з підвищення кваліфікації
"Основні вимоги з підготовки та оформлення суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля"
(24 аудиторних години)
Опрацювала такі теми:

1. Організаційно-правові основи проведення процедури оцінки впливу на довкілля в Україні.
2. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля.
3. Критерії визначення діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля.
4. Основні вимоги до складання звіту з оцінки впливу на довкілля.
5. Громадське обговорення планової діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Оформлення їх результатів.
6. Порядок передачі документації щодо отримання висновку з оцінки впливу на довкілля. Порядок користування реєстром з оцінки впливу на довкілля.
7. Основні положення та вимоги до процедури здійснення стратегічної екологічної оцінки проектів документів державного планування.
8. Оскарження в судовому порядку рішень, дій чи бездіяльності у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.
9. Основні порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля. Види санкцій та порядок їх накладання.

Перший проректор з науково-педагогічної роботи

м.Київ " 31 " березня 20 21 р.

Регістраційний № 25-03

Г. С. Фінін